

ערעור אזרחי מס' 672/81

יום 30 בנובמבר 1973; אם נקבע בחיקוק הוראה בדבר תשלום הפרשי הצמדה או סעיף אחר, למעט ריבית, מחמת פיגור בתשלום; אם נקבעה בחיקוק הוראה בדבר שלילת תשלום של הפרשי הצמדה, בין שלילה מלאה ובין שלילה חלקית מבחינת השיעור או התקופה.

מכאן להוראה המיוחדת לגבי מטבע חוץ שניתוספה בתשנ"ד.

(ג) התיקון לחוק מחשמי"ד קבע את ההוראה הבאה בקשר למטבע חוץ (סעיף 3 לחוק פסיקת ריבית והצמדה (תיקון מס' 4), שהוסיף את סעיף 4(ג) לחוק העיקרי):

"על אף האמור בסעיף קטן (א), שיעור הריבית הנפסקת על סכום אשר יש לשלמו במטבע חוץ או במטבע ישראלי כשהוא צמוד למטבע חוץ, לא יעלה על שיעור הריבית שמשלם בנק ישאל לתאגידים בנקאיים על כספי פקדונות, באותו מטבע, שהם מפקידים אצלו לתקופה של שלושה חודשים מבספי פקדונות חרשב במשמעותם בהיתר הפיקוח על המטבע, התשע"ח 1978; שילם בנק ישראל בתקופת הריבית כמשמעותה בסעיף 5(א) שיעורים שונים של ריבית כאמור, תחושב הריבית הנפסקת כך שלגבי כל תקופה של שלושה חודשים יחול שיעור הריבית ששילם בנק ישראל כאמור ביום הראשון של אותה תקופה."

בדברי ההסבר להצעת חוק פסיקת ריבית והצמדה (תיקון מס' 4), בעמ' 447-448. נאמר כדלהלן:

"... קיימת ירידה מסויימת גם בערכם של מספר מטבעות זרים, אם כי במידה פחותה מזו של המטבע הישראלי. יתכן, על כן, כי אין תשלום החוב במטבע חוץ בלבד עשוי לשמור על ערכו של החוב באותה מידה שבה נשמר הערך כאשר החוב משולם במטבע ישראלי בתוספת הצמדה. מאחר שכיום מוטמן בית המשפט לפסוק - בחיטפת להפרשי הצמדה גם ריבית לא צמודה בשיעור 3% לשנה, מוצע שכאשר החוב משולם במטבע חוץ יוסמן בית המשפט לפסוק תוספת ריבית בשיעור גבוה יותר ... מוצע שגם שיעור הריבית הנפסקת על מטבע חוץ ישתנה על פי שינויי שיעורי הריבית ששילם בנק ישראל בתקופת הריבית. והיינו, בתקופה שלגביה פסקה הרשות השיפוטית שיש לשלם ריבית על החוב הפסוק."

טענת המערערים היא, כי סעיף 4(ג) הנ"ל חל גם על המקרה הנדון ושולל מבית המשפט את הכוח לפסוק ריבית, העולה בשיעורה על זו שנקבעה בסעיף 4(ג) הנ"ל.

טענה זו מסתמכת על סעיף 3 לחוק פסיקת ריבית והצמדה (תיקון מס' 4), לפיו -

"חוק זה יחול גם על ענינים התלויים ועומדים ביום תחילתו לפני כל רשות שיפוטית."

672/81 מע"א אורחי מס' 672/81

השאלה הנגזרת היא איפוא, אם התיקון לחוק יכול לחול על נושא כגון זה שלפנינו. וזאת מכוח הוראותיה של סעיף 6האמור.
(ד) התשובה לשאלה זו היא חיובית. התיקון יכול להיות מוחל על המקרה דנן, מאחר שהמקרה היה תלוי ועומד ביום תחילתו של החוק בפני רשות שיפוטית. כוונה זו עלתה גם מן הנאמר בדברי ההסבר להצעת החוק בעמ' 450:
"כפי שנקבע גם בחוק העיקרי וגם בתיקון מס' 3 מצד 1.1.79, כוונתו להחיל גם תיקון זה על עניינים תלויים ועומדים ביום תחילת התיקון בפני רשות שיפוטית".

בע"א 524/60 [21], בעמ' 2020, נקבע לגבי מערכת דומה של נתונים משפטיים כלהלן:
"השאלה האחרונה נוגעת לחיוב המערערים בריבית. השופט חייב את המערערים בתשלום ריבית בשיעור של 15% למן יום מתן פסק-הדין, בהתאם להלכה שהיתה נוהגת אותה שעה. ואולם בינתיים יצא חוק פסיקת ריבית, תשכ"א-1961, ועל-פי סעיף 12 לחוק הנ"ל יש להחיל את הוראותיו גם על עניינים תלויים ועומדים ביום תחילתו של החוק. לפיכך יוצא, שיש להפחית את שיעור הריבית ולהעמידו על 11%. בהתאם לסעיף 4 לחוק הנ"ל, אך המשיבים וכאם לריבית בשיעור זה לא רק למן יום פסק-הדין של בית-המשפט המתווך, אלא למן יום הגשת התביעה".

באותה הרוח פסק בית המשפט גם בע"א 427/60 [22], בעמ' 2318, בניין העלאתו של שיעור הריבית. גם שם תוקן החוק תוך התקופה שחלפה מעת הגשת הערעור והערעור שכנגד, ובית המשפט ראה עצמו מוסמך לפעול לפיו.
מאוחר יותר נדונה שאלה דומה בע"א 234/78 [9] הנ"ל. שם נקבע, בעמ' 548-549:

"תוך כדי התדיינות זו הוחק חוק פסיקת ריבית (תיקון מס' 3), השל"ט-1978. הנושבים גורס כי לא ניתן להחיל הוראותיו של החוק האמור על המקרה שלפנינו, אך לאור האמור בסעיף 9(א) לחוק אין ממש בטענה זו. כל עוד לא דובר בערעור שהוגש לבית-משפט זה ודאית את הענין, נשוא הדין, כחלוי ועומד לצורך סעיף 9(א) הנ"ל, והוא גם אם ההכרעה בבית-המשפט קמא קדמה למועד תחילתו של החוק המתקן הנ"ל...".
ראה גם בע"א 383/78 [23], בעמ' 32-33.

מז שפאר טוען, כי בפסקי הדין האחרים הללו הופעל התיקון כדי לשמר את מצבם של הנושים, ואילו כאן יש בהפעלתו כדי לפגוע במשיבים. אינני בטוח, אם טענה זו נכונה לגבי כל פסקי הדין בהם עלתה בעיה כאמור, אולם ממני אינני מקבל אותה כאמת-מידה לאבחון פסקי הדין שהוזכרו לעיל, אשר קביעתם ברורה. לשוני של החוק

ערעור אזרחי מס' 672/81

אנה משתמעת לשהי פנים, ומשקבענו, כי עניינו נופל בגדר הזמן בו מדבר החוק המתקן. אין בידינו אלא לראותו - מכחינה זו - כחל על עניינו, אך זאת, כנזכר, בתנאי שרואים בחוק פסיקה ריבית והצמדה את האכסניה בה יש למצוא פתרון לשאלה הניצבת לפנינו.

(ה) שאלה אחרת העולה לפנינו היא, אם יש לפרש את התיקון כך שהוא משנה את שיעור הריבית רטרואקטיבית משנת 1978; או שמא יש לומר, כי רק מעת כניסתו של התיקון לתוקף תחושב הריבית כאמור בסעיף 4(ג) לחוק. במלים אחרות, השאלה היא מהו הפועל היוצא מן המסקנה, לפיה הסוגיה שלפנינו היא בגדר מסכת של החוק המהותי.

השאלה האמורה כבר נדונה בע"א 216/74 [19] הנ"ל. שם דובר על צו המשנה את שיעורי הריבית מ-11% ל-15%; הצו ניתן מכוח סעיף 1 לחוק הריבית (שינוי שיעורים), תשל"ג-1972. נטען, כי אין להחיל את שיעור הריבית באופן רטרואקטיבי - וטענה זו התקבלה על-ידי בית המפט. אולם אין הגדרן דומה לראיה. באותו עניין הייתה חסרה בצו המתקן הוראה כדוגמת סעיף 6 לחוק המתקן מהשמי"ד, והמעוררים שם ניסו להסתמך על הוראת סעיף 12 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, עצמו. בית המשפט אף מביע השתוממות על הפרדה של הוראה כאמור בצו. ברור לגמרי מפסק הדין, כי אילו הייתה ההוראה כלולה בצו עצמו, היה בית המשפט מקבל את הטענה (ראה עמ' 150 לפסק הדין) אקחיל את התיקון באופן רטרואקטיבי. עיקרו של דבר, כעניינו מצויה בחוק המתקן הוראה כדוגמת זו שבסעיף 12. נמצא, שפסק הדין הנ"ל מתוק את טענתם של המערערים, כי יש להחיל את התיקון לחוק גם בערעור דין. כך גם הוסבר העניין בע"א 543/79 [20] הנ"ל, בעמ' 480 מול ארת השוליים ה.

38. (א) מר שפאר טען, כי החלת התיקון הייתה הופכת את פסק-דינו של בית המשפט המהותי להכרעה שניתנה בחוסר סמכות. אינו רואה לקבל תיזה זו. פסק הדין ניתן בסמכות מלאה. באשר בעת נתינתו לא היה בנמצא התיקון, ואין ולא כלום בין חוסר סמכות לבין חיקון החוק בשלב מאוחר יותר. התיקון אינו שגלל את סמכותו של בית המשפט המהותי מעיקרה אלא קובע, כי אם העניין עדיין תלוי ונשוא לפני רשות שיפוטית, יכול פסק הדין להשתנות לפי ההוראות שבחוק בנוסחו המתוקן.

(ב) טענה אחרת שהועלתה היא, כי בהחלט התיקון יש משום "רטרואקטיביות כפולה": פעם אחת מחיל התיקון על פסק-דין שניתן לפני תחילתו, ופעם אחרת הוא מוחל על חוב שנוצר לפני שהתקנה אליה מפנה התיקון נכנסה לתוקפה. התקנה בה המדובר היא היתר הפיקוח על המטבע, תשל"ה-1978 (וראה היתר הפיקוח על המטבע (תיקון מס' 2), תשמ"ד-1984). אף טענה זו אינה מקובלת עלי. כפי שהסקנו, חל התיקון גם על מצב בו קדם פסק הדין בבית המשפט קמא למועד תחילתו של החוק המתקן, ובלבד שהעניין עדיין תלוי

ערעור אזרחי מס' 672/81

רעמד, כאמור לעיל. חלות זו היא נושא אחד. ההפניה אל החקנה אינה אלא מילוי בתוכן של מרכיב יחיד של ההוראה, שהרי בלעדית אין נוצרת אמות המידה לקביעת הריביות. החקנה דובקת בהוראותיה את החובות הנכנסים לגדר סעיף 4(ג), ובהפניה אל מת המידה אין כל רטוראקטיביות כפולה.

נראה שלמעשה טוענים המשיבים, כי יש בעובדה, שהחוב נוצר לפני שנת 1978, כדי ללמדנו, שהתיקון אינו יכול לחול על הסקרה הנדון בערעור זה. השאלה היא, לכן, אם יש לקרוא לתוך החוק את אשר אינו כתוב בו מפורשות, והוא, שהתיקון יחול רק על חובות שנוצרו לאחר התקנת החקנה אליה הוא מפנה.

אין אלא לדרות את טענתם האמורה של המשיבים, שהרי ברור, כי התיקון נועד לחול גם על חובות, שנוצרו לפני שנת 1978. הקבוע אינו מועד החוב אלא מועד הדין. במה הברים אמורים. סעיף 4(ג) לחוק פסיקת ריבית והצמדה הוא בבהינת סיני להוראותיו של סעיף 4(א) לחוק זה. הכלל הקבוע בסעיף 4(א) הוא, כי הריבית, שיפסקו בית המשפט לבעל דין, לא תעלה על 11% או על שיעור אחר, כפי שנקבע בצו לפי חוק הריבית (שינוי שיעורים) (המרובר הוא בריבית ולא בהפרשי הצמדה וריבית כמצוטט לעיל, בכך שיעור הריבית הראוי איננו הקבוע בסעיף 4(א) האמור, אלא הריבית היא בשיעור המשולם על-ידי בנק ישראל לתאגידים בנקאיים, כאמור בסעיף. משקבענו, כי התיקון לחוק חל גם במקרה של יישום הוראותיו של חוק פסיקת ריבית והצמדה על הנושא שנדון לפנינו, הרי הסכמו, כי יש להכיר בשער ריבית שונה לתקופה שמאז מתן היתר הפיקוח על המטבע בשנת 1978. המחוקק גילה רעתו, כי זהו השיעור הראוי להיות משולם תמל מתחילת התיקון ואילך. בעובדה שלא בחר לשנות את שיעור הריבית גם ממועד מוקדם יותר אין ללמוד על תחילת החוק.

סיכומי של דבר, הכלל הוא, כי עד שנת 1978 הייתה הריבית המריבית, אותה רשאי היה בית המשפט לפסוק לפי החוק, כשיעור שנקבע בסעיף 4(א) לחוק וכפי ששתה מעת לעת; מכוח החוק המתקן מהשמיד שונה שיעור הריבית לזה הנקוב היום בסעיף 4(ג). כבוא בית המשפט לפסוק היום ריבית על חוב במטבע זר, אשר נופל בגדרו של חוק פסיקת ריבית והצמדה, שומה עליו לחשבה לפי שיעורי ריבית אלה: עד למועד מתן היתר הפיקוח על המטבע בשנת 1978-כשיעורים הנכונים מהאמור בסעיף 4(א) לחוק; וממרועד זה ואילך-

בשיעורים הנכונים מסעיף 4(ג) לחוק.

דא עקא, כפי שכבר נרמז לעיל, אין בכך כדי להשיב לשאלה הכללית שלפנינו, ואת זאת נסביר בהמשך הדברים.

39. לאורך השנים עלול גם חוב במטבע חוץ לאבד חלק ניכר מערכו הריאלי, ואפשר שהריבית הנקובה בסעיף 4(ג) לחוק לא היא בה כדי לפצות על ירידת ערך כזאת. מכך

ישתמע, באילו נותן החוק תמריץ לחייב שלא להחזיר את הכסף לנושה, משום שהזמן פועל לטובתו. החייבים יעדיפו להתדיין לפני ערכאות משפטיות ולא לשלם את חובם, ונמצאנו מעוררים התדיינות ופוגעים בעשיית המשפט ובמערכת המשפט כאחד. למעשה, זהו מצב המקביל לזה ששרר לפני תיק פסיקה ריבית (תיקון מס' 3), תשל"ט-1978, כאשר החוק נקב בריבית קבועה, אשר לא התחשבה בשיעור האינפלציה ששררה בארץ. כאז גם עתה, אין סעיף 4(ג) לחוק מתחשב במידה ראויה בשיעור הפיחות האפשרי בערכו של מטבע החוץ.

האפשרות של פגיעה בנושים ושל המרצת חייבים שלא להחזיר את חובם במטבע חוץ קיבלה משנה תוקף מיום 2.7.85; במועד זה הפסיק בנק ישראל לשלם לתאגידים הבנקאיים ריבית על כספי פיקדונות ביזלרים של ארצות הברית, שהם מפקידים אצלו לתקופה של שלושה חודשים מכספי פיקדונות חושב, במשמעותם בהיתר הפיקוח על המטבע, תשל"ח-1978. משמע, מכות הוראת סעיף 4(ג) לחוק פסיקה ריבית והצמדה, שיעור הריבית שיכול בית המשפט לפסוק הסך לשיעור אפס; מכך עלול לנבוע למעשה בימון זול, הנגזר מאימיליון בתוכן של הוראות סעיף 4(ג) החל מיום 2.7.85.

הצעת חוק פסיקה ריבית והצמדה (תיקון מס' 4) ביטאה, לכאורה, ראייה כלכלית אחרת, שהרי נאמר בקטע מדברי ההסבר, מעמ' 447, שצוטט כבר לעיל:

"מכיוון שפסיקה הפרשי הצמדה מטרתה שמידת ערכו הריאלי של חוב שלא נפרע במועדו, אין הצדקה לפסיקה תוספת הצמדה כאשר על פי הסכם בין הצדדים, או מטעם אחר, פוסק בית המשפט כי את החוב יש לשלם במטבע חוץ או במטבע ישראלי המתחשב לפי ערכו במטבע חוץ."

דומה, כי המציעים תעלמו כאן, לכאורה, מן העובדה, ש"מטבע חוץ" אינו מושג משפטי וחד-גונוני, וכי אפשר שבתקופות שונות יהיו שינויים אף בערכם של מטבעות חוץ הנהשבים ליציבים, וכי תהליך האינפלציה הוא תהליך עולמי. המציאות המסחרית מלמדת, כי בדרך כלל דואגים אלו שהם צדדים לעיסקת הלוואה להצמדה לפטבע חוץ יציב; אולם קל להעלות על הדעת מקרים, בהם מדובר במטבע שבערכו חל פחות משמעותי, ובעצם ההצמדה אליו אין כדי להועיל. טול לדוגמה את המקרה בו פלוני ואלמוני חתמו על תודה בחו"ל, והוא מגיע לדין בישראל שנים לאחר כריזתו, שעה שערכו של המטבע הור עצמו ירד במשך השנים; או כרוגמה אחרת: שניים עולים לארץ וביניהם חוב, אשר ישולם בארץ במטבע ישראלי, כשהוא צמוד למטבע החוץ בו נערכה העיסקה. במקרים אלה אין לומר, כי נשמר הערך הריאלי של החוב. זהו הטעם בעטיי מסיפה ומשלימה גם ההצעה, בדברי ההסבר שלה, שם:

"גם זאת, קיימת ירידה מסוימת גם בערכם של מספר מטבעות זרים, אם כי במידה פחותה מזו של המטבע הישראלי, יתכן על כן, כי אין תשלום החוב במטבע חוץ בלבד עשוי לשמור על ערכו של החוב באותה מידה שבה נשמר הערך כאשר החוב משולם במטבע ישראלי בתוספת הצמדה."

לצורך העניין שלפנינו, מן הנכון להבחין באופן גמשי בין המצב שבו החוב הוא במטבע חוץ, לבין המצב שבו מטבע החוץ משמש כעורה של הצמדה המטבע המקומי לשם שמירה על ערכו. בין שני מצבים אלה יש הבדל משמעותי: כדי לבחון, אם חוב איבר מערכו הריאלי, יש להגדיר תחילה את המסגרת אליה אותו החוב מתייחס. כאשר מדובר, למשל, בשני תושבים מקומיים, אשר העיסקה ביניהם נעשתה במטבע מקומי ומטבע החוץ הוא אך אמצעי הצמדה, נראה לכאורה, כי מן הנכון לבחון את שחיקת החוב לאו דווקא לפי שיעור הפיחות במטבע החוץ במדינתו שלו אלא בעיקר לפי שיעור התנודות במטבע החוץ בארץ, יחסית לשינויים בערכו של המטבע המקומי; אך גם כאן ייתכנו נסיבות מיוחדות המוליכות למסקנה שונה. מאידך גיסא, כאשר מדובר בעיסקה שכולה במטבע חוץ, אשר עשייתה במטבע חוץ מותרת לפי החוק, וכאשר למטבע הישראלי אין כל חשיבות לגבי הצדדים, יש לבחון את הירידה בערכו לפי הירידה בערכו של מטבע החוץ במדינתו שלו, וככל שמשכי הזמן בהם מדובר הולכים ומתארכים, הופך החיגוק כפשוטו להכרח או לתנאי לשמירת עקרון הסבירות.

נכון להבחין בין שני המצבים שתוארו לעיל, שעה שאנו באים להסיק אם זהו מקרה בו קיימת התעשרות כלתי צודקת אצל אחד הצדדים. איתור שני המצבים תחת צל הקורה של הסדר כלכלי אחד אינו מחויב השיטה. אין כל סיבה להניח, כי הפיחות בערכו של החוב דומה בשני המצבים. נהפוך הוא, המצאות הכלכלית מלמדת, שגם אם אותו מטבע חוץ משמש בדרך המתוארת לעיל בכל אחד משני המצבים, אפשר שנגיע בכל אחד מן המצבים לתוצאה שונה לגמרי.

מסקנה זו היא אחד מן הביטויים למציאות האינפלציונית, אשר אליה התייחס פרופ' פרוקצ'יה במאמרו הנ"ל, בעמ' 262, בציוו:

"אחת מעלויותיה החברתיות העיקריות של האינפלציה היא כהעברת עושר ריאלי מנושים לחייבים ... החלוקה מחדש הנגרמת עקב האינפלציה היא יורת ומקרים ואין בה כדי לשרת יעדי מדיניות כלשהם ... שיטת המשפט חייבת להתמודד עם בעיה זו, כלומר למנוע את התפשטותם הבלתי צודקת של חייבים על חשבון נושיהם".

יישומן הנכון של תוצאות החוק יכול לבטא את המדיניות המשפטית הרצויה ואף להוליך למימושה. מדיניות זו משמשת שתי מגמות יסוד המשלימות זו את זו: עידוד חייבים להחזיר חובותיהם ומניעת התדיינות משפטית מיותרת. עקרון הפעולה המנחה באשר למטבע הישראלי הוא שיערוך הקרן (היינו הצמדתה למדד יוקר המחיה כאמור בחוק פסיקת ריבית והצמדה) ומתן ריבית על שווי הריאלי. אגב, הריבית גם יכולה להשלים, בין היתר, את מה שההצמדה אינה יכולה להשיג באופן ריאלי. החוק אמנם מקנה שיקולדעת לבית המשפט במתן תוצאה על הצמדה כאמור, אולם הכלל הנקוט בידי בית המשפט הוא, כי ייפסקו הפרשי הצמדה וריבית, אלא אם ישנם טעמים מיוחדים שלא לעשות כן (ע"א 9]234/78, בעמ' 550). כך נקבע גם בע"א 648/82 [24], בעמ' 821.

"יתרה מזו, רשות זו הפכה מעשית לחזה כרי לעשות צדק עם הנושה
 אם לא ייעשה כן, יקבל הנושה ריאלית רק חלק, לעתים מבוטל, מהמגיע לו, ונמצא החייב נשכר"
 יש להוסיף בהקשר זה, לשם השלמת התמונה, כי הקו המנחה הסביר והרצוי הוא, שההצמדה הריביתית ייפסקו מיום היווצר
 העילה ולא רק מיום הגשת התביעה, והוא, כמובן, אם אין נסיבות המצדיקות סטייה מן הקו המנחה האמור.
 אותו היגיון, שהביא לגיבוש של הכלל לפיו הקרן משוערכת לערכה הריאלי ועליה באה ריבית כדמי שימוש, יכול למצוא
 ביטוי גם בכל שהדבר מתייחס לחוב הנקוב במטבע חוץ, אף לגבי חובות במטבע חוץ, אין לאפשר מצב, שבו כדאי לחייב שלא
 להחזיר את חובו, ואשר בו יתאפשר, שאגב איקיום חובתו על-פי דין או על-פי הסכם יזכה החייב בכסף זול, קרי יזכה להתעשרות
 ולא במשפט, אשר אותה מבקשים דיני ההשבה למנוע. את סעיף 4(ג) הני"ל יש לפרש פירוש המעוגן בלשונו, והתואם יחד עם זאת
 גם את מטרת החוק ואת רוחו. יש להניח, כי המגמה המונחת ביסוד החוק וההיגיון העומד מאחוריו, מוצאים בימים גם בסעיף זה.
 דומים הרבים להערה המנחה שהובאה בד"ר 15/79[25], בעמ' 35, לפיה-

... "כאשר הפירוש הנכון של דבר המועקק מוטל בספק, כי אז מתר לנו להזקק גם לשיקולים, התורנים מן המסורת
 המשפטית הפורמלית, ולשאל, אילו הן התוצאות, העשויות לנבוע מפירוש זה או אחר."
 הרי מקובל עלינו מאז ומתמיד, כי הפירוש הנכון של הוראה פלוגת שבחוק נובע לא רק - אם כי כראש ובראשונה - מלשונו
 של ההוראה כי אם גם ממטרת החוק, מן המעוות אשר הוא בא לתקן ומן הנסיבות הטובות אותו (ע"א 31/63 [26], בעמ'
 1235).

40. בעקבות המגמה ליישם את העקרונות המנחים שהחזרו לעיל, והם עידוד החייב להחזיר חובותיו ומניעת החדיינות
 שיפוטית מיותרת, יכולה לעלות השאלה, אם אכן ניתן לפרש את סעיף 4(ג) לחוק, כאילו עניינו הענקת ריבית ריאלית על הסכום
 הנומינלי במטבע חוץ, או באופן שעניינו ריבית נומינלית על קרן המשוערכת לערכה הריאלי במדינה בה המטבע משמש הילך.
 חוקי, אומר מיד, שאיני רואה צורך, בערעור-יזה לקבוע מסמרות ולהכריע, אם אפשרויות אלה או אחת מהן הן הישימות לפרשנות
 סעיף 4(ג) לחוק, על כך בהמשך הרברים.

41. (א) לעניין האפשרות הראשונה - ריבית ריאלית על הקרן הנומינלית במטבע חוץ - מן הנכון לשנוב ולהזכיר, כי מוסד
 הריבית פנים שונות לו. כפי שהעיר פרופ' פרוקציה במאמרו הני"ל, בעמ' 274-275:
 "לריבית שתי פנים. בפן האחד שלה הריבית היא פיצוי על ירידת ערך

ערעור אזרחי מס' 672/81

הכסף. שיעורה של ריבית כזאת הוא כשיעור האינפלציה. הפן האחר של הריבית הוא בחמורה שמקבל הנושה על עיכוב כספו והחזקתו בידי החייב. מבחינה זו משמשת הריבית כעין דמי שכירות שמשלם החייב לנושה על שימוש בכספו של הנושה. ההפרש בין שער הריבית (הנומיתית) הכולל ובין שיעור האינפלציה הוא הריבית הריאלית (ההדגשות שלי - מ' ש').
החזן - היינו שיעור אינפלציה במדינתו - חייב פשוט הוא וקל להוכיחו בדרך כלל בראיות, שאופיין טכני בתכלת. לגבי הנושא שלפנינו, יש להתייחס לנתונים הבאים לגבי הדולר של ארצות-הברית.

161.2 1975-

170.5 1976-

181.5 1977-

195.4 1978-

217.4 1979-

246.8 1980-

272.4 1981-

289.1 1982-

298.4 1983-

311.1 1984-

322.2 1985-

אלה נתוני ה-consumer price index (all items) ובהם שער הכספים - בשנת 1967 - הוא 100 נקודות. ראה: economic office, washington, שהוא פרסום ממשלתי רשמי של ממשלת ארצות-הברית. 1986, printing. transmitted to the congress febreport of the president United states government 1986.

ראה גם: דו"ח בנק ישראל, המוגש בהתאם לסעיף 59 של חוק בנק ישראל, תשי"ד-1954, משנת 1984, פרק ד' לדו"ח, תחת הכותרת: "אינדיקטורים בלכליים במדינות מתועשות", וכן דו"חוח כאמור משנים קודמות.

הפרשנות של המושג "ריבית" בסעיף 4(ג) כריאלית ולא כנומינאלית, אינה נטולת קשיים, שכן חוק פסיקה ריבית וצמחה אכן נתפרש בשורה של פסקי-דין, כאילו דין בריבית נומינאלית בלבד. ריבית לפי החוק אינה נושאת ריבית, ויש הפרדה בחזרה בין שיערוך הקרן לבין הריבית המקובלת כביטוי לשווי השימוש בקרן. ייתכן שאפשר לטעון, כי מטבע זה הוא "כנס", כעוד שמטבע מקומי הוא "אמצעי תשלום" (ראה ע"א 741/79 [14] הנ"ל), אולם ספק בעיניי, אם יש בסיס להבחנה, עליה נבקש לבסס פרשנות למונח "ריבית" בסעיף 4(ג) לחוק השונה ממשמעותו בסעיפי החוק האחרים.

ערעור אזרחי מס' 672/81

(ב) האפשרות השנייה ליישום העקרונות היא פסיקת ריבית נומינאלית על קרן במטבע חוץ, המשוערכת לערכה הריאלי. לענין זה נוכל להקיש מטעף 6 לחוק קובע לאמור:
"סייגים 6. (א) אין לפסוק ריבית לפי חוק זה -

(1) אם קיים הסכם בין בעלי-הדין על השלום ריבית או פיצוי אחר בשל פיגור בתשלום; (2) אם נקבע בחיקוק תשלום ריבית או סעד אחר כפיצוי על פיגור בהשלום, וכל עוד ניתן להעניק אותו סעד.

(ב) אין לפסוק הפרשי הצמדה או הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק זה-

(1) אם קיים בין בעלי הדין הסכם על הצמדה; (2) אם קיים בין בעלי הדין הסכם על ריבית פיגורים וההסכם נכרת אחרי יום ה' בכסלו התשל"ד (30 בנובמבר 1973); (3) אם נקבעה בחיקוק אחת מאלה: (א) הוראה בדבר תשלום הפרשי הצמדה או סעד אחר, למעט ריבית, מחמת פיגור בהשלום (ב) הוראה בדבר שלילת תשלום הפרשי הצמדה, בין שלילה מלאה ובין שלילה חלקית מבחינת השיעור או התקופה."

סעיף זה מגביל את תזולתו במקרים מסוימים אגב הפרדה בין שאלת הריבית לבין שאלת הפרשי הצמדה; הסכם בין הצדדים על שיעור הריבית שולל רק את פסיקת הריבית על ידי בית המשפט, והסכם כאמור על הצמדה שולל רק את פסיקת הפרשי הצמדה. כך גם ניתן לטעון כי סעיף 4(g) עוסק בריבית ואינו שולל את שיעורן הסכום. לפי זה נאמר, כי "סכום אשר יש לשלמו במטבע חוץ או במטבע ישראלי משהוא צמוד למטבע חוץ", יכול שיהיה סכום משוערך, שעליו תיפסק וחיתוסף הריבית אותה קבע הסעיף כמחייבת.

כחידוק לאפשרות זו נוכל לומר, על דרך ההשוואה, כי מש שהמחוקק מגביל את בית המשפט במפורש מפני עשיית שיעורן; ומקום שהוא אינו עושה כן, אין מגיעה לקבוע, כי לבית המשפט סמכות שיעורן כאמור (ראה: 27]695/76, בעמ' 186-187).
אף אפשרות זו אינה בטולת בעייתיות, מאחר שהיא נשענת על ראייתו של מטבע החוץ כ"יבס", אשר אינו נופל כלל לגדר החגבלה שבסעיף 6(ב)(1) לחוק, האומר:

"אם קיים בין בעלי הדין הסכם על הצמדה."

42. שתי האפשרויות ליישום העקרונות המנחים שהורו לעיל מנסות לירידה בכוח הקנייה של מטבע החוץ במדינה בה הוא משמש הליך חוקי כאל מסגרת ההתייחסות הנאותה לקביעת השחיקה בערכה הריאלי של הקרן. אין זו המסגרת האפשרית היחידה, וברור גם, שכל הפעלת סמכות לשם הבטחת הערך הריאלי חייבת להיות בנויה על שיקול-דעת כי הפעלה סכמאטית עלולה לגרום במקרה זה או אחד לאי-אדק. עם זאת נראה, כי בין כל הפתרונות האפשריים מביאה מסגרת ההתייחסות המוצעת כאן לאיזון הצודק ביותר.

אינני רואה מקום לבחון את ירידת ערכו של מטבע החוץ יחסית למטבע הישראלי, כאשר לזה האחרון לא הייתה כל חשיבות כלכלית בעוסקה. אשר לעובדה, שדרך זו עלולה להביא לשיעור ריבית גבוה יותר מהמקובל בשוק, מן הראוי לשוב ולהפנות לדברים שנאמרו בע"א 417/76 [16] הנ"ל, בעמ' 109.

... "אינני רואה פסול בזה שאדם אשר הצליח להשיג מחברו ממון על-ידי שלא שילם את המגיע ממנו בזמן ייאלץ לשלם לחברו ריבית העולה על זו המשתלמת בעסקות והלוואה מרצון. יצוין עוד שגם בתקופות של יציבות או כאשר האינפלציה הייתה אפסית בהשוואה למה שהיא היום, למשל בתחילת המאה, הריבית שהיתה נפסקת בבית-המשפט ... הייתה גבוהה מהריבית דאו על מילווים ממשלתיים ואף משער הריבית הבנקאית."

אין רע בכך, שבתי המשפט ינסו לשרש את ההשקפה המטעית, כאילו יש כיום כדאיות כלכלית בשימוש בחליכים משפטיים כדי להימנע מסילוק חוב במועדו או כדי לדחות את השבתו של מה שטעון השבה.

43. לסיכום נקודה זו: בין שתי המצרכות הנורמטיביות שנדונו לעיל - דיני השכחה חזוק פסיקה ריבית והצמדה - יש שוני, ככל שמדובר בחוב במטבע זר. חוק פסיקה ריבית והצמדה לאגביל את שיעור הריבית המידיבית על חוב כזה לזו המשתלמת על-ידי בנק ישראל לתאגידים בנקאיים, כאמור בסעיף 4(ג). שיעור כאמור אינו מצליח לבטא כיום, בייחוד לגבי תחליכים הנמשכים תקופות ארוכות, את השינויים בערך הריאלי של המטבע הזר.

הגבלות אלה אינן קיימות, מקום בו חוק פסיקה ריבית והצמדה אינו מוחל כלל, וכאשר בית המשפט יפסוק לפי שיקול-דעתו את שיעור הריבית המוצדק לפי נסיבות העניין.

המגמה המבוטאת בפסק-דינו של בית המשפט קמא יכולה לעמוד על כנה, אם

המערכת הנורמטיבית המיושמת היא זו של דיני ההשבה, כי החלת חוק פסיקת ריבית והצמדה על החוב הנדון אינה מאפשרת פסיקה ריבית בשמור החורג מן האמור בסעיף 4(ג).

מכאן, בייש לבחון אילו משתי המערכות אכן חלה על המקרה שלפנינו.

44. (א) לפי סעיף 2 לחוק פסיקת ריבית והצמדה יחול החוק האמור באותם מקרים, בהם "רשות שיפוטית" (כהגדרתה בסעיף 1 לחוק) פסקה לבעל דין סכום כסף או ציוותה על ביצועו של פסק כזה או קבעה סכום כסף המגיע על-פי חוק; באותם מקרים רשאית הרשות השיפוטית לפסוק ריבית על אותו הסכום או על חלק ממנו או (לפי סעיף 3 לחוק) לפסוק הפרשי הצמדה או הפרשי הצמדה וריבית.

כפי שכבר הוזכר, הוראות אלה מטריגות בסעיף 6 לחוק: בית המשפט לא יפסוק ריבית לפי החוק, בין השאר, אם קבע חוק אחר ריבית או סעד אחר כפיצוי על פיגור בתשלום, וכל עוד ניתן להעניק אותו הסעד; בית המשפט לא יפסוק הפרשי הצמדה או הפרשי הצמדה וריבית, בין השאר, אם נקבעה בחיקוק אחר הוראה בדבר תשלום הפרשי הצמדה או סעד אחר, למעט ריבית מחמת פיגור בתשלום.

(ב) שאלה היא, אם ההוראות של הסעיפים הנדונים (סעיף 21 לחוק החיים (חלק כללי), וסעיף 9 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה)) הן הוראות בדבר תשלום ריבית, הפרשי הצמדה או סעד אחר, אשר שוללות את פסיקת הריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, לאור האמור בסעיף 6 שבכו. אם התשובה לכך חיובית, הרי לא תהיה תחולה לסעיף 4(א) לחוק, הקובע שיעור ריבית מירבי, וממילא גם לא לסייג להוראות סעיף 4(א) - שהוא סעיף 4(ג) הנדון; ודוק, סעיף 4(ג) מגביל לפי לשונו את בית המשפט רק לגבי ריבית המוטלת בגדר חוק פסיקת ריבית והצמדה: מדובר בו על החלת סעיף-קטן (ג) על-אף האמור בסעיף-קטן (א), וזה האחרון ענינו סעיפים 2-3 לחוק מתשכ"א. ריבית כזאת לא תיפסק, אם יחול הסייג שבסעיף 6 לחוק, שהרי או תיפסק הריבית לפי חוקי החוזים עצמם.

בע"א 671/77 [1] הנ"ל, קבע בית המשפט, כי סעיף 11(ב) לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) גופל בגדר הוראת סעיף 6(א) לחוק פסיקת ריבית והצמדה ושולל את פסיקת הריבית לפיו. דרכו של בית המשפט בקביעה זו הייתה כלהלן: בין שתי הוראות החוק יש שוני, ככל שהדבר נוגד לשאלות בדבר פסיקת הריבית: סעיף 6(א) לחוק פסיקת ריבית והצמדה קובע, כי אין לפסוק ריבית לפיו, אם נקבע בחיקוק תשלום ריבית או סעד אחר כפיצוי על פיגור בתשלום, וכל עוד ניתן להעניק אותו סעד; בסעיף 22(ב) לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) אמנם נקבע, כי הוראות החוק יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון, אך יש לומר, כי "ההוראה המיוחדת לענין הנדון" היא הוראת סעיף 6(א) לחוק, אשר שוללת את תחולתו.

סעיף 11(ב) הנ"ל מעניק ריבית על הסיגור בתשלום, הסייג של סעיף 6(א)2 לחוק פסיקת ריבית והצמדה מתקיים, ולענין הפרת החיוב לשלם סכום כסף, החיוב החל הוא חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חובה) והוא בלבד (דברי השופט ברק בע"א 671/77 [11] הנ"ל, בעמ' 643 מול אות השוליים ו).

סעיף 11(ב) מצוין במפורש את זכאותו לריבית של הנפגע; לעומתו, סעיף 9 לחוק אינו מצוין זאת במפורש, אך יש לפרש את סעיף 9 על-פי מחרוזת ומטרתו כהוראה הנושאת בכניסה וטומנת בחובה גם הצמדה (או שיעור) וריבית בנוסגרת חובת ההשבה (ראה ע"א 741/79 [14] הנ"ל, בעמ' 545 מול אות השוליים ד). הוא הדין בענין סעיף 21 לחוק החוזים (חלק כללי) - אשר לגבי הסעיף המקביל לסעיף 22(ב) לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חובה), הוא סעיף 61(א).

(ג) במלים אחרות, הרברים, האמורים לגבי סעיף 11(ב) לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חובה), יפים גם לגבי ההוראות החוזיות באשר להשבה. ההבדל היחיד בין ההוראות השונות הוא, שבאחד נכתב הדבר במפורש בהוראת החוק ואילו באחר פקדשו הוראות החוק באופן המביא לפועל יוצא זהה; הפרשנות השיפוטית להוראת דין היא, כמובן, להלכה ולמעשה, חלק אינטגרלי מהדין עצמו.

משמע, אני נכון לקבל את דעתם של המשיבים, השוללים את תחולת חוק פסיקת ריבית והצמדה על נושא הערעור שלפנינו.

45. (א) בשורה של פסקי-דין אמנם קבע בית המשפט על השבה חזית ריבית מכוח חוק פסיקת ריבית והצמדה. כך היה גם לאחר שבית-משפט זה פסק, שהוראות ההשבה כוללות בעצמן אפשרות למתן סעדים אלה. למשל, בע"א 311/78 [28], בעמ' 513. פסק בית המשפט ריבית מכוח הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, על השבה חזית מכוח סעיף 9 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חובה) [25]; בע"א 72/78 [29], בעמ' 793. פסק בית המשפט שיעור מיריבי של ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה על השבה חזית; אלה הן דוגמאות אקראיות בלבד.

בפסקי-דין אחרים נדון היחס בין שני החוקים וצוין, כי ההוראות החוזיות והוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, הן מקבילות ומאפשרות כל אחת להגיע לאותה תוצאה. למשל, בע"א 359/79 [30]365, בעמ' 718, נאמר כדלקמן:

"כפי שצפסק כבר פעמים רבות, בהעדר נסיבות מיוחדות, בית המשפט יפסוק לטובת התובע הפרשי הצמדה וריבית על הסכום המגיע לו, בהתאם לחוק פסיקת ריבית והצמדה, חשכ"א-1961. לאותה תוצאה ניתן גם להגיע על פי הוראת סעיף 21 של חוק החוזים (חלק כללי)... (ההדגשה שלי - מ"ש).

בע"א 234/78 [9] הנ"ל נפסקו ריבית והצמדה מכוח החוק, השופט ברק השאיר

ברך עין אח השאלה, אם ניתן להגיע לאותה תוצאה על סמך הדין הכללי, מכוח העקרונות של עשיית עושה. ואילו כפיא
741/79 [14] הג"ל נאמר, כזכור, כי בכל הנוגע לתקופה שלאחר ביטול החוזה, חלה הפיפה בין דיני ההשבה לבין חוק פסיקה
ריבית והצמדה. כנאמר שם בעמ' 546 מול ארת השוליים ו:

"אשר להיקף ההצמדה ושיעור הריבית, נכלל להיוקק למבחן הקבוע בחוק פסיקה ריבית והצמדה, חוק: הזכות
להצמדה ולריבית מקורה בדיני ההשבה עצמם, ואין לנו צורך להיוקק לחוק פסיקה ריבית והצמדה; אם כי בכל
הנוגע לתקופה שלאחר הביטול חלה הפיפה בין שני הדינים."

(ב) משמעות הדברים, כפי שהיא עולה מהוראותיו של החוק, היא, שדיני החוזים יצור במסגרת דיני ההשבה בסיס להשבה
הריאלית. המשלבה בהוכחה את האפשרות להת ביטוי הן ליסוד האינפלציוני הן לתשלום עבור השימוש בכסף. סעיף 11(ב) מאזכר
את דיני הריבית כחלופה אך מציינ מפורשות בסיפא שבו, כי בית המשפט יכול לגקוט דרך עצמאית ולקבוע, כפי שנאמר שם,
"שיעור אחר". מהותן ל הוראות אשר בסעיפים 19-21 הג"ל לאור מטרתן ולאור פרשנותן - מוליכה למסקנה דומה, היינו אף
האפשרות ליישם הוראותיהן על יסוד עצמאי אשר מעוגן במטרה להשיב השבה ריאלית חוך תשלום דמי שימוש.

עיקרו של דבר, אם ביכולתנו להגיע לקביעת ריבית לפי המערכת הנורמאטיבית החוזית בלבד, אין פתוחה לפני בית המשפט
ממילא בחירה בין זו החוזית לבין החוק מתשכ"א; שהרי הקביעה, שהמערכת החוזית בעצמה מאפשרת להגיע ל"אותה תוצאה"
של הוספת ריבית לקרן, שוללת את תחולת חוק פסיקה ריבית והצמדה מכוח הוראות ברירת הדין, המצויות בו עצמו, והדברים
הוסברו כבר לעיל. ידוע כאן לשם הסרת ספק, כי יישום הוראותיו של חוק פסיקה ריבית והצמדה, לפי סעיף 11(ב), נעשה בגורד
הנורמה החוזית ולא מכוח הוראותיו של החוק מתשכ"א כשלעצמן, והדברים הוכהרו כבר.

46. (א) לענין היישום: כזכור, בית המשפט קמא פסק על ריבית בשיעור של 20% לשנה. השופט לא פירט במדויק את שיקוליה
בקביעת שיעור ריבית זה דווקא התבסס רק על נתונים השוואתיים עם הריבית הקרדיטורית, הבסיס הסטטוטורי לפסיקתו של שיעור
ריבית זה דווקא לא פורט.

כפי שראינו, הוראות ההשבה שבתוקף החוזים הן המערכת הנורמאטיבית הנישמה. במערכת זו אין החוק מגביל את שיעור
הריבית שניתן לבית המשפט לפסוק. מכאן, כי אין כל מגיעה לכך שבית המשפט יפעיל את סמכותו האמורה כדי לשאוף להשבה,
המבטאת ככל האפשר את המגמה של שמירת ערך הכסף יחד עם ההוצבה לשלם דמי שימוש.

(ב) כפי שנאמר לעיל, השיעור המקובל בפסיקה ריבית על השבה במט"ח, ללא

הוכחה, היה כשערו 11% לשנה. כך נקבע, בזכור, בע"א 417/76 [16], בו נאמר, בעמ' 109:

"... הייתי אומר שכדרך-כלל ניתן יהיה לקבל במהרה סביר בחיוב משוערך או צמוד ריבית בשיעור של 11% לשנה ... הסדר טסנדרטי זה יש לו גם היתרון שימנע התנצחות ודיון בכל תביעה לחדר של אחת הריביות, ולא יטיל על השופט עומס-יתר ללא הצדקה מעשית במרבית המקרים."

כמבואר כבר, מקובל עלי, כי בית המשפט היה רשאי לסטות - בגדר השכבה ריאלית של מה ששולם - משיעור הריבית של 11%, לפי שיקול-דעתו ובהתייחס לאמות-מידה מוגדרות שהן בנות-יישום אף למקרים אחרים. השיעור הנ"ל אינו חיוב כובל: ריבית היא סעד שבשיקול-דעת, וזה האחרון מתגבש, בין היתר, על יסוד בחינתן של הנסיבות. מכאן, כי הנסיבות יכולות גם להוליך לפסיקת שיעור ריבית גבוה יותר מ-11% הנ"ל. בין הנסיבות ניתן למנות את אורך התקופה בה החזיקו בכסף אשר אותו מורים להשיב, גובהו של הסכום בו המדובר, הזיקה העניינית בין אורך התקופה עד להשבה וטעמיהם לכך של אלו שערכו את הסכום תחת ימים, שיעורי הריבית המקובלים לגבי אותו מטבע, השינויים בערך המטבע בתוך התקופה הרלוואנטית ועוד.

אולם, כאמור, אמת המידה העיקרית היא זו הנגזרת מן המטרה להביא לפסיקת ריבית על הקרן המשוערכת לערכה הריאלי הננו שב ומדגיש, כי שומה על בית המשפט לשקוד על כך, שההשבה לא תרוקן מתוכנה, וכי לא יחול פיתוח במהותה. זהו מגמה כללית, אשר צריכה להדריך את בית המשפט ככגון דא: כאמור כבר לעיל, תוסה נפרצה היא, שבעל דין מחזיק בכסף של אחר, אשר חובה על-פי דין להשיבו, תוך ניסיון בלתי מוצדק להישען על כך, שההליכים המשפטיים יתמשכו זמן לא מועט, עלמנת להפיק תועלת מן התוצאות הנגזרות של התמשכות זו. המעגל השוטף, בתחום ההשבה וההליכים המשפטיים יתמשכו זמן לא מועט, עלמנת ברוח לעין. עיקרו של דבר, במציאות הכלכלית המקומית והעולמית מעמיקה תופעה כמתואר את הפער בין הערך הנומינאלי של ההשבה לבין ערכה הריאלי, כדי שההשבה תהיה כמתחייב. משמה ומטרתה המשפטית והכלכלית, ניתן להיעזר בכוח המאזן הטמון בריבית. זו יכולה לגשר על פני הפער שבין הערך הנומינאלי לבין הערך הריאלי ולבטא את שני היסודות המרכזיים החיוניים, והם התגודדה הריאלית בשווי הכסף ודמי השימוש בו במשך הזמן שחלף. נקטתי לעיל לטון "מגמה כללית", בין היתר, גם בשל כך שיתכנו, כמובן, נסיבות מיוחדות, שאין צורך לפרטן או להדגימן כאן, ובהן התבקש גישה שונה; אך יש להבחין, כאמור, בין הכלל לבין היוצא מן הכלל.

(ג) בהקשר זה יש להזכיר את דברי המעררים, אשר העלו טענה, כי גובה

ערעור אזרחי מס' 672/81

הסכום שנפסק בבית המשפט קמא בהשוואה למחיר המלון כפי שנמכר בשעתו (קרוב למחצית עתה לעומת שישיית במקורו), הוא ראייה לכך ששיעור הריבית מופרז.

אליבא דדרי, טענה זו אינה מוכיחה דבר, כי באותה מידת של הצלחה ניתן לפרש את הנתונים הללו, בין היתר, באופן שאינו מראה אלא זאת, שפרכו הריאלי של הסכום עלה משישית שוויו של מלון לכדי מחציתו כמעט. אם כך הוא, הרי אין למערערים אלא להלין על עצמם, על שלא השיבו את הסכום במזעור המיועד מראש בחוזה שבין הצדדים או במועד אחר מוקדם יותר. אגב, יש גם חולשה ראף טעות בהשוואת שני סכומים, המייצגים ערכים בתקופות שונות, שהרי אין חפיפה בין מועד מכירת המלון לבין מועד החישוב של ההשבה הריאלית.

47. הנתונים כיכר שחיקת ערכו של מטבע החוץ המסוים על פנינו, שהובאו בטבלה לעיל, הם, כי שיערוך הסכום לערכו הריאלי היה מעלה את הקרן לכדי כפליים לערך משיעורה המקורי (ראה הטבלה בסעיף 41 לעיל). בחתך כללי ממוצע ומעוגל צביע קולבר על כעשרה אחוזים לשנה במשך כעשר שנים. מכאן מסתבר, כי אם נפנים עתה לשיעור הריבית שנפסק בבית המשפט קמא, הרי משמעותו, כי נפסקו דמי שימוש בשיעור של כ-10% לשנה. שיעור זה אינו נראה לי מוצדק. אותן אמות המידה שהותוו לעיל מנחות אותנו בדרך ההיקש לחשב את מרכזי הקי השימוש אשר בריבית בשיעור דומה, פחות או יותר, לזה שמייצג בהוק פסיקה ריבית ותצמדה, את דמי השימוש על קרן משוערכת במטבע מקומי.

ישום אמות המידה המוכאות כאן מלמד, ששיעור הריבית הראוי, שיבטא במקרה זה שיערוך הקרן ודמי שימוש, הוא של עשרה אחוזים בתוספת חמישה אחוזים, היינו סך הכול 15% לשנה, וכך הייתי פוסק, אך מובן, שכנסיותו של מקרה זה לא הייתה אפשרות לערוך חישוב מדויק, אלא המודבר על שיעור ריבית המשקף הערכת על יסוד השיקולים העקרוניים והנתונים הבסיסיים שהוזכרו לעיל.

48. המערערים טוענים, כי תחילת החישוב של החיוב בריבית, הוא אשר יהא, צריכה להיקבע למועד שהוא תשעים יום אחר י"חום הקובע", שהיה השלישי ביוני, 1975, משמע, בית המשפט המתוחי טעה בכך שחישב את התשלום ממועד התשלום של כל חלק מן הסכום.

המערערים תומכים יתרותיהם בטענתם זו בסעיף 12.5 לחוזה שבין הצדדים, אשר זו לשונה: 12.6 Hereunder, in the Subject to the provisions of clause 12.5" Th day event that any one of the said approvals shall not have been 30obtained on or before the

This agreement shall become void ab initio and no party shall have any claims of 90 days thereafter with the exception of the right of the purchasers to receive back from the partnership within a period of Hereunder and the right of the partnership to receive from the thereafter any sums paid by them on account of the consideration . Agreement. In such case, each part shall ear its own costs and purchasers any monies received by them pursuant to the management" losses occasioned by the failure to obtain the said approvals (ההדגשה שלי - מ' ש').

כן מסתמכים המערערים על מכתבו של פרקליטם המלימד דאז של המשיבים, עו"ד י' גורניצקי, שבו נתבעה השבה אך לא צוינה גם חביעה לריבית.

במכתבו של עו"ד י' גורניצקי אין רלוואנטיות לענייננו. פסיקת הריבית, כפי שכבר הוסבר, נתונה לשיקול-דעתו של בית המשפט; ואם אין באי-איזכורה בכתבי טענות כדי לשלול פסיקתה, כפי שקבענו לא אחת, הרי מכל שכן שאין באי-איזכורה במכתב כדי להעיד דבר לגבי יחזרם, כביכול, של המשיבים על ריבית או על הצמדה.

על קיומה של התנאה כאמור מבקשים המערערים, כאמור, ללמוד מן המשפט האחרון של סעיף 12.5 המצוטט לעיל. הם מפרשים משפט זה ("...in such case") כמתייחס דווקא לזה שקדם לו - וכאמירה ממנה משתמע ויתור על הריבית. לטענתו זו אין בסיס לפי פרשנותו של סעיף 12.5 להחזה.

ראשית, את המשפט האחרון שבסעיף 12.5 אין לפרש כמתייחס להשבה בלבד; אין זו אלא הדגשה שבסיסו של הסעיף: במקרה כזה יישא כל צד בהוצאותיו ובהפסדיו. "המקרה" אינו ההשבה אלא ביטול החזרה עקב אי-השגת האישורים. לכן אין בכך משום ויתור על זכות לריבית והצמדה בהשכת הסכום.

שנית, הביטוי עצמו ("costs and losses") אינו מתייחס לויתור על ריבית והצמדה אלא לנוקים הנגרמים עקב ביטולו של החזרה. אלה הוצאות שהצדדים הוציאו, התאייכות שהתחייבו וכיצא באלה. אין מדובר בהשבת סכום כסף שעוכך במשך שנים אחרי ביטול החזרה, אלא הכוונה להוצאות שקדמו למועד האמור. משמע, אין בביטוי דבר, שיכנס פרשנות המביאה להתעשרות על חשבונם של המשיבים.

גם בעובדה, שהכסף הוחזק בזמנו כדין, אצל המערערים, אין רבותא. ברוב החוזים, שבוטלו לאחר זמן ואשר יוצרים חובת השבה, מדובר בהחזקה כדין עד לביטול. דווקא-אז חלים דיני ההשבה, וקמה חובת השבה של הכסף בתוספת ריבית והצמדה.

האסמכתה שהובאה על-ידי המערערים לשם תמיכה בגירסתם - ע"א 815/80 [31], בעמ' 234 - אינה מלמדת דבר. דיני עשיית עושר אכזר נדחים מפני הוראה מפורשת בהסכם בין הצדדים, אך המחלוקת היא, אם קיימת כאן הוראה מפורשת כזאת. דעתי היא, שאין דבר בסעיף 12.5 להסכם בין הצדדים, המלמד, כי המשיבים יתרו על זכותם לסעוד ריבית או הצמדה בתקופת 90

הימים שמאד ביטולו של החוזה.

לסיכום, צדק, לדעתי, השופט המלומד בקביעתה של תחילתה של הריבית ביחס השלום כל סכום למערערים.

49. הייתי דוחה את הערעור בכפיפות לשינוי אחד, והוא ענין

הפחתתו של שינוי הריבית, כאמור בסעיף 47 לעיל, והעמדתו על 15 (חמישהעשר) אחוזים לשנה ממועד התשלום, כשעתה של כל חלק מן הסכום.

הייתי מחייב את המערערים, ביוחד ולחוד, בהוצאותיהם של המשיבים בלוויית הצמדה וריבית עד למועד התשלום בפועל בסכום של 20,000 שקלים חדשים.

השופט ג' בך: אני מסכים.

השופטת שי נתיחה: אני מסכימה לתוצאה, וברצוני להוסיף הערה בדבר היחס בין חוק פסיקת ריבית והצמדה לבין חוק החוזים (חלק כללי) חוק החוזים (תוספות בשל הפרת חוזה).

מקובלת עלי דעתו של כבוד הנשיא, כי המערכת הנורמטיבית החוזית היא החלה והמחייבת בענייננו. למסקנה זו הייתי מגיעה בדרך אחרת משלו. לדרכי, חוק פסיקת ריבית והצמדה (להלן - חוק הריבית) אינו חל כלל במקרה דנן. על-פי סעיף 2 של חוק הריבית:

"רשות שפטויה שפסקה לבעל דין סכום כסף ... רשאית ... לפי שיקול דעתה, לפסוק ריבית על אותו סכום, כולו או מקצתו."

כלומר, כאשר להובע זכות מהדין המהותי לסכום כסף, וזה גפסק לו, כי אז רשאי בית המשפט להוסיף לו ריבית, כסעד נלווה. לא זה המקרה שלפנינו, כאן, כמוסבר היטב על-ידי כבוד הנשיא, הסעד לו זכאים המשיבים מהדין המהותי - דיני החוזים - הוא השכבה, על-פי השווי הריאלי, בתוספת ריבית עבור השימוש בכסף ששילמו על-פי החוזה. הריבית היא חלק מהסעד המהותי. היא מהווה חלק מהסכום שנפסק כהשכבה. "סכום הכסף", שנפסק למשיבים כמובן סעיף 2 הנ"ל, מכיל כבר בחובו את הריבית. על כך עמד השופט רן בע"א 467/77 [32], בעמ' 270:

"...בתהליך הפסיקה של הרשות השיפוטית יש להבחין בין שני שלבים: האחד, השלב בו נקבע הסכום המגיע לתובע מאת הנתבע על-פי הדין הסוכסטיבי הנוגע לדבר... השלב השני הוא קביעת הריבית שסכום זה ישא. הבחנה זו עולה יפה מסעיף 2 לחוק פסיקת רבית, תשכ"א-1961, הקובע:

"רשות שפוטית שפסקה לבעל-דין סכום כסף... רשאית לפי שיקול-רעתה, לפסוק ריבית על אותו סכום..."

על הרשות השיפוטית לפסוק תחילה מזה 'סכום הכסף' המגיע לתובע, ולאחר מכן רשאית היא לפסוק על סכום זה ריבית. שם היה מדובר בסיצוי (הפסד השתכרות) על נזקי גוף, שמבחינת הדין המחוזי יש (כך הוחלט שם) להצמידם למועד פסק הדין והעובדה, שבינתיים קיבל תוך פסיקת ריבית והצמדה (תיקון מס' 3) לחוק הריבית תוקף, לא יתרה התלטה זו, מהטעם שקביעת הסכום הריאלי המוצמד משתייכת לשלב הראשון:

"על הרשות השיפוטית לפסוק תחילה מזה 'סכום הכסף' המגיע לתובע, לאחר מכן רשאית היא לפסוק על סכום זה ריבית... עיקרון ההצמדה שנקבע בחוק לתיקון פסיקת ריבית לא בא במקום העיקרון כי בהערכת הנוק בדיני הנוזיקין יש להתחשב בשינוי בערך הכסף שבין יום ביצוע מעשה הנוזיקין לבין יום פסק-הדין" (שם).

5129371 הסכום המוצמד בפסק הדין הנ"ל הוא 'סכום הכסף', שסעיף 2 הנ"ל מדבר בו. במקרה דנן הסכום במט"ח, כשהוא נושא ריבית, הוא שיעור ההשכחה המגיע למשיבים והוא הוא 'סכום הכסף' במובן סעיף 2 הנ"ל. על סכום זה רשאית הרשות השיפוטית, בשלב השני, ועל-פי הסמכות ושיקול הדעת הניתנים לה בסעיף 2 הנ"ל, להוסיף ולפסוק ריבית או הפרשי הצמדה וריבית. השיקול האפשרי במקרה הנדון, שלאור הכללתה של ריבית לתקופה מוגדרת בסכום ההשכחה אין להוסיף ולפסוק ריבית אותה תקופה בשלב השני, אינו פוגע בעיקרון, שפסיקת הריבית, כחלק מסעד ההשכחה, על-פי דיני החוזים, משתייכת לשלב הראשון, ולחוק פסיקת ריבית אין נגיעה לכך.

מטעם זה, לדעתי, אין סעיף 4(ג) של חוק הריבית חל כאן, וכית המשפט רשאי היה לאמור א הריבית הנאותה מבלי להיות כבול בסעיף הנ"ל.

הוחלט כאמור בפסק-דינו של הנשיא.

ניתן היום, י"ב בסיון תשמ"ו (19.6.86).

נבו הוצאה לאור

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 528/88

בפני: כבוד הנשיא מ. שמגר
 כבוד השופט א. גולדברג
 כבוד השופט י. מלץ
 המערערת: כאן גולן (1979) בע"מ
 נגד
 המשיב: בנדק טיבריו
 ערעור על פסק דינו של בית המשפט המקומי בחיפה בת.א. 866/85 מאוחד עם ת.א. 1608/86 שניתן ביום 3.6.88 על ידי כבוד השופט ד.קציר
 בשם המערערת: עו"ד צ. דולב
 בשם המשיב: עו"ד מ. פרסמן

פסק-דין

השופט א. גולדברג:

1. המערערת שעמדה לבנות בנין מגורים, חתמה עם המשיב על "הצעה לרכישת דירה". בשעת החתימה שילם המשיב 15,000 דולר, כערכם בשקלים. בסופו של דבר לא נחתם הסכם רכישה בין הצדדים, והמשיב תבע מהמערערת לחשיב לו את כספו.

אין עוד חולק כי המערערת חייבת בחזר הסכום, כשהוא צמוד לדולר, לפי השער היציג ביום שימוע פסק-הדין בבית המשפט קמא. אלא שהמערערת גם חוייבה בריבית בשיעור 11% על הסכום שנפסק, מיום 15.10.83 ועד ליום פסק-הדין - ועל כך מלינה היא במערערה.

2. טענת באת כוח המערערת היא, כי בכתב ההצעה עליו חתמו הצדדים, נקבע כי "במידה ולא ייחתם חוזה יחזור הכסף צמוד לדולר". אולם לא נאמר כי הכסף יחזור בתוספת ריבית. כיוון שכך, הרי "שתיקתם של בעלי הדין בענין קביעת ריבית בנוסף להצמדה מצביעה על כך שהם לא ראו מקום לקביעה בסוגיה זו". שתיקתם היא בגדר חסדר שלילי, ואין על בית המשפט "להוסיף להסכם חיוכים שאין בו ואו מנגנונים לשמירת ערך הכסף מעבר למנגנון שקבעו הצדדים עצמם".

3. ועוד טוענת באת כוח המלומדת של המערערת, כי אם מגיעה למשיב ריבית, כי אז, ובהתחשב בחוק פסיקת ריבית והפרשי הצמדה, תשכ"א-1961, "טוב היה מבחינת המדיניות השימוטית ועל מנת לתרום ליציבות החיים הכלכליים שאם יפסוק בית המשפט בהתאם ורק בהתאם לחוק מנחה זה ולא יחרוג מהקריטריונים הקבועים בו אלא במקרים חריגים מיוחדים של נסיבות ואו כאשר בית המשפט מוצא טעמים מיוחדים לקביעת שיעורי ריבית גבוהים יותר ואו שונים, ומפרט ומנמק אותם בפסק דינו, שאחרת ייעשה החוק פלסטר".

4. ומוסיפה באת-כוח המערערת, כי המטרה העומדת מאחורי רעיון ההשבה הוא "שלא יצא אדם ניוזק ויקבל את כספו בערך הריאלי כאילו היה בידיו כל התקופה". ואילו "במקרה שלנו ברור שהמשיב לא היה יכול לצפות ואו להשיג תשואה גבוהה כל כך לכספו ... אין ספק שכל השקעה היתה נושאת רווחים נמוכים מאלו שאליהם הגיע באמצעות הריבית הפסוקה בפסק הדין קמא ... התוצאה ... היא כי בהתחשב עם הסכום שנפסק למשיב, המשיב הוא שעשה עושר ומתעשר על חשבון המערערת ... חשוב כי בית המשפט בתוך עמו ישב, וכי תהא התאמה בין פסקי הדין לבין המגמה הכלכלית הנתונה. היינו יש להוריד את שער הריבית לשער המקובל במשק".

5. דינו של ערעור זה להדחות.
 אכן קבעו הצדדים בהסכם מנגנון לשמירת ערכו הריאלי של הכסף, אולם הם לא קבעו דבר באשר לדמי השימוש בכסף, שכיטויו בתשלום ריבית עליו. מכאן שבדין חוייבה המערערת בתשלום ריבית, שהינו פועל יוצא מן העקרונות הבא למנוע מהמחזיק בכסף, החייב בהשבתו, להתעשר מן השימוש בכסף, שלא כדין.

6. אשר לשער הריבית, הרי כבר אמר הנשיא שמגר בע"א 672/81 (עמיתו מלון ירושלים נ. טייק, פ"ד מ(3) 169, 215), כי גם בתקופה בה חלים רק דיני ההשבה, "אפשרי אך אין חובה דווקא להישען על המדדים הקבועים בחוק פסיקת ריבית והצמדה", כשמקור החיוב אינו בחוק זה. מכאן שלא היתה חובה על בית המשפט קמא לקבוע את שיעור הריבית, כשיעורם בחוק המיל.

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

7. זאת ועוד, שיעור הריבית שקבע בית המשפט קמא, הוא השיעור שיש לפסוק, על פי הלכתו של בית משפט זה, על סכום שיש לשלמו במטבע ישראלי, כשהוא צמוד לדולר, בהעדר ראייה לסתור (ראו ע"א 400/85, גד-שט נ. עבודי, פד"י מ"ג (3) 361; ע"א 552/88, קובטי נ. אזרחי, שטרם פורסם). אם טברה באת כוח המערערת, כי שיעור זה אינו תואם את "המגמה הכלכלית הנתונה", וכי השיעור המקובל במשק נמוך יותר - עליה היה לחובות זאת משלא עשתה כן בשעתו, בדין הועמד שיעור הריבית על 11% לשנה.

9. הייתי, על כן, דוחה את הערעור ומחייב את המערערת בתשלום שכר טרחת עורך-דין בסכום של - 4000 ש"ח, להיום.

נסת זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח

הערת המאגר: התאריך בו ניתן פסק הדין לא ידוע. התאריך 31/12/88 הינו שרירותי ונקבע לפי מספר ההליך לצרכי המאגר.

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 544/93

בפני: כבוד הנשיא מ. שמגר
 כבוד השופט א. גולדברג
 כבוד השופט מ. חשין
 המערער: ראש ועידת טירת כרמל
 נגד
 המשיב: אפרים כהן
 ערעור על פסק דין בית המשפט המחוזי,
 בחיפה מיום 10.1.93 בתיק א. 3754/92
 שניתן על ידי כבוד השופט ד"ר ד. ביין
 בשם המערער: עו"ד משה עמאר

פסק-דין

השופט א' גולדברג:

1. ענינו של ערעור זה בהודעה ששלח המערער, ראש המועצה המקומית טירת הכרמל (שבינתיים הוכרזה כעירייה), אל המשיב, חבר המועצה, בדבר התפנות מקומו במועצה, לפי סעיף 105(א) לצו המועצות המקומיות (א), התשי"א-1950 (להלן: הצו).
 ההודעה האמורה נשלחה בדואר רשום ביום 18.10.92, והיא נסמכה על סעיף 104(א) לצו, על פני:

"חבר המועצה שנעדר משיבות המועצה שלוש חודשים רצופים או שנעדר משלוש ישיבות רצופות - אם היו בשלושה חודשים פחות משלוש ישיבות - יחדל להיות חבר המועצה."
 2. ביום 22.10.92 אמרה היתה להתקיים ישיבת מועצה. משנדע הדבר למשיב, פנה ביום 21.10.92 אל בית המשפט המחוזי בחיפה וביקש צו שיימנע את קיומה של הישיבה. בבקשתו (להלן: הבקשה הראשונה) כתב המשיב:
 "הנני חבר מועצת העיר ולא הזמנתי לישיבה, כחלק מחיסול חשבונות פוליטי של ראש העיר ראובן בינר כנגדי."

אי הזמנתו אותי הינה פעולה לא חוקית ולא דמוקרטית והופכת את הישיבה לבלתי חוקית. כשברתי כי נפלה שגיאה טכנית בעניין צלצלתי למוזכר העיר מר קרטוני והוא הודיעני כי אי הזמנתי נובעת מחוראת ראש העיר."

בית המשפט לא נעתר לבקשת המשיב כנסחה, שכן סעד כזה עלול לפגוע באינטרסים של המשיבים ושל הציבור בעיריית טירת הכרמל. תחת זאת נתן צו, במעמד צד אחד, לפיו המשיב יזכאי להשתתף בישיבת מועצת העיר הקבועה להיום 22.10.92, כשסעד זמני זה יאין בו כדי לפגוע בשום צד.
 בהחלטתו בבקשה הראשונה מציין בית המשפט כי:

"המשיבים (שככללם היה המערער - א.ג.) הגישו תשובה על ידי בא כוחם, בה הם מציינים כי לאחר שהמבקש (המשיב - א.ג.) נעדר משיבת העירייה בארבע ישיבות שהתקיימו אחת באפריל 92 ושלוש האחרות ביולי 92, שלח לו ראש העיר הודעה בכתב לפי סעיף 123 ב' לפקודת העיריות, ולמרות זאת המבקש לא הופיע לישיבה שהתקיימה גם ב-17.9.92.

לפיכך נשלחה לו הודעה בדואר רשום על התפנות מקומו לפי סעיף 123(א) לפקודת העיריות. לאור זאת, כך טוענים המשיבים אם חולק המבקש על תוקפה של ההודעה שנשלחה אליו לפי סעיף 123(א) לפקודת העיריות תרופתו היא, לפנות לבג"צ ולא לבית משפט זה על יסוד ההלכה שנקבעה בע"א 401/89 בסול נ. ראש המועצה המקומית כפר ריינהיי.

בסופה של ההחלטה נאמר:

"לגבי העתיד אינני נותן כל צו במעמד צד אחד, אלא, על המבקש לשקול לאור האמור בבג"צ 401/89 אם תרופתו אכן הינה בית משפט זה או בג"צ. אם הוא ירצה להמשיך בהליכים בבית משפט זה עליו להגיש תביעה לסעד קבוע ולאחר שיגיש תביעה כזו תובא הבקשה לסעד הזמני לגבי חתימת דיון בפני השופט הדין בבקשות מסוג זה בבית משפט זה".

3. דבריו האחרונים של בית המשפט המחוזי בבקשה הראשונה, הביאו את המשיב

לבחור בבית המשפט הגבוה לצדק, אליו הגיש את עתירתו בבג"צ 5537/92.

בעתירה זו, שהוגשה ביום 23.11.92 כתב המשיב, בין היתר, כי:

"...הודעה על הודעות החברות (105א) ... לא הגיעה אלי מעולם וספק אם העתקה הגיע לממונה על המחוז...

היום, 22.11.92, בשעה 11:56, הגיע במפתיע לביתי שומר ראשן של ראש העיר, מר אלי מרץ, והגיש לי מכתב הודעה על התפנות, כביכול, של מקומי מחברותי במועצה. המכתב מצורף לעתירה והוא מדבר בעד עצמו. זו הפעם הראשונה שקיבלתי מכתב כלשהו מן המועצה בעניין חברותי בה. במכתב טוען ראש העיר כי הודיע לי בעבר על העדרויותי וכו'. והרי מעולם לא עשה זאת. כפי שהודיע לי כיום, יכול היה להודיע לי בעבר... לפי החוק, החל מהיום שמורים לי 30 ימי ערעור על הודעתו, וברשות בית המשפט הנכבד אנצל עתירתי זו לתת תרופה למכלול הסוגיה, ומכתבו זה של ראש העיר יעיד על דרכו במטותיים וחוסר נקיין הכפיים בהליכותיו".

במכתב מיום 22.11.92, הוזכר בעתירתו של המשיב, כתוב לאמור:

1. "...בתאריך 20.10.92 (ולא ב- 18.10.92 - א.ג.) נשלחה לך הודעה בדאר רשום מסי 03602 לפי סעיף 105 לפקודת המועצות בדבר התפנות מקומך במועצת העירייה (העתק רצי"ב).

2. הואיל ועברו למעלה משלושים יום מיום משלוח ההודעה מתאריך 20.10.92

הניל ולא הוגשה על ידך בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה האמורה לפי סעיף 123א(ד) לפקודת העיריות, על כן חדלת לכהן כחבר מועצת עיריית טירת הכרמל מאחר וכהונתך כחבר המועצה הפסקה (כד') כקבוע בסעיף משנה (א) לסעיף 123א הניל.

3. יבוא במקומך כחבר המועצה מר אבי מוזס"

4. בעקבות החלכה שנפסקה ברע"א 1287/92 (בוסקילה נ' צמח, טרם פורסם), החליט בית משפט זה בעתירת העותר בבג"צ 5537/92, כי שאלת חוקיותה של ההודעה שנמסרה לעותר:

"צריכה כרגיל להתבן בפני בית המשפט האזרחי. לא מצאנו נסיבות מיוחדות לבחינה על דינו.

נהפוך הוא: העתירה מעלה, בין השאר, שאלות עובדתיות השנויות במחלוקת בין הצדדים, והמחייבות הכרעה שראוי שתעשה בבית המשפט האזרחי. אנו דוחים אפוא, העתירה. העותר ראוי לפנות לבית המשפט האזרחי המוסמך. ניתן בזה צו ביניים שלא לקיים את ישיבות המועצה שלא בנוכחות העותר, כחבר מועצה. צו זה יעמוד בעינו שלושה שבועות, וזאת כדי לאפשר לעותר לפנות לבית המשפט המוסמך ולבקש צו מניעה ממנו.

5. ואכן, פנה המשיב לבית המשפט המחוזי בחיפה, שהחלטתו כי "הפסיקה של המבקש (המשיב - א.ג.) מחברותו במועצה מתבטלת" מהוות נשוא ערעור זה שלפנינו.

6. בקשתו של המשיב, שטען לעצמו, מבית המשפט המחוזי היתה להצהיר כי הוא "חבר מועצת העיר כדן ומן המניין וכי טענתו של ראש העיר בינר כי פטרתי אינה חוקית".

בבקשתו טען המשיב כי:

1. "לא נתקיים בי סעיף 104א, על פיו ביקש בינר לפטרני, גם אילו

נעדרתי מ-4 הישיבות שצירף במכתב ההודעה (התראה)..."

6. לא קיבלתי מעולם את ההודעות על פי החוק - התראה ופיטורין (מספסטמבר ואוקטובר) וראיתים רק בתשובתו של בינר לבג"צ. לו קיבלתיים הייתי אף-רץ לבית המשפט ומבקש לבטלן.

7. ואף כי כן, פעלתי ופניתי לבית המשפט במעמד שקבע החוק בתוך 30 יום שהרי במכתב ההודעה על פיטורין (שלא קיבלתי), מצויין התאריך 18.10.92 ופנייתי לבית המשפט היתה כבר ב-21.10.92. (למחוז)..."

המערער הגיש לבית המשפט המחוזי תשובה בכתב, שנתמכה בתצהיר מטעמו, וכן בתצהירו של מזכיר העירייה.

במועד שנקבע לדיון בבקשה הודיע בא כוח המערער לבית המשפט כי אינו רוצה לחקור את המשיב, "פרט לשאלה אחת... מתי קיבלת את התעודה הרפואית" (שצריך לבקשתו). לאחר שהשיב המשיב על שאלה זו, החליט בית המשפט כי "כל צד יעלה טענותיו על הכתב... כל צד יוכל לצרף אסמכתאות כרצונו. בנתונים לא יחול שינוי במעמדו של מר כהן כחבר מועצה עד להחלטה אחרת בעניין".

7. בין יתר טענותיו בפני בית המשפט קמא, העלה בא כוח המערער את הטענה כי אל לו לבית המשפט להזקק לבקשת המבקש. שכן קובע סעיף 105(ג) לצו (שמקבילו הוא סעיף 123א(ג)) לפקודת העיריות, כי כתום שלושים יום מיום שנשלחה לחבר המועצה הודעה כי הוא פסול לכהן או שחדל לכהן מחמת שנעדר משיבות המועצה כאמור בסעיף 105(א) לצו (שמקבילו: סעיף 123א(א)) לפקודת העיריות:

"...יחדל חבר המועצה לכהן כחבר המועצה זולת אם תוך הזמן האמור-

(1) הגיש אותו חבר המועצה בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה, ובמקרה זה לא יחדל לכהן כאמור עד שבית המשפט החליט אחרת...".

ואילו המשיב, אשר ההודעה על התפנות מקומו במועצה נשלחה אליו ב-18.10.92, לא עתר לבג"צ אלא ביום 23.11.92. בחלוף שלושים הימים ממשלוח ההודעה. אמנם, פנה המשיב אל בית המשפט המחוזי בבקשה הראשונה ביום 21.10.92. אולם כל שביקש בה היה כי יינתן צו המונע את קיום ישיבת המועצה שנועדה ליום 22.10.92, ואין בקשה זו יכולה לשמש תחליף ל"בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה".

על טענה זו השיב בית המשפט קמא בהחלטתו:

"עקרונית, צודק בא כוח המשיב (המערער - א.א.) בטענתו זו, אך סבורני שאין הוא יכול להשמיע טענה זו בפני, וזאת מאחר ובדיון שהתקיים בבג"צ שהגיש המבקש (בג"צ 5537/92), דיון שהסתיים במתן פסק דין מיום 1.12.92, הקובע שאין לקיים הדיון בבג"צ, ניתנה למבקש רשות לפנות לבית המשפט האזורי ואף ניתן צו ביניים לשלושה שבועות שלפיו ימנע המשיב מלקיים ישיבות מועצה שלא בנוכחות העותר...".

נראה לי שיש לפרש את החלטת בית המשפט העליון כנותנת למבקש ארכה לפניה לבית משפט מוסמך. לו סבר הבג"צ שאין מקום להזקק לעתירה בשל האיחור בהגשתה וכי האיחור בפניה לבג"צ חותם את גורל הבקשה, היה בודאי נמנע מלהפנות את המבקש לבית המשפט המוסמך, פניה הנדונה לכשלוש על הסף ובודאי שהיה נמנע ממתן צו ביניים כאמור...".

סבורני כי הנמקה זו אינה יכולה לעמוד.

בית המשפט הגבוה לצדק לא נכנס כלל בבג"צ 5537/92 לעובי הקורה שבעתירה,

והחליט את ההחלטת בלי להדרש לשאלה אם העתירה הוגשה במועד. שאם היה קובע (ולו במשתמע) שחלף המועד, כי אז לא היה בסמכותו להאריך.

עיקרה של ההוראה שבסעיף 105(א) לצו (וכן זו שבסעיף 123א(א)) לפקודת

העיריות) אינו בקציבת זמן לפניה אל בית המשפט. הוראה זו באה לקבוע את המועד

בו יחדל חבר המועצה, שנשלחה אליו הודעה, לכהן כחבר המועצה, זולת אם תוך

שלושים הימים מיום שנשלחה אליו ההודעה, הגיש בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה. בהעדר הסמכה מפורשת בצו (או בפקודת העיריות) אין לבית המשפט סמכות להאריך את כהונתו של חבר המועצה מעבר לשלושים הימים, ולא ניתן לשנות מועד זה. ההארכה האפשרית היחידה של כהונת חבר המועצה, אליו נשלחה הודעה, היא ההארכה הסטטוטורית הקבועה בהוראת הסעיף גופו. דהיינו, אם הגיש תוך שלושים יום מיום משלוח ההודעה בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה.

8. ואף-על-פי-כן סבורני כי מן הדין לדחות את טענת הסף שהעלה בא כוח המערער לעניין מועד הגשת הבקשה לביטול ההודעה.

על ההודעה בדבר חזירת חברות במועצה להשלח "בדואר רשום לפי מענו הידוע לאחרונה" של חבר המועצה. כתום שלושים יום מיום שנשלחה אליו ההודעה יחדל חבר המועצה לכהן כחבר המועצה, זולת אם תוך הזמן האמור הגיש אותו חבר המועצה בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה. אם קיים אישור למסירת ההודעה, כי אז פשיטא שלא מתעוררת כל שאלה לגבי היום בו נפסקת החברות, כשם שלא מתעוררת שאלה אם בקשה לביטול ההודעה הוגשת תוך תקופת שלושים יום מיום שנשלחה ההודעה. אולם גם אם אין בנמצא אישור מסירה, חוקה היא כי ההודעה שנשלחה אכן הגיעה ליעדה. סעיף 57 לפקודת הראיות (נוסח חדש) קובע כי:

"מקום שחיקוק מתיי או מחייב להמציא מסמך על ידי הדואר, בין שהוא נוקט לשון 'המציאתי' ובין שהוא נוקט לשון 'נתינתה' או 'שליחתי' או לשון אחרת, רואים את המציאתה - אם אין הוראה אחרת משתמעת - כמבוצעת-

(1) אם דוור מכתב המכיל את המסמך והמען על המכתב היה כשורה ודמי

המשלוח שולמו מראש או שהמכתב היה פטור מתשלום דמי דואר או נושא עליו סימן המועיד כי הוא

שלח בשירות המדינה;

(2) במועד שבו היום המכתב מגיע לתעודתו בדרך הרגילה של הדואר, אם לא הוכח היפוכו של דבר.

ואם ב"דואר רגיל" כך, בדואר רשום, על אחת כמה וכמה. אלא שהחזקה הראייתית בדבר ביצוע המסירה אינה חלוטה אלא לכאורה וניתנת לסתירה על ידי מי שהמכתב דוור אליו, גם אם הוכח שהמכתב נשלח בדואר רשום ל"מענו הידוע לאחרונה" (כשאין אישור מסירה). שהרי לא יעלה על הדעת, כי בעצם משלוח ההודעה, ולו בדואר רשום, עלולה לצמוח (כבענינו) תוצאה "חריפה ומרחיקת לכת" (כאמור בבג"צ 319/63 חגי עבד-אללה כלף נ' יושב ראש המועצה המקומית גית, פ"ד יח(1) 197, 200), אפילו לא הגיע המסמך, מסיבה כלשהי, כלל לידי הנמען, ואין הוא יודע על מירוף הזמן.

בענייננו הוכיח המערער כי שלח למשיב את ההודעה על התפנית מקומו במועצה, בדואר רשום. אולם מאידך גיסא, מצויה גרסת המשיב, עליה לא נחקר, כי לא קיבל מעולם את ההודעה, וכי אם היה מקבל היה "אין רץ" לבית המשפט ומבקש לבטלה. בהעדר חקירה לא רק עומד המשיב בחוקת זובר אמת, אלא שגם הדעת נותנת כי המשיב היה פונה לבית המשפט בבקשה לבטל את ההודעה, לו היה מקבלה, תחת הבקשה שהגיש למנוע את קיומה של ישיבת המועצה ביום 22.10.92.

המסקנה המתבקשת, על כן, היא כי עתירת המשיב בבג"צ 5537/92 הוגשה במועד, ולא ניתן למנות את שלושים הימים, בהם רשאי היה המשיב לפנות לבית המשפט כדי לבטל את ההודעה על חדילת חברותו במועצה, מיום משלוח ההודעה מיום 18.10.92, אותה לא קיבל, אלא ממשלוח ההודעה השניה מיום 22.11.92.

מכאן לערער גופו.

המשיב נעדר משש ישיבות של המועצה שהתקיימו במועדים הבאים:

ישיבה מס' 573 ביום 14.4.92

ישיבה מס' 574 ביום 8.6.92

ישיבה מס' 575 ביום 21.6.92

ישיבה מס' 576 ביום 24.6.92

ישיבה מס' 577 ביום 17.9.92

ישיבה מס' 578 ביום 23.9.92

(מחלטתו של בית המשפט המחוזי נשמטה, בטעות, הישיבה מיום 17.9.92, תוך ציון הישיבה מס' 577 אותה ייחס ליום 23.9.92)

ביום 16.9.92 שלח המערער למשיב הודעה בדואר רשום על העדרותו של המשיב מארבע ישיבות של המועצה (שהתקיימו בימים 14.4.92, 8.6.92, 21.6.92, 24.6.92)

ההודעה האמורה נסמכה על סעיף 104 לצו, הקובע לאמור:

"(א) חבר המועצה שמעדר מישיבות המועצה שלושה חודשים רצופים או שמעדר משלוש ישיבות רצופות - אם היו בשלושה חודשים פחות משלוש ישיבות - יחדל להיות חבר המועצה, וזאת אם נעדר בגלל מחלה שממנה ממנו את נוכחותו בישיבה או בגלל שירות בצבא-הגנה לישראל או בגלל שליחות ציבורית או ברשות המועצה שניתנה מראש ובתנאי שראש המועצה או הממונה על המחוז שלח לו תודעה כמפורט בסעיף זה.

(ב) בתום החודש השני לתעדרו של חבר המועצה מישיבות המועצה או מיד אחרי הישיבה השניה ממנה נעדר, הכל לפי הענין, ישלח לו ראש המועצה הודעה בכתב שתכלול פירוט ישיבות המועצה מהן נעדר וכן נוסחו המלא של סעיף זה.

(ג) ההודעה תישלח לחבר המועצה בדואר במכתב רשום לפי מענו הידוע לאחרונה והעוקק ממנה ישלח בדואר במכתב רשום לממונה על המחוז.

(ד)....."

סעיף 104(א) הנ"ל (שמקבילו סעיף 123(א) לפקודת העיריות), מעלה שני חלופות. האחת, העדרות מישיבות המועצה משך שלושה חודשים והשניה, העדרות משלוש ישיבות רצופות - אם היו בשלושה חודשים פחות משלוש ישיבות -

לדעת בית המשפט קמא הדגש בכל אחת מן החלופות הוא על רציפות ההעדרות.

"החלופה הראשונה, מניחה במובלע, כי במשך שלושה חודשים רצופים, נתקיימו בכל חודש לפחות ישיבה אחת וחבר המועצה נעדר מכל הישיבות (בין אם היתה רק אחת בכל חודש או יותר).

החלופה השנייה, מתייחסת למועצה שהיא פתוח פעילה, דהיינו שלא בכל חודש מתקיימת בה ישיבת מועצה אחת לפחות, או במקרה שמדובר בתקופת חופשות... אך גם במקרה כזה אין חובתו של חבר המועצה כלפי הציבור פוחתת והעדרות משלוש ישיבות רצופות, תביא לפסילתו, בלי קשר לכך אם רוכזו כל אותן הישיבות בחודש אחד או בחודשיים.

לאמיתו של דבר, החלופה השנייה היא מרוחקה לכת עוד יותר: אם לא נתקיימו בתוך שלושה חודשים שלוש ישיבות רצופות, אלא שלוש הישיבות הרצופות נתקיימו תוך ארבעה חודשים, או אפילו חמישה חודשים, - הרי גם אז נפסל חבר המועצה, שהרי בחלופה השנייה לא מדובר על כך שיהיו מספר מינימלי מסוים של ישיבות בתוך שלושה חודשים.

10. המקרה שלפנינו הוא לדעת בית המשפט קמא, "בבחינת קל וחומר, שכן בתקופה של שלושה חודשים רצופים נתקיימו יותר משלוש ישיבות. המילים 'פחות משלוש ישיבות' באות לומר לנו שבמקרה כזה נופל הקריטריון של מספר החודשים ונשאר קריטריון אחד ויחיד הוא הקריטריון של שלוש ישיבות רצופות לפחות". המשיב לא עמד בחובת הראייה המוטלת עליו להצדקת ההעדרות, ולפיכך סבור היה בית המשפט קמא, כי מן הדין לדחות את בקשתו.

"עם זאת, צודק המבקש (המשיב - א' ג') בטענתו כי המועצה לא עמדה בחובת ההודעה המוטלת עליה, שכן סעיף 123(ב) לפקודת העיריות הוחזק לסעיף 104(ב) לצו המועצות המקומיות (א) קובע שבמקרה וחלה החלופה הראשונה לסעיף 123(א), יש להודיע לחבר על ההעדרות בתוך החודש השני ובמקרה וחלה החלופה השנייה תשלח ההודעה מיד אחרי הישיבה השנייה. בענייננו, נעדר המבקש מיום 14.4.92 והישיבה השנייה היתה איפוא ב-8.6.92. או אם תרצה למנות את ההעדרות מיום 8.6.92, הרי הישיבה השנייה היתה מיום 21.6.92.

במקרה הנדון נשלחה ההודעה ביום 16.9.92 והיא מתייחסת לארבע העדרויות כאחת".

מכאן מסקנת בית המשפט קמא כי:

"המבקש (המשיב - א' ג') אמנם נכשל בחובתו כנבחר ציבור ולא השתתף במספר ישיבות המצדיק לכאורה את פטילתו, אך בשל שגגת המשיב (המעורר - א' ג'), אשר לא התרה במבקש בעוד מועד ולא איפשר לו 'דרך תשובה', מתקבלת הבקשה והפסילה של המבקש בחברותו במועצה מתבטלת".

11. כפי שציין השופט ח' כהן בבג"צ 319/63 תני"ל (בעמ' 200):

"לדעתי אין ספק שאין אגחמו בני חורין להתעלם מן ההוראות הפורמליות של החוק. מר ליבר עצמו הדגיש לפנינו שהתוצאה האמורה בסעיף 104(א), לאמור כי חבר המועצה יחדל להיות חבר המועצה, תוצאה אבסורדית היא... ותוצאה חריפה ומרוחקה לכת שכזאת, הבאה מפעולת החוק עם מילוי תנאים מסויימים שהחוק קבע, מחייבת כי כל התנאים הללו כולם קויימו במועדם וכלכלתם. אין לנו להרחיב אחר מניעיו של המחוקק... ומשלא קויימו תנאי אלה, אין ההודעה, יכולה להצמיח את התוצאות האמורות בחוק".

מד על כך גם השופט בך בבג"צ 34/92 (אשקר נ' ראש המועצה המקומית כפר כאבול, שטרס פורסס), כי הדרישה שהתראה תישלח בדואר רשום "אינה רק טכנית-פורמלית. ההוראה לפיה חייב חבר המועצה לקבל אותה מתאימה, בטרם נפסל הוא מכהונתו בשל העדרות ממושכת, הינה חשובה, צודקת ומהותית".

הנה כי כן, ההודעה שעל ראש המועצה לשלוח לפי סעיף 104(ב) לצו, אינה

אינפורמטיבית גרידא. תכליתה ליתן לחבר המועצה הזדמנות להיטיב את דרכו ולמלא את שליחותו הציבורית כדבעי, וכן להעמידו על הסנקציה החמורה הקבועה בחוק, אם יעמוד ב"סרבנותו" להשתתף בישיבות המועצה. מכאן הדרישה כי ההתראה תישלח בתום החודש השני להעדרו של חבר המועצה מיישיבות המועצה (בחלופה הראשונה בה עוסק סעיף 104(א) לצו), או מיד אחרי הישיבה השנייה ממנה נעדר (בחלופה השנייה שבסעיף הנ"ל).

במקרה דנן נשלחה, כאמור, ההתראה ב-16.9.92, בה מורטו ארבע ישיבות של המועצה, מתן נעדר המשיב, אשר האחרונה שבהן התקיימה ב-24.6.92. על הודעה אשר כזאת לא ניתן לומר, על פי חישוב זמנים כלשהו, כי היא נשלחה מיד אחרי הישיבה השנייה ממנה נעדר המשיב.

חייתי, על כן, דוחה את הערעור, ומחייב את המערער לשלם למשיב הוצאות בסך - 1000 ש"ח.

חנשיא מ. שמגר: אני מסכים. חנשיא

השופט מ. חשין: אני מסכים. שופט הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט גולדברג.

ניתן היום, י"א בחשוון תשנ"ד (26.10.93).
נוסת זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח

ערעור אזרחי מס' 222/81

בקשות שונות מס' 746/83

אברהם הנגאל חברה קבלנית לבנין בע"מ

נגד

אסף סוסנובסקי

וערעור שכנגד

בבית-המשפט העליון בשבחו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

[24.11.83, 19.10.83]

לפני השופטים ש' לוי, ש' נתניהו, י' טירקל

חוק המכר, תשכ"ח-1968. ס"ח 98, סעיפים 4(ב), 21.

מיני-רצוי:

* חוזים - שיערוך - עשייתו

בין בעל-הדין התעוררו שאלות לגבי פרשנות חוזה מכר מקרקעין לרבות שאלה אופן שיערוך מחיר הקבוע בו. מכוח הסכם בין הצדדים עתרה המערערת לבית-המשפט המתוח בהמלצת-פתיחה לקבלת הכרעה בשאלות האמורות. הערעור נסב על החלטת בית המשפט, בעיקר לענין אופן השיערוך.

בית-המשפט העליון מסק:

א. (1) באין הוראה ברין אין הרשות השופטת יכולה לתת ביטוי להשפעת האינפלציה.

(2) פתרון במסגרת הדין קיים כשהמחבר בפירוט כגין הפרת חוזה, כשהשפעת האינפלציה היא בגדר צמיחו של המפר. הוא הדין באכיפת חוזה שחוסר, כי האכיפה נתנה לשיקולי-הנדק שמפעיל בית המשפט, ובכללם שיקול תוצאות האינפלציה, וכך גם הפתרון בסוגיית החשבה עקב ביטול חוזה, שיטורה במניעת התעשרות שלא ברין, כשהשבה ללא שיערוך מהווה התעשרות כזו.

ב. טרם הגיעה השעה להחיל בישראל דוקטרינה ואלוריסטיה שהודת, המוכנה לשיערוך חיובים חוזיים אף באין הפרה, הצדדים עצמם הם הקובעים את תוכן החוזה ותנאיו, ואם, חרף עושהם את החוזה בתקופת אינפלציה, הם נמנעו מלכלול בו הוראת הצמדה, אל לו לבית-המשפט לבוא ולשנות מהסכם ביניהם, ובוודאי לא כחוק מועד הביצוע החוזי.

ג. כמקרה דין, בהעדר בקשה לסעד של אכיפה, ספק אם ניתן בבקשה לפירוש חוזה לתת ביטוי לתוצאות האינפלציה על-ידי שיערוך החמורה המוסכמת, כאשר החוזה אינו מכיל הוראת כזו.

פסקי-דין של בית המשפט העליון שאחזרו:ב

[1] ע"א 260/80-265 נוביץ נ' ליכוביץ וערעור שכנגד, פ"ד לון(1) 537.

[2] ע"א 707/78, 713 יוסף ואח' נ' ש' קניאל ואח' וערעור שכנגד, פ"ד לה(4) 796.

הערות:

על שיערוך חיובים דאז: ג' פרידמן, "שיערוך, פיזיים ושיקולי עשיית עושר ולא במשפט" הפרקליט לד (תשמ"א-מ"ב) 88.
 ערעור וערעור שכנגד על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (השופט מ' סלג) מיום 2.4.81 בה"פ 763/79.
 הערעור והערעור שכנגד נדחו.

מ' בכר - בשם המערערת,

י' כץ - בשם המשיב.

פסק-דין

השופט שי' לוי: ג.1. ביום-15.7.78 נערכה עיסקה קומבינאציה בין המשיב, שהיה בעל זכויות במגרש, לבין המערערת, שהיא חברה קבלנית. בסעיף 5 לחוזה שבין בעלי הדין, שהוכתר בכותרתו: "זכרון דברים (הסכם מקדמי)" נקבע, ש"הקונה מתחייבת לבנות, להשלים ולמסור למוכר ללא קבלת תשלום כספי כלשהו מהמוכר 30% מחלק הבית המשותף שייבנה על הנכס ואשר יהיה 21% מכלל הבית המשותף פחות חדר אחד". בסעיף 6 לחוזה נקבע, כי אם יתברר, כי בנוסף על דירות שלמות מגיע למוכר חלק של דירה, "תהיה למוכר הזכות לרכוש מאת הקונה את החלק להשלמת אותה דירה או לדרוש מאת הקונה לרכוש ממנו את החלק של דירה המגיע לה, כאמור לעיל. לצורך עריכת חשבון הדדי בני"ל, קובעים הצדדים שווי כל חדר בסך של -100,000 ל"י". בסעיף 7 התחייבה המערערת להעביר על שם המשיב ב"ב לשכת רישום המקרקעין את הבעלות בחלק מן הנכס, "בשהחיס ב"ב חלק שיעבר על שם הקונה לבין החלקה כולה יהיה ביחס שבין חלקו של המוכר בבית המשותף כאמור בסעיף 5 לעיל, לבין הבית המשותף כולו...". בסעיפים 17, 28 ו-30 לחוזה נכתב לאמור:

17. "מוסכם בין הצדדים כי הדירות שתבנה הקונה עבור המוכר תכנינה, דירות המוכר ותחיינה כדלקמן: ב שטח כל דירה נדירה לא יפחת מ-110 מ"ר;

הדירות תחיינה אחת בכל קומה, דהיינו ראשונה, שנייה ושלישית לכיוון הרחוב הרצל - הבניין.
 במקרה והמוכר יקבל דירת גג או קוטג', אזי לצרכי חשוב היא תחשב כדירה וחצי.

28. לאחר אישור תכנית הבנייה של הבית המשותף ותוך 30 יום

מהמועד בו יקבע באופן סופי חלקו של המוכר בבית-המשותף כאמור בסעיף 5 לעיל,

לעיל, יתתמו הצדדים על הסכם שיערך על-ידי עוה"ד יוסף טרינציר על פי ה"דון דברים זה ובהסכם יקבע באופן סופי החלק מן החלקה שיועבר מהמוכר על שם הקונה בלשכת רישום המקרקעין, בהתאם לאמור בסעיף 7 לזכרון הדברים.

30 כל עוד לא יחתם ההסכם האמור בסעיף 28 דלעיל, ישמש זכרון הדברים כהסכם המזייב את הצדדים וינתן לאכיפה ו/או לכל סעד על פי דין.

2. בין בעלי-הדין התעוררו שאלות מרובות לגבי פרשנותו של התנח: 1. האם סעיף 6 חל רק למקרה שיגיעו למשיב חוות משלוש דירות (כמו שטענה המערערת) או גם למקרה שיתברר לאחר אישור החכירות, שמגיעות לו יותר משלוש דירות (כמו שטען המשיב); 2. ואם המצי לומר, שהדין עם המשיב, האם וכיצד יש לשנוך את הסכום של 100,000 ל"י לחדר, המופיע בסעיף 6 לתנח? כיצד יש לחשב את השטחים, שעל המערערת למסור למשיב? האם הם כוללים מחסנים ומרפסות כלתי מקוחות? ועוד? שאלות אחרות כיוצא באלו. מכוח הסכם בין בעלי הדין פנתה המערערת לבית המשפט המחוזי בהמנדטותיה, בה עתרה ל"כל הכרעה בשאלות האמורות.

השופט המלומד פסק, שהדין עם המשיב לענין פרשנותו של סעיף 6, וכי את הסכום של 100,000 ל"י יש לשנוך ליום 19.4.79, הוא היום שבו הודיע המשיב למערערת על רצונו לרכוש ממנה את ערוף הדירה המגיע לו יתר על החלק שזכה בו מכוח סעיף 5 לחוות. על יסוד השיקולים המקובלים עליו קבע בית-המשפט המחוזי, שהחלק מתוך שטח הדירה הרביעית, העולה בחלקו של המשיב, הוא 16.86 מ"ר, ולכן רשאי הוא לרכוש במחיר החווה עוד 93.14 מ"ר.

שני בעלי הדין ערערו על פסק-הדין, אולם בתחילה הדין הם השלימו עם מימצאיו לענין השטחים והסכימו לצמצם את המחלוקת אך לשתי פלוגות אלה: 1. האם זכאי המשיב לחלק נוסף יתר על שלוש דירות שלמות, ואם המצי לומר שכך הוא, כיצד יש לשנוך את המחיר של 100,000 ל"י, שנקבע בסעיף 6 לחוות? 2. לענין הפלוגתא הראשונה תולה המערערת את יובה בסעיף 17 לחווה, לאמור, שהמשיב זכאי, לכל היותר, לשלוש דירות שלמות, והא ראייה, שאין שלוש דירות נזכרות בו, אחת לכל קומה יתר-על-כן: 3. בסעיף 17 מרובר על כך, שדירת קוטג' או דירת גג יחשבו כדירת וחצי, והמשיב כבר קיבל דירת גג אחת. לעומת זאת טוען המשיב, שיש לקרוא את סעיף 17 בכפיפות לסעיף 5, והמשיב זכאי לשלוש דירות רק אם השטח הכללי של הבניה המגיע לו אינו עולה על שלוש דירות, אך אין מניעה שיקבל שטח בנוי גדול יותר.

במהלוקת זו, ולמרות הנוסח הסתום של החוזה, נראה לנו, שהדין עם המשיב. מהאמור בסעיפים 28-30 של החוזה יוצא, שבשעת עריכתו טרם אושרו תכניות הבניה, וחלקו של המשיב טרם נקבע. סביר להניח, שבעלי הדין צפו מראש, שהמשיב אמנם יקבל שלוש דירות, ולכן נוסח סעיף 17 של החוזה כפי שנוסח. אך כשנתברר - לאחר אישור תכניות הבניה - שמגיע למשיב שטח גדול יותר, שוב אין מגיעה שיקבלו. כאמור בסעיפים 15-6. אילו צדקה המערערת בטענותיה, היה יוצא, שאילו השטח, העולה בחלקו של המשיב לפי סעיף 5, היה, לדוגמה, 600 מ"ר, הוא יכול היה לדרוש, שתוקצנה לו שלוש דירות בשטח 200 מ"ר כל אחת, אך לא ארבע דירות בשטח 150 מ"ר, ופירוש זה של החוזה אינו סביר. לדעתנו אין ספק בדבר, שאילו נערך הסכם סופי, כאמור בסעיף 28, היה המשיב זכאי לשטח בניי יתר על שלוש הדירות אשר הוקצו לו.

4. לענין הפלוגתא השנייה טענה לפינוי המערערת, שזומה היה על בית-המשפט לשערך את הסכום של 100,000 ל"י להדר לפי המוצדק של עריכת החוזה, שלא ייצא המשיב נשכר באופן בלתי נאות מירידת ערך הכסף. המשיב, לעומת זאת, טוען, שאין לשערך כלל את הסכום האמור, אך אם יש לשערכו, המועד המתאים הוא הודש אוגוסט 1979, שבו ניתן היתר הבניה לבנין, שעליו סבה המחלוקת.

כבר אמרנו לא פעם, שטרם הגיעה השעה להחליט בישראל דוקטרינה ואלוריסטית טהורה, המוכנה לשערך חיובים חוזיים אף באין הפרה. "כן, למשל, אם ראובן הלוחה 100 ל"י לשמעון, ובהגיע מועד הפרעון משלם שמעון לראובן 100 ל"י, אינו רואה כל אפשרות... לחייב את שמעון להשיב בלוחה, ריאליות ולא "נומינאליות" (מדברי השופט ברק בע"א 260/80, 265, [1], בעמ' 550, והשווה: ע"א 707/78, 713, [2], בעמ' 801). מה שאין כן, כאשר החוזה הופר או כאשר מדובר באכיפתו.

5. במקרה שלפנינו שומה עלינו לקבוע תחילה, מה מועד הפירעון של התמורה, המגיעה מתמשיב למערערת לפי סעיף 6 לחוזה, שרק מאותו מועד זכאית המערערת לשיערך הסכומים המגיעים לה, שהרי לפני אותו מועד - מצויים אנו בתחום החוזי הטהור, שבגוררו אין למשיב כל עלות תביעה.

בסעיף 21 לחוק המכר, תשכ"ח-1968, נקבע, כי יש לשלם את מחיר המכר בעת מסירתו, אך לפי סעיף 4(ב) חלון הנוראות החוק האמור רק באין בוונה אחרת משתמע מן התסכם בין הצדדים. למקרא החוזה קשה להניח, שהצדדים לו הניחו, שכאשר יעשה המשיב שימוש באופציה, המזכה אותו בקניית עודף של דירה, הוא ידרש לשלם לפי ערכים נומינאליים, רק כשיקבל חזקה בדירה, ואפילו המשיב אינו מרחיק לכת עד כדי כך. אילו עשה המשיב שימוש הפוך באופציה ודרש מן המערערת לרכוש ממנו את חלקו בבניה, העודפים על שלוש דירות, לא יכול היה להיות ספק, שזמן הפירעון של התמורה, שהמערערת הייתה אמורה לשלם למשיב, היה בנידוי: הרי המשיב כבר מסר למערערת את מלוא התמורה המגיעה לה כנגד

התחייבויותיה החוזיות, ומה נעם יש לעכב השלום התמורה שבנגד זמן פרעון התמורה, כאשר המשיב החייע למעוררת על כוונתו לרכוש ממנה את השטחים הערופים, אינו יכול להיות שונה. אכן, כל עוד לא עשה המשיב שימוש באופציה, לא קמה בידו עילת תביעה נגד המעוררת, וממילא לא היה זכאי לשיערוך כל שהוא עד לאותו מועד.

על יסוד האמור לעיל נראה לי, שהשופט המלומד הגיע למסקנות נכונות בשתי השאלות האמורות, ולפיכך יש לדחות את הערעור והערעור שבנגד. לא יהיה צו להוצאות.

השופטת שי נתניהו: אני מסכימה עם דעתו של חברי הנכבד, השופט שי לוי, בדבר הפלוגתא הראשונה שהוגדרה על-דין, הנוגעת לפרשנותו של החוזה.

אשר לפלוגתא השנייה - שלח שיערוך המחיר המוסכם של 100,000 ל"י לחדר - ברצוני להבהיר:

המדובר הוא בתמורה חוזית המוסכמת, והחובה, שנעשה בשנת 1978, אינו מכיל כל הוראת הצמדה של התמורה כפי שהבדיו חברי הנכבד, השופט ברק, כע"א 260/80, 1265 [1] בעמ' 548-550, הישגת השופטת, המבקשת לתת ביטוי להשפעת האינפלציה, הייבת לבסס את עצמה על הוראת דין ולפעול במסגרת הדין. באין הוראה כזו אין בית-המשפט יכול לפעול בנדון זה. פתרון במסגרת הדין נמצא בסוגיית הפיצויים בגין הפרת חובה, שיסורה בצפיית הנוק, כשהשפעת האינפלציה היא בגדר צפייתו של המפר. כך גם נמצא פתרון בסוגיית אכיפת חובה שהופר, כי האכיפה נתונה לשיקולי הצדק שמפעיל בית המשפט, ובכללם שיקול תוצאות האינפלציה. כך גם הפתרון בסוגיית ההשכחה עקב ביטול חובה, שיסורה במניעת התעשרות שלא כדין, כשהשכחה ללא שיערוך מחוזה התעשרות כזו.

אך בדרך כלל בעקרונות היסוד של דיני חובים נתקלים אנו בקושי, הנובע מכך כי הצדדים עצמם הם הקובעים את תוכן החובה והנאיו, ואם, תרף עשותם את החובה בתקופת אינפלציה, הם צמגנו מלהכיל בו הוראת הצמדה, אל לו לבית-המשפט לבוא ולשנות מהסכם ביניהם, וכודאי לא כתוך מועד הביצוע החוזי. "השיערוך עניינו תקופת ההפרה, שלגביה אין הוראה הסכמית של הצדדים, ועל-כן לא תהא בפעולת השיערוך משום פגיעה בעקרונות הסכמיות" (שם [1], בעמ' 550 - ההדגשה שלי - שי' 1).

בעניינינו לא הייתה לפני הערכאה הראשונה בקשה לסעד של אכיפה. לוא הייתה, ניתן היה ללא קושי להתנות את האכיפה לשיערוך התמורה. אך הבקשה, שהביאה המעוררת לבית-המשפט, הוך היא גם עם המשיבים, הייתה בקשה לפירוש החובה ותו לא.

שאלה היא לכן בעיני, אם רשאית הייתה הערכאה הראשונה, ואם רשאים אנו, תוך מתן פירושו לתוראות החוזה, לתת ביטוי לתוצאות האינפלציה על-ידי שיערוך התמורה המוסכמת, כאשר החוזה אינו מכיל תוצאה כזו. אך מאחר שבא-כוח המערערת לא חלק על עצם השיערוך, והמתחלוקת היא רק על מועד התחלתו, מסכימה גם אני, כי השיערוך ייעשה החל מיום 19.4.79, כפי שהחליטה הערכאה הראשונה.

5129371 השופט י' טירקל: נ גם אני מצרף דעתי לדעתו של חברי הנכבד, השופט שי לרון, לענין הפלוגתא הראשונה. אשר לפלוגתא השנייה, מקובלים עלי העקרונות הכלליים שעליהם צמד, שהוכתרו בחוזה-דעתה של חברתי הנכבדה, השופטת נתניהו, הדרך שחציע אינה סוטה, לדעתי, גוערונות אלה, ולפיכך אני מצרף דעתי לדעתו גם לענין זה.

לפיכך אנו דוחים את הערעור ואת הערעור שכונו.

אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ח בכסלו תשמ"ד (24.11.83).

נבו הוצאה לאור

ערעור אזרחי מס' 2196/93

Page 1 of 1

ערעור אזרחי מס' 2196/93

מכבסת שלג הרמון בע"מ (בפירוק)

נגד

סלע חברה לביטוח בע"מ

וערעור שכנגד

בית המשפט העליון בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

[24.11.96]

לפני השופטים ט' שטרסברג-כהן, צ' א' טל, י' טירקל

טיני-רצוי:

* ביטוח – פוליסה – אובדנה

* ביטוח – תגמולי ביטוח – הישגים

* דיון אזרחי – כתבי-טענות – כתב-תביעה

* חוזים – קיומו – נטל הראיה

* כספים – הפרשי הצמדה וריבית – הישגים

הרק תודה הביטוח, השמ"א-1981, ס"ח 94 בית המשפט הממוזי חייב את המשיבה לשלם למערערת תגמולי ביטוח בגין נזקים שנגרמו לה האת בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום הגשת התביעה. מכאן הערעור והערעור שכנגד.

בית המשפט העליון פסק:

א. במקרה דנן, ניתן להיעתר לתביעה גם אם לא הוגשה הפוליסה כראיה משום שלטענת המערערת היא אבדה לה. לפני בית המשפט היו ראיות שמקור ראשי היה להסיק כי הייתה קיימת פוליסת ביטוח בת-תוקף בתקופת הרלוואנטית, והעובדה שלא פורשו נסיבות אובדנה של הפוליסה אינה פוגמת כמסקנת זאת (746 ג-ה).

ב. (1) על הטוען קיזוז להוכיח טענתו (746 ה).

(2) במקרה דנן, לא בוססה טענה זאת (746 ה-ו).

ג. במקרה דנן, אמנם הוגש כתב-תביעה לאקטני ולא תוקן כמצוות בית המשפט, אולם לא היה בכך כדי למחוק את התביעה על הסף, שכן די היה בו כמות שהוא כדי להעמיד עילת התביעה על כנה (746 ו-ז).

ד. (1) ככלל, יש לפסוק הפרש הצמדה וריבית מיום היווצר החוב ולא ממועד מאוחר יותר, שכן כך מובטח שהחוב יוחזר במלואו בערכו הריאלי, והגושה יעמוד באוהו מצב שבו עמד אילו הוחזר החוב ביום פריעונו. הריבית מפצה את הנושה על אי-שימוש בכסף שהיה צריך להיות בידיו והיה כירי אחר. רק במקרים יוצאים מן הכלל ונסיבות מיוחדות יפסוק בית המשפט הפרשי הצמדה וריבית ממועד מאוחר יותר מתמועד שבו נולדה עילת התביעה (747 ה-ו).

(2) גם תגמולי ביטוח יש להצמיד ליום קרות מקרה הביטוח ולהעניק ריבית בגין התקופה שחלפה עד התשלום בפועל. גם במקרה תודה הביטוח, השמ"א-1981, שאינו הל כאן, נקבע שעל תגמולי הביטוח ייתוטפו הפרשי הצמדה וריבית מיום קרות מקרה הביטוח. המערערת השתתחה אמנם בהגשת תביעתה, אולם שיהיו כזה, כשלעצמו, אין בו כדי לשלול מהחובה הפרשי הצמדה וריבית על הסכום שזכת בו, מה עוד שהערבאה הדיונית לא ציינה מרע גשללו אלה (747 ו-ז).

<http://old.nevo.co.il/serve/home/it/ShowFile.asp?FileName=/mark01/h0009224.htm>

23/05/2010

(3) במקרה דנן, מאחר שהנזק מורכב משבעה סכומים בתקופה של כשנה כשהסכום הגדול ביניהם מחייבם למועד שבאמצע התקופה, ובתחומם בכך שמועדי דרישות הנזק אינם זהים למועדי אירוע הנזק, יש להוסיף הפרשי הצמחה וריבית לסכום כולו החל מאמצע התקופה (748א).

פסקי דין של בית המשפט העליון שאוחדו:

[1] ע"א 525/81 גזית רשחם חברה לבנין בע"מ נ' צו"ד חזן ואח', פ"ד לו (2) 337.

[2] ע"א 172/86 בוחבוט נ' וינגר, פ"ד מב (2) 173.

[3] ע"א 17/82 מגדל בנין, חברה לביטוח בע"מ נ' יקב הגליל, יוסף גולד ובנו בע"מ, פ"ד מ (1) 428.

עדעור ועדעור שכנגד על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (הנשיא מ' סלוצק) מיום 16.3.93 בח"א 926/87. העדעור נתקבל. העדעור שכנגד נדחה.

ש' אבני – בשם המערער (המשיבה בעדעור שכנגד);

י' שבים – בשם המשיבה (המערער בעדעור שכנגד).

פסק-דין

השופטת ט' שטרסברג-כהן: 1. לפנינו עדעור ועדעור שכנגד על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כבוד השופט מ' סלוצקי), שחייב את המשיבה לשלם למערער סכום של 53,919.60 ש"י בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום הגשת התביעה וכן הוצאות משפט ושכר טרחת עורך-דין. המערער – המשיבה בעדעור שכנגד, מכבסת שלג הרמון בע"מ (להלן – המכבסה – הינה חברה בפירוק. המשיבה – המערער בעדעור שכנגד – סלע חברה לביטוח בע"מ (להלן – חברת הביטוח). בכמה אירועים נפרדים במהלך השנים 1980-1981 נגרמו נזקים לרכוש המכבסה, והיא תבעה מחברת הביטוח תגמולי ביטוח בגין אותם נזקים כסענה שהרכוש הניזוק היה מבוטח בחברת הביטוח. התביעה הוגשה ב-8.6.87. בית המשפט המחוזי חייב את חברת הביטוח לפצות את המכבסה בגין נזקה ודחה את טענות חברת הביטוח, ביניהן: התיישנות, היעדר פוליסה, פירעון על-די קינוו ושיעור הנזקים. עדעורה של המכבסה הוא על

פסיקת הפרשי הצמדה וריבית מינס הגשת התביעה ולא מינס היווצר העילה, הערעור שכנגד הוא על חיוביה של חברת הביטוח ועל סכום החיוב.

אתחיל בערעור שכנגד דווקא, משום שעניינו גם כחכות עצמה.

הערעור שכנגד של חברת הביטוח

3.א) חברת הביטוח טענה טענת התיישנות, ובהחלטה נפרדת של בית המשפט קמא נדחתה טענה זו, מאחר שלא הוכח כי הוסכם בין הצדדים לפוליסה על תקופה קצרה מזו הקבועה בחוק, וחוק חוזה הביטוח, חש"א-1981, טרם היה בתוקף בעת קרות המקרה הגרוע. תקופת ההתיישנות היא אפוא 7 שנים, וכל הביעה שהוגשה בגין נזק שאירע לאחר 8.6.80, לא התיישנה. אין מקום להתערבותנו בקביעה זו.

ב) לטענת חברת הביטוח, לא הוגשה פוליסה כראיה, ולפיכך היה מקום לדחות את התביעה מטעם זה. אין לקבל טענה זו. אף שלא הוגשה פוליסת הביטוח, שלטענת המבקשת אברה, עולה מקביעותיו של בית המשפט, כי הוכח לפניו שהיה קיימת פוליסה בחוקף במעדים הרלוואנטיים. בקביעתו זו מסתמך בית המשפט על חלקי פוליסה שהוצגו, על דו"חות שמאים שנשלחו על-ידי חברת הביטוח לשום את הנזקים ועל עדות בעל המכסה שלא נסתרה. טענת חברת הביטוח כי קביעות אלה שגויות הן, באשר לא הוכחו נסיבות אובדן הפוליסה ולא הוכח תוכנה. דין טענה זו להידחות. לפני בית המשפט היו ראיות שמהן היה רשאי להסיק כי הייתה קיימת פוליסת ביטוח בת-תוקף בתקופה הרלוואנטית, והעובדה שלא פורטו נסיבות אובדנה של הפוליסה אינה פוגמת בקביעות אלה.

ג) טענה נוספת של חברת הביטוח, שנדחתה, היא טענת פירעון על-ידי קרובו. גם כאן קבע בית המשפט כי לא היה כמיס ראיות לטענת הקיוון. כל שהיה הוא הוכחה בדבר ניהול משא-ומתן, שתוצאותיו לא הוכחו. על הסווען קיחו להוכיח טענתו, ומשלא מצא בית המשפט בתומר הראיות ביטוס לטענה וגם בדין דחה אותה.

ד) טענה אחרת בפי חברת הביטוח, היא, כי היה על בית המשפט לדחות את התביעה על הסף משום שהוגש כתב-תביעה לאקווי, ותוא לא תוקן כמצוות בית המשפט. לא מצאנו סימוכין להיחזו של כתב התביעה לאקווי עד כדי שראוי היה למהוק את התביעה על הסף, ומתן רשות לתקן את כתב התביעה על-ידי בית המשט – רשות שבעקבותיה לא תוקן כתב התביעה – איננה פוגמת בכתב התביעה הבלתי מתוקן אם די בו כדי להעמיד עילת תביעה על כנה, וכך הוא בענייננו.

ה) חברת הביטוח העלתה טענות שונות לעניין הנזקים שנפסקו למכבסה. ביניהן:

שנזקים מסוימים (שבר"ח השמאי ת/1) לא נטענו בתביעה, שהנזקים לפי דו"חות ת/5

ו-6/ מתייחסים לאותו אירוע שהתרחש לאחר תקופת הפוליסה, שיש לגבות השתתפות עצמית של המבוטח על כל אירוע, ושיש להסתייג מהסכום שנפסק את הנוק המפורט ב-8/א, שהוא מתחת לסף המינימום המכוסה בפוליסה. לגבי הנוק המפורט ב-8/א, יש ממש בטענה, ובהיותו פחות מסף המינימום המכוסה בפוליסה, יש לנכות מסכום הנוק סכום של 1,834 ש"י. לגבי הנוק שבדו"ח השמאי ת/1, אחד מהאירועים שבו אינו מופיע בתביעה, ויש לנכות את הסכום המתאים – 50.4 ש"י – מסכום הנוק לפי אותו דו"ח. לגבי ניכוי ההשתתפות העצמית, אמנם אין השופט קמא מזכיר פרט זה, אולם הוא מתייחס לדו"חות השמאים, ושם נזכר דמי ההשתתפות העצמית כפי שמצאו שמאי חברת הביטוח לנכות. דין הטענות המתייחסות ל-5/א ול-6/א, שהלקן לא הועלו כלל בערכאה הראשונה וחלקן הוכרעו עובדתית, להידחות. ככפוף לשעריים הנ"ל בסכום הנוק, דין ערעור שכנגד להידחות.

ערעור המכבסה

2. הנוקים שבגינם פוצתה המכבסה מסתמכים על דו"חות נוק שנערכו כמועדים קרובים לאירוע הנוק בתאריכים שבין ספטמבר 1980 לאוקטובר 1981. בית המשפט פסק הפרשי הצמדה וריבית על הסכומים שנפסקו, החל ביום היווצר העילה, ולא נימק פסיקתו אף על כך ערעורה של המכבסה, המצביעה על העלייה המסחרית במדד בתקופה מאז שנולדה עילת התביעה ועד ליום הגשת התביעה, באופן שפסיקת בית המשפט בנושא זה פוגעת פגיעה קשה במכבסה, ולמען הדין בנושאי (מדובר בחברה בפירוק).

דין הערעור להתקבל

ככלל, יש לפסוק הפרשי הצמדה וריבית מייד היווצר החוב ולא כמועד מאוחר יותר, שכן כך מובטח שהחוב יוחזר במלואו בערכו הריאלי, והנושה יעמוד באותו מצב שבו עמד אילו החזר החוב ביום פירעונו. הריבית נמצאה את הנושה על אי-שימוש בכסף שהיה צריך להיות בידו והיה בידו אחר. רק במקרים יוצאים מן הכלל ובנסיונות מיוחדות יפסוק בית המשפט הפרשי הצמדה וריבית כמועד מאוחר יותר מהמועד שבו נולדה עילת התביעה (ראה: ע"א 525/81 גזית ושחם חברה לבנין בע"מ נ' שירי רחון ראו: [1] בעמ' 344, וכן ע"א 172/86 בוחבוט נ' ווינגר [2]). כך גם לגבי תגמולי ביטוח: אותם יש להצמיד ליום קרות מקרה הביטוח ולהעניק ריבית בגין התקופה שחלפה עד התשלום בפועל (ראה ע"א 17/82 מגדל בנין, חברה לביטוח בע"מ נ' יקב הגליל, יוסף גולד ובנין בע"מ [3]). אף שתוק חוזה הביטוח אינו חל בענייננו, ראוי להעיר, כי גם בתוק זה נקבע שעל תגמולי הביטוח ייתוספו הפרשי הצמדה וריבית מייד קרות מקרה הביטוח. המכבסה השתתפה אמנם בהגשת תביעתה, אולם שיהיה כזה, כשלעצמו, אין בו כדי לשלול מהזוכה הפרשי הצמדה וריבית על הסכום שזכה בו, מאז עוד שבת המשפט קמא לא ציין מדוע נשללו אלה (לענין פסיקת ריבית והצמדה מייד היווצרה של עילת התביעה ראה ד' קציר, פסיקת ריבית, הצמדה ושיערוך (חמר, תשנ"ו) 142, 146, 175).

ערעור אזרחי מס' 2196/93

מאחר שהזנק מורכב משבעה סכומים נושא שבעה דו"חות נזק שנערכו בתקופות שונות שבין 9.80 עד 17.9.81, ומאחר שהסכום הגדול מבין הסכומים עולה מדו"ח הנושא תאריך 1.4.81 ובהתחשב בכך שמדעדי דו"חות הנזק אינם זהים למועדי אירוע הנזק, ייוטפו הפרשי הצמדה וריבית לסכום כולו החל מתאריך 1.4.81, שהוא קרוב לאמצע התקופה.

4. לאור האמור לעיל, מציעה אני לקבל את ערעור המכבסה, במוכן זה שלסכומים שנפטקו, בניכוד 1,884.4 ש"י, ייוטפו הפרשי הצמדה וריבית החל ב-1.4.81, ולאור הגדלת סכום הפיצוי, יועמד שכר הטרחה שנפסק על-ידי בית המשפט קמא, נכון ליום פסק הדין שם, על סכום של 7,500 ש"ח במקום 5,000 ש"ח.

הערעור שכנגד יידחה, כפוף לשינויים בסכומים הנזכרים לעיל.

5129371 חברת הביטוח תשלם למכבסה הוצאות בסך 12,500 ש"ח בערכאה זו. השופט צ' אי טל:ב אני מסכים.

השופט י' טירקל:ו אני מסכים.

הוחלט כאמור בפסק-דינה של כבוד השופטת שטרסברג-כהן. ניתן היום, י"ג בכסלו תשנ"ז (24.11.96).

נבו הוצאה לאור

www.nevo.co.il

עא 8817/02 קליר כימיקלים שווק (1994) בע"מ נ' צבי עצמון ז"ל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 8817/02

ע"א 1668/04

בפני: כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופטת ד' ברלינר

המערערת בע"א 8817/02: קליר כימיקלים שווק (1994) בע"מ

המערערות בע"א 1668/04: 1. קליר כימיקלים לישראל בע"מ
2. מ. זליגמן חברה להחזקות בנאמנות (1991) בע"מ

נגד

המשיב בע"א 8817/02: צבי עצמון ז"ל

המשיבים בע"א 1668/04: 1. צבי עצמון ז"ל
2. גורי-עצמון-שניר בע"מ
3. סער שיאון החזקות בע"מ

ערעורים על פסקי דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב
מיום 10.7.2002 ומיום 18.11.2003, בתיק
ה"פ 283/01
ובתיק ה"פ 10820/99, (פורסם בגב' שניתנו על ידי כבוד
סגן הנשיא ג' קלינג וכבוד השופטת צ' ברון

תאריך הישיבה: כ"ג בתמוז התשס"ו (19.07.2006)

בשם המערערת בע"א 8817/02
והמערערות בע"א 1668/04: עו"ד רועי בלכר

בשם המשיב בע"א 8817/02
והמשיבים 1 ו-2 בע"א 1668/04: עו"ד אלון צדוק; עו"ד רונן ברק

ספרות:

<http://old.nevo.co.il/serve/home/it/ShowFile.asp?FileName=/mark01/h0009225.htm>

23/05/2010

א' ברק, פרשנות במשפט, כרך ד, פרשנות החוזה (תשס"א)

--- סוף עמוד 1 ---

לפסק-דין במחוזי (2003-11-18): הפ 10820/99 עצמון צבי ג' סער שיאון החוקות בע"מ שופטים: ברין צפורה עזרי: רונן ברק, נוה, אלכנ, אלי זחר

מיני-רציו:

* חוזים – משא ומתן לכריתת חוזה – בדרך מקובלת ובתום-לב

* חוזים – פירוש – כללי פרשנות

ערעורים על שני פסקי דין של ביהמ"ש המחוזי, שבהם נקבע כי המשיבה 3 בע"א 1668/04 (להלן – המשיבה), המחזיקה בשני שלישים ממניות של חברת אחרת (להלן – החברה), אינה רשאית להעביר את מניותיה בחברה למערערות 1 בע"א 1668/04 (להלן – המערערות). ביהמ"ש קבע, בין היתר, כי המשיבה הפרה את חובת תום הלב המוטלת עליה במו"מ שניהלה עם המשיב בע"א 8817/02 (להלן – המשיב), שהחזיק בשליש ממניות החברה, לקראת החתימה על הסכם שערב עמו (להלן – הסכם בעלי המניות).

ביהמ"ש (מפי הנשיאה ביניש ובהסכמת השופט א' רובינשטיין והשופטת ד' ברלינר) דחה את הערעור בע"א 8817/02 וקבע:

החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב במו"מ לקראת כריתת חוזה, הקבועה בסעיף 12 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, אינה דורשת אמנם מהצדדים למו"מ תחוי להתעלם מהאינטרס האישי שלהם, אך היא מחייבת אותם לנהוג ביושר ובהגינות כלפי שותפיהם למו"מ. פעמים רבות מוצאת החובה לנהל מו"מ בדרך מקובלת ובתום לב את כוונתה בהטלת חובה על צד אחד למשא ומתן לגלות עובדות מסוימות לצד שעמו הוא מנהל את המו"מ. חובה זו היא חובה אקטיבית והיא תוטל ביחס לעובדות שעפ"י הנסיבות ניתן היה לצפות שהאדם המנהל את המו"מ יגלה אותן לצד שכנגד. חובת הגילוי של פרטים מהותיים היא חובה שקמה בשגרה ואינה מותנית בקיום יחסי אמון מיוחדים בין הצדדים למו"מ; אם כי היקף החובה תלוי גם במהות היחסים שבין הצדדים, וככל שקיימים ביניהם יחסי אמון משמעותיים יותר כך יגבר היקף החובה.

אין לקבל מציאות שבה בעל מניה השליטה בחברה מנחל עם בעל מניות אחר בחברה מו"מ בנוגע להסדרת היחסים בתוך החברה, ובכלל זה באשר לתנאים הכרוכים בהעברת השליטה בחברה לצד שלישי, ומסתיר ממנו כי אין מדובר אך במו"מ לקראת הסכם הצופה אפשרות של העברת השליטה בחברה במועד עתיד כלשהו, אלא כי בה כעת מתנהלים מגעים קונקרטיים להעברת השליטה בחברה. באי גילוי קיומה של הסכמה קונקרטית להעברת השליטה לצד שלישי הפרה המשיבה את חובת תום הלב כלפי המשיב. כמו כן, בהתחשב באופייה של החברה כחברה שהייתה במידה רבה "מעין-שותפות" ונוכח היחסים הקרובים ששררו בין בעלי המניות, הוטלה על המשיבה חובה גילוי מוגברת כלפי המשיב במו"מ שניהלה עימו, ובנסיבות אלה הפרת חובת תום הלב כלפיו היא בעלת חומרה יתרה.

אין להתערב במסקנתו של ביהמ"ש המחוזי כי בהתאם להסכם בעלי המניות, שהוראותיו עוגנו בתקנון החברה, מהווה העברת המניות "מיוזג", הדורש לשם ביצועו הסכמת רוב מיוחד מבעלי המניות בחברה. אישור זה לא ניתן, ולכן העברת

<http://old.nevo.co.il/serve/home/it/ShowFile.asp?FileName=/mark01/h0009225.htm> 23/05/2010

המניות מנוגדת להסכם. אמנם, ככלל, על בעל מניות החפץ להבטיח כי תינתן לו אפשרות למוצע מחברו למכור את מניותיו לאחר לעגן עניין זה בהסכם או בתקנון החברה ע"י קביעה של זכות סירוב ראשונה. עם זאת, מאחר שבמקרה דנן מדובר באופציה שאינה מסתכמת אך

--- סוף עמוד 2 ---

בהעברת מניות, אלא מרוכז בהענקת אופציה שמאפשרת לשנות את פני החברה באופן מהותי כך שפעילותה העסקית תמוג עם זו של המערערות, אין להתערב במסקנתו של ביהמ"ש המחוזי כי הענקת האופציה למערערות הייתה כפופה לדרישת הרוב המיוחד.

לפיכך, יש לדחות את הערעור בע"א 8817/02. הערעור בע"א 1668/04 התייחר ואין צורך להכריע בו.

פסק-דין

הנשיאה ד' ביניש:

1. לפנינו ערעורים, שהדיון בהם אוחד, על שני פסקי דין של בית המשפט המחוזי בהל-אביב בהם נקבע כי המשיבה 3 בע"א 1668/04 (להלן: סער, [פורסם בגבו]), המחזיקה בשני שלישים ממניות חברת גורי עצמון שניר בע"מ (להלן: געש או החברה), אינה רשאית להעביר את מניותיה בחברה למערערות 1 בע"א 1668/04 (להלן: קליר), ע"א 8817/02, [פורסם בגבו] נסוב על פסק דינו של סגן הנשיא ג' קלינג מיום 10.7.02, בו נקבע כי עסקת העברת המניות מסער לקליר מנוגדת להוראות הסכם בעלי המניות בגעש, שהצדדים לו הם סער והמשיב בע"א 8817/02 הנ"ל (להלן: עצמון), שהחזיק בשליש ממניות החברה. ע"א 1668/04 נסוב על פסק דינה של השופטת צ' ברוך מיום 18.11.03, בו נתקבלה תביעה נגזרת שהגיש עצמון בשם געש, ונקבע כי העברת מניותיה של סער בחברה לקליר מהווה הפרה של חובותיה של סער כבעלת השליטה בגעש.

רקע עובדתי והשתלשלות ההליכים

2. בראשית שנת 1999 הוחזקו מניותיה המונפקות של געש, חברה העוסקת בשיווק והפצה של מוצרי נייר ומוצרים אחרים, בידי שלושה בעלי מניות בחלקים שווים. שלישי מהמניות הוחזק על-ידי סער, שלישי על-ידי עצמון ושליש על-ידי חברת גורי יבוא ושיווק בע"מ (להלן: גורי), אשר אינה צד להליכים שלפנינו. סער ביקשה למכור את מניותיה בחברה. משלא מצאה סער רוכש למניותיה, הביעה קליר בפניה עניין ברכישת השליטה בחברה וסוכם ביניהן כי באמצעות מימון שתתן קליר לסער תרכוש האחרונה את מניותיה של גורי בחברה כך שתהפוך לבעלת השליטה בה, ולאחר מכן תמכור סער את מניות

--- סוף עמוד 3 ---

השליטה לקליר. עוד סוכם שלא ליתן פומבי למשא ומתן ולסיכום האמור. זאת, לטענת קליר וסער כדי למנוע את העלאת מחיר המניות בשלב הראשון של רכישתן מגורי וכן כדי למנוע מעצמון לנסות לסכל את העסקה.

בהתאם לאמור לעיל, סוכם ביום 11.1.1999 בין סער לבין גורי כי סער תרכוש את כלל מניותיה של גורי בגעש תמורת סכום של 150,000 דולר. ביום 13.1.1999, יומיים לאחר שסיכמה סער את אופן רכישת המניות מגורי, התקשרה סער בהסכם אופציה עם המערערת 2 בע"א 1668/04 (להלן: חברת הנאמנות), לפיו תהיה חברת הנאמנות זכאית לרכוש שליש ממניות געש תמורת מחיר מימוש של 600,000 ש"ח. אין חולק כי חברת הנאמנות פעלה עבור קליר כאשר התקשרה בהסכם האופציה עם סער. על-פי ההסכם הוחנה מימוש האופציה בכך שסער תחזיק במועד המימוש כ-66% ממניות החברה. במקביל העמידה קליר לרשות קיבוץ שניר (הבעלים של סער) מקדמה בסך 608,250 ש"ח על השכון רכישות שוטפות של מוצרי נייר. כספי המקדמה נועדו לממן את רכישת מניות גורי בחברה על ידי סער.

משנודע לעצמון כי סער רכשה את מניותיה של גורי ונוכח האפשרות שיש בכוונתה של סער למכור את כלל מניותיה בגעש לצד-שלישי התגלעו חילוקי דעות שונים בין בעלי המניות שנתרו בחברה. על מנת להסדיר את היהסם בין בעלי המניות בחברה החמו סער ועצמון ביום 25.2.1999 על הסכם (להלן: הסכם בעלי המניות או ההסכם), שבו נקבע אילו החלטות יש לקבל ברוב מיוחד של בעלי המניות, מה הן זכויות החתימה בחברה, אופן מינוי המנכ"ל וכדומה. בנוסף נקבעו בהסכם הסדרים שעניינם העברת הזכויות והמניות בחברה. אחד ההסדרים שנקבעו בהסכם מאפשר לעצמון למכור את מניותיו בחברה לסער במחיר קבוע (אופציית Put). הסדר נוסף מאפשר לעצמון להצטרף למכירת מניותיה של סער בחברה לצד שלישי באותם תנאים ומועדים בהם סער תעשה כן (זכות Tag along). מעיון בהסכם בעלי המניות עולה כי הצדדים נמנעו מלהגדיר באופן מפורש "זכות סירוב ראשונה", לפיה בעל מניות המעוניין למכור מניותיו בחברה צריך לפנות תחילה בהצעה לבעלי המניות האחרים בחברה ולהציע להם לרכוש את מניותיו בתנאים הנהוגים לתנאים בהם הציען לקונה פוטנציאלי. אין חולק כי בעת חתימת הסכם בעלי המניות לא מסרה סער לעצמון על הסכם האופציה בו התקשרה עם חברת הנאמנות עבור קליר, אולם בסמוך לאחר חתימת הסכם בעלי המניות הודיע אחד ממנהלי סער באופן

--- סוף עמוד 4 ---

בלתי רשמי לעצמון כי בכוונת סער להעביר את מניותיה בחברה לקליר. עוד יצוין, כי קליר אינה מתכחשת לכך שסער תיאמה עימה את המשא ומתן שנוהל בינה לבין עצמון לקראת החתימה על הסכם בעלי המניות.

ביום 12.4.1999, זמן לא רב לאחר חתימת ההסכם בין סער לעצמון, בעלי המניות בגעש, התקשרו סער וקליר ב"מזכר הבנה" שנועד להוציא לפועל את הסיכומים הקודמים ביניהן, לפיו

במקביל לרכישת יחרת מניותיה של סער בחברה על-ידי קלייר תמומש האופציה שניתנה לחברה הנאמנות, אשר תמורתה שולמה לסער עוד ביום 13.1.1999 באמצעות המקדמה. במזכר ההבנה נקבע כי השליש הנוסף של המניות שאינו כפוף להסכם האופציה, יימכר לקלייר במחיר שיוקבע על-ידי רואה חשבון שיבצע הערכת שווי לחברה. בנוסף, הותנתה כניסתו של המזכר לתוקף בכך שקלייר תקבל על עצמה את ההתחייבויות שנקבעו בהסכם בעלי המניות ובעיקר את ההתחייבות להצעת המכר הוזהר - Tag along - כלפי עצמון.

במקביל, ומשנודע לעצמון על כוונתה של סער להעביר את מניותיה בגעש לקלייר, הוא פנה אל סער בבקשות לרכוש בעצמו את מניות סער בחברה, אף שבהסכם בעלי המניות לא ניתנה לו זכות סירוב ראשונה. משבקשותיו אלה לא נענו, פנה עצמון להליכים משפטיים על מנת למנוע את העברת מניות החברה מסער לקלייר.

3. התובענה נשוא ע"א 1668/04 הוגשה על-ידי עצמון לבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתביעה נגזרת בשם געש, שבה נטען כי יש למנוע את מכירת מניות סער בחברה לקלייר, שכן החברה וקלייר עוסקות בתחום דומה וכוונתה של קלייר, כך נטען, היא להביא להתמוטטות החברה. קלייר טענה מנגד כי ברצונה להפיק רווח מהשקעתה באמצעות מקסום התועלת שניתן להפיק מאיחוד פעילותן של שתי החברות. במסגרת תובענה זו הגיש עצמון בקשה למתן צו מניעה זמני האוסר על סער להעביר את מניותיה בחברה או חלקן לקלייר. ביום 8.7.1999 נעתר בית המשפט המחוזי (השופט (כתוארו אז) "דפס) לבקשה והוציא צו מניעה כמבוקש.

בעוד ההליך כתובענה הנוכחת היה תלוי ועומד הגיש עצמון תובענה נוספת נגד סער וקלייר שפסק הדין בה הוא נשוא ע"א 8817/02, ובה טען כי לפי הסכם בעלי

--- סוף עמוד 5 ---

המניות, שבעקבותיו שונה תקנון החברה, היה על סער לקבל את הסכמתו למתן האופציה לחברה הנאמנות (עבור קלייר) לרכוש את מניותיה בחברה. זאת, כיוון שרכישת המניות החברה על ידי קלייר מהווה "מיוזג" כמשמעותו של מונח זה בהסכם בעלי המניות ולכן הענקת האופציה ומימושה טעונים - על פי הקבוע בהסכם בעלי המניות - הסכמה של רוב מיוחד של 83.33% מבעלי המניות בחברה. תשובתן של סער וקלייר לתובענה זו הייתה כי אכן קלייר מתעתדת לפעול למיוזג פעילותן העסקית של געש וקלייר, אך פעולה זו תחייב אותה בקבלת הסכמה של 83.33% מבעלי המניות בחברה רק כאשר תבקש לממש את שאיפותיה. לטענתן, לא הייתה חובה לקבל הסכמה כזו באשר לעצם העברת המניות מסער לקלייר.

פסקי הדין של בית המשפט המחוזי

4. בפסק הדין נשוא ע"א 8817/02 קבע בית המשפט קמא (סגן הנשיא ג' קלינג), בהסתמך על

טיעוניה של קליר בפניו, כי בכוונתה של קליר להביא למיזוג של עסקיה עם עסקי געש, וזאת כמשמעותו של המונח "מיזוג" בהסכם בעלי המניות שנערך בין סער לעצמון, אף אם אין מדובר ב"מיזוג" כמשמעותו בדין. עוד קבע בית המשפט קמא, כי בשים לב לרקע לחתימת הסכם בעלי המניות ולכוונת הצדדים להסכם, מיזוג עסקיה של געש עם קליר הינה סיטואציה אותה ביקש עצמון למונע בהציבו את הדרישה (בהסכם בעלי המניות ובעקבותיו בתקנון החברה) לרוב מיוחד של 83.33% מבעלי המניות כחנאי לקבלת החלטה על מיזוג עסקי החברה. בית המשפט הגיע למסקנה זו מבלי שנדרש לזון בפרשנות המונח "מיזוג" בדברי חקיקה שונים, והוסיף כי אף אם יש לפרש את המונח באופן שונה מזה שנקבע על ידו, גם אז אין זה ראוי ליתן תוקף להתקשרות שבין סער לבין קליר, זאת, מחמת התנהגותה נעדרת תום הלב של סער בהסתירה מעצמון את דבר ההתקשרות בינה לבין קליר, שנערכה עוד לפני שנחתם עמו הסכם בעלי המניות. בית המשפט קמא ציין בהקשר זה כי גם התנהגותה של קליר עצמה נגועה בחוסר תום לב, שכן כאשר היא ניהלה את מעיה עם סער היא הייתה מודעת למשא ומתן שבין עצמון לסער. נוכח האמור לעיל קבע בית המשפט קמא כי הענקת האופציה לרכישת שליש מהון המגזר של געש הייתה טעונה הסכמת רוב של 83.33% מבעלי המניות בחברה, ומשלא התקיים תנאי זה במקרה דנן הענקת האופציה לקליר בטלה.

--- סוף עמוד 6 ---

5. בפסק דינו נשוא ע"א 1668/04 קבע בית המשפט המחוזי (השופט צ' ברוך) כי סער הפרה את הוראת סעיף 9.2.2 להסכם בעלי המניות שעניינו במתן הודעה המפרטת את תנאיה המחוזיים של עסקת מכר המניות לצד שלישי, כחלק מזכות ה-Tag along שניתנה לעצמון. עוד קבע בית המשפט קמא כי מכירת מניותיה של סער בגעש לקליר תאפשר לקליר לסלק את געש, המתחרה עמה על אותם מכרזים, מפעילות עסקית. זאת, באמצעות שימוש שתעשה קליר במערך הלוגיסטי של געש שיאפשר לה לשפר את הצעותיה במכרזים להספקת המוצרים ויגדיל את סיכוייה לזכות במכרזים השונים על חשבון געש. בנוסף קבע בית המשפט קמא, כי די במכירה של מאה מתוך מאתיים המניות שבבעלות סער לקליר כדי לאפשר לקליר לחדור להנהלת געש, ולפגוע ביכולת התחרות שלה במכרזים השונים, שכן לפי תקנותיה של געש כל המחזיק בשליש ממניותיה זכאי למנות דירקטור. בנסיבות אלה החיל בית המשפט קמא על עניינה של געש את ההלכה שנפסקה בע"א 817/79 קוטוי נ' בנק י.ל. פויכטונגר בע"מ, פ"ד (לח) 253 (3) (1984) (להלן: הלכת קוטוי או עניין קוטוי) בנוגע לחובת האמון שהב בעל השליטה בחברה כלפי החברה בעת מכירת השליטה. בית המשפט דחה את פרשנותן המצמצמת של המערערות לפסק הדין שניתן בעניין קוטוי, וקבע כי על פי הדין - הן מכוח פסיקת בית משפט זה על-פי הלכת קוטוי והן מכוח החובות הקבועות בסעיפים 192 ו-193 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 - היה על סער כבעלת מניות בחברה, ועל אחת כמה וכמה כבעלת שליטה, לנהוג בתום לב ובהגינות כלפי החברה וכלפי עצמון. לאחר שבחן את מכלול נסיבות המקרה ושמע עדים שונים המעורבים בפרשה קבע בית המשפט קמא כי סער הפרה חובותיה אלו. בין היתר, פסק בית המשפט קמא כי שיתוף הפעולה של סער עם האופן בו ביקשה קליר להשתלט על המערך הלוגיסטי של געש הינו בלתי

הוגן כלפי געש וכלפי עצמון. עוד קבע בית המשפט קמא, כי סער ידעה שהשימוש בחברת הנאמנות נעשה כדי להסתיר מעצמון את ההתקשרות עם קליר, וכי עובדה זו בצירוף לנימוקים שפורטו לעיל מוכיחה את חוסר תום ליבם של הצדדים לעסקה. מטעמים אלו הורה בית המשפט קמא לסער שלא למכור ו/או להעביר את מניותיה בגעש לקליר ו/או למי מטעמה. כן הורה בית המשפט קמא לחברת הנאמנות להימנע מלהעביר לקליר ו/או למי מטעמה את מניות געש המוחזקות בידה בנאמנות והורה על ביטול העסקה לפיה מכרה סער את מניותיה בגעש לחברת הנאמנות ולקליר.

טענות הצדדים בערעורים

--- סוף עמוד 7 ---

6. בע"א 8817/02 טוענת קליר (לאחר שסער, על-פי בקשתה, נמחקה מהערעור) כי בית המשפט קמא, בפסק דינו של סגן הנשיא ג' קלינג, שגה בפרשנות שנתן להסכם בעלי המניות בכלל ולסעיף 6 להסכם בפרט, בהתעלמו מאומד דעתם הסובייקטיבי של הצדדים להסכם ומתחליתו האובייקטיבית והכלכלית של ההסכם. בהקשר זה מוסיפה קליר וטוענת כי הצדדים להסכם לא התכוונו ליתן לעצמון אפשרות להגביל את זכותה של סער להעביר את מניותיה בחברה, וכי למעשה לא הבחין בית המשפט בין החלטת סער למכור לקליר את מניותיה בגעש לבין החלטה עתידית אפשרית בדבר איחוד פעילות עסקית מסוימת של געש וקליר. לטענת קליר לא הייתה כל תובה להפעיל את דרישת הרוב המיוחדת הקבועה בסעיף 6 להסכם בעלי המניות ביחס לעצם העברת המניות בגעש מסער לקליר, שכן על אף כוונתה של קליר לפעול בשלב מאוחר יותר למיזוג עסקיהן של קליר וגעש העברת המניות כשלעצמה אינה כוללת מיזוג עסקים כלשהו. זאת ועוד, לטענת קליר אין לקבל את קביעת בית המשפט קמא בדבר חוסר תום ליבן של סער וקליר כלפי עצמון, שכן עצמון ידע על כוונותיה של סער למכור את מניותיה בגעש לצד שלישי והסכם בעלי המניות נועד להגן עליו במקרה שכוונות אלה ייצאו אל הפועל. קליר מוסיפה וטוענת, כי לא הייתה מוטלת על סער כל חובה שבדין לגלות לעצמון את כוונתה למכור את מניותיה (כולל המניות שרכשה מגוריו) לצד שלישי או להציע לעצמון לרכוש את מניותיה. מכל מקום טוענת קליר, כי אף אם סער התנהלה בחוסר תום לב במשא ומתן בינה לבין עצמון, הרי סעיף 12 לתוק החוזים (תלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: חוק החוזים) אינו מקנה לעצמון את הסעד של ביטול הסכם האופציה בין קליר לסער, שנכרת (באמצעות חברת הנאמנות) עוד לפני שהחל המשא ומתן בין עצמון לסער.

7. המערערת בע"א 1668/04 - קליר וחברת הנאמנות (להלן: המערערות, נפורטס בנבו) - תוקפות בחזית רחבה את פסק דינו של בית המשפט המחוזי (השופטת צ' ברזן) הן במישור העובדתי והן במישור המשפטי. במישור העובדתי משיגות המערערות, בין היתר, על קביעותיו של בית המשפט קמא באשר לאינטרס של קליר בסילוקה של געש מפעילות עסקית, בגריעת המערך הלוגיסטי שלה כתוצאה מרכישת השליטה בה על ידי קליר ובפגיעה ביכולת התחרות ההוגנת שלה במכרזים, בהקשר

זה מציינות המערערות כי בדרך כלל שליטה בחברה מסוימת נרכשת על ידי חברה אחרת הפועלת באותו תחום. טענותיהן המשפטיות של המערערות מופנות נגד קביעת בית המשפט קמא בפסק הדין של השופט צ' ברון, לפיה סעד הפרה את חובותיה כלפי החברה וכלפי עצמן. לטענת המערערות --- סוף עמוד 8 ---

התעלם בית המשפט קמא מהסדרים שנקבעו בהסכם בעלי המניות, אשר נועדו לשיטתן להיות הסדרים ממצים לזכויותיו של עצמן, ונתן פרשנות רחבה יתר על המידה להלכת קוסווי תוך התעלמות מהנסיבות הייחודיות שהתקיימו באותו עניין. טענה נוספת שמעלות המערערות היא שבית המשפט המחוזי התעלם בפסק דינו מעקרון גבידות המניות שהוא עקרון בסיסי בדיני החברות, ולמעשה, כך טוענות המערערות, משמעותו של פסק הדין הינה הטלת איסור על בעל מניות השליטה בחברה מסוימת למכור את מניותיו לחברה אחרת הפועלת בתחום הזהה לתחום פעילות החברה שמניותיה נמכרות. המערערות מוסיפות וטוענות כי מסקנת בית המשפט קמא, לפיה ההתקשרות כאמצעות חברת נאמנות מוכיחה את חוסר תום ליבם של הצדדים לעסקה, הינה מסקנה משפטית בעייתית, שאינה עולה בקנה אחד עם מרכזיותו של מוסד הנאמנות בהתקשרויות מסחריות שונות ומגוונות.

סיכומי של דבר, לטענת המערערות בשני הערעורים שלפנינו שגה בית משפט המחוזי - בשני פסקי הדין נשוא הערעורים - כאשר הניח לבטל את העסקה בין סער לקליר, שנעשתה באמצעות חברת הנאמנות.

8. עצמן שהוא המשיב בשני הערעורים (כע"א 1668/04 גם געש, שעצמן הגיש תביעה נגזרת בשמה, היא משיבה) תומך מטבע הדברים בשני פסקי הדין של בית משפט המחוזי נשוא הערעורים שלפנינו. לטענתו, נוכח ההלכה לפיה ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בממצאים העובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית, אין להתערב בממצאים העובדתיים, שנקבעו על ידי בית המשפט המחוזי (בתובענה נשוא ע"א 1668/04) על סמך תומר הראיות הרב שהובא בפניו, בכל הנוגע לפגיעה הקשה שתיגרם לגעש וליכולת התחרות שלה כתוצאה מהעברת מניות החברה מסער לקליר ולחוסר תום הלב של סער וקליר. באשר לטענות המשפטיות, שמעלות המערערות בנוגע להיקף חובות ההגיינות ותום הלב המוטלות על בעל שליטה בחברה ולתחולתה במקרה דנן של הלכת קוסווי, טוען עצמן כי פסק דינו של בית המשפט המחוזי מהווה יישום ראוי ונכון של הדין בכל הנוגע לחובה הנאמנות שחבים בעל מניות בכלל ובעל שליטה בחברה בפרט, שמונעת מהם למכור את מניותיהם לגורם העלול להזיק לחברה. עצמן מוסיף וטוען, כי אין להתערב בפרשנות שניתנה להסכם בעלי המניות על ידי בית המשפט קמא (בפסק הדין נשוא ע"א 8817/02). לטענתו, ההסכם נועד בעיקר על מנת לשריין את המצב הקיים ולמנוע ביצוע שינויים

--- סוף עמוד 9 ---

מרחיקי לכת בחברה ללא קבלת הסכמת רוב מיוחד של בעלי המניות. לגבי פרשנות המונח "מיוזגים",

המופיע בסעיף 6 להסכם בעלי המניות טוען עצמון כי העברת המניות, כפי שבוצעה בין סער לקליר, היא המיזוג מפניו ביקש להתגונן, וכי ההבחנה שמוטות המערערות ליצור בין שלב מכירת המניות לשלב איחוד הפעילות העסקית היא הבחנה מדומה ומעושה. בהקשר זה מוסיף עצמון וטוען כי בעת חתימת הסכם בעלי המניות הוא לא ידע כי בכוונת סער למכור את מניותיה בגעש לצד שלישי, וכי מעולם לא הייתה הסכמה משותפת על כך שסעיף 6 להסכם, המגדיר את ההחלטות שלגביהן נדרש אישור רוב מיוחד של בעלי המניות, שולל מעצמון את הזכות למונע את מכירת את מניות החברה לצד שלישי. כאשר לקביעת בית המשפט קמא בדבר חוסר תום ליבן של סער וקליר - סער שהתקשרה בהסכם בעלי המניות עם עצמון לאקר שכבר התקשרה בהסכם האופציה עם קליר (באמצעות חברת הנאמנות), וקליר שהייתה מודעת למשא ומתן בין עצמון לסער לקראת הסכם בעלי המניות - טוען עצמון כי הן לפי העיקרון הכללי בדבר חובת תום הלב והן לפי סעיף 12 לחוק החנונים יכול בית משפט לבטל כל פעולה משפטית שנעשתה תוך הפרת חובת תום הלב.

דין

9. ייאמר מייד כי לאחר בחינת טענות הצדדים הגענו למסקנה כי סער אכן הפרה את חובת תום הלב המוטלת עליה במשא ומתן שניקלה עם עצמון לקראת החתימה על הסכם בעלי המניות. כן מצאנו כי אין להתערב במסקנתו של בית המשפט המחוזי בפסק הדין נשוא ע"א 8817/02, לפיה יש לראות את עסקת העברת המניות מסער לקליר כ"מיזוג" בהתאם למשמעותו של מונח זה בהסכם בעלי המניות; ולפיכך נדרש אישור של 83.33% מבעלי המניות בגעש לשם אישורה, שאין חולק כי לא ניתן. כפי שיובהר בהמשך, די בטעמים אלה כדי למונע את הוצאתו אל הפועל של הסכם האופציה בין סער לחברת הנאמנות, שנועד לאפשר את העברת המניות געש מסער לקליר. בנוסיבות אלה איננו נדרשים להכריע בשאלה המורכבת, שהתעוררה בפסק הדין נשוא ע"א 1668/04, כאשר להיקף חובות האמון המוטלות על סער כלפי געש בעת מכירת השליטה בחברה ולשאלת היקף תחולתה של הלכת קוסוי בנוסיבות המקרה דנן.

הפרת חובת תום הלב במשא ומתן בין עצמון לסער

— סוף עמוד 10 —

10. סעיף 12 לחוק החנונים מחייב את הצדדים למשא ומתן לקראת כריתת חוזה לנהוג זה כלפי זה בדרך מקובלת ובתום לב. החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב במשא ומתן אינה דורשת אמנם מהצדדים למשא ומתן החוזי להתעלם מהאינטרס האישי שלהם, אך היא מחייבת אותם לנהוג ביושר ובהגינות כלפי שותפיהם למשא ומתן. פעמים רבות מוצאת החובה לנהל משא ומתן בדרך מקובלת ובתום לב את ביטוייה כהטלת חובה על צד אחד למשא ומתן לגלות עובדות מסוימות לצד שעמו הוא מנהל את המשא ומתן. חובה זו היא חובה אקטיבית והיא תוטל ביחס לעובדות, שעל-פי הנסיבות ניתן

היה לצפות שהאדם המנהל את המשא ומתן, יגלה אותן לצד שכנגד. חובת הגילוי של פרטים מהותיים היא חובה שקמה בשגרה ואינה מותנית בקיום יחסי אמון מיוחדים בין הצדדים למשא ומתן; אם כי היקף החובה תלוי גם במהות היחסים שבין הצדדים למשא ומתן, וככל שקיימים ביניהם יחסי אמון משמעותיים יותר כך יגבר היקף החובה (ראו: ד"צ 7/81 פנידור, חברה להשקעות פתוח ובנין בע"מ נ' קסטרו, פ"ד לז(4) 673, 696-697 (1983); ע"א 144/87 מדינת ישראל נ' אינג' פבר, חברה לבנין, פ"ד מד(3) 768, 776-778 (1990); ע"א 5893/91 טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ נ' צבאח, פ"ד מח(2) 573, 596-598 (1994); ג' שלר דיני חמים – החלק הכללי (תשס"ה), בעמ' 151-149; צ' כהן בעלי מניות בחברה – הציות תביעה והרופות (כרך א', 2006) (להלן: כהן), בעמ' 418-413).

ככל הנוגע להפרת חובת-תום הלב כלפי עצמון עמדתנו היא כי אין לקבל מציאות שבה בעל מניות השליטה בחברה מנהל עם בעל מניות אחר בחברה משא ומתן בנוגע להסדרת היחסים בחוך החברה, ובכלל זה כאשר לתנאים הברוכים בהעברת השליטה בחברה לצד שלישי, ומסחיר ממנו כי אין מדובר אך במשא ומתן לקראת הסכם הצופה אפשרות של העברת השליטה בחברה כמועד עתידי כלשהו, אלא כי בה בעת מתנהלים מגעים קונקרטיים להעברת השליטה בחברה; מגעים שבעת התימת הסכם בעלי המניות בין סער לעצמון. פבר הגיעו לשלב מתקדם ומצאו ביטויים באופציה שהעניקה סער לחברת הנאמנות (עבור קליר) לרכוש שלישי ממניות געש. אף אם לא הוטלה על סער חובה לגלות לעצמון במהלך המשא ומתן כי כוונתה למכור מניותיה בגעש דווקא לקליר, הרי באי גילוי קיומה של הסכמה קונקרטית להעברת השליטה לצד שלישי היא הציגה בפניו ביודעין מצג, שאינו תואם את מצב הדברים האמיתי ששרר בעת ניהול המשא ומתן, ובכך הפרה את חובת תום הלב כלפיו. זאת ועוד, אנו סבורים כי בהתחשב באופייה של געש

--- סוף עמוד 11 ---

כחברה שהייתה במידה רבה "מעין-שותפות" ונוכח היחסים הקרובים ששררו בין בעלי המניות, הוטלה על סער חובת גילוי מוגברת כלפי עצמון במשא ומתן שניהלה עימו ראו: כהן, בעמ' 370; בן השור; ע"א 275/89 דוידון נ' אורנשטיין, פ"ד מנ(1) 125, 131 (1991); רע"א 9646/04 חסקי אלון ייזום בנייה והשקעות בע"מ נ' אריה מיכלסון חברה לייזום בע"מ, פ"ד נס(3) 383, 388 (2005), ובניסבות אלה הפרת חובת תום הלב כלפיו היא בעלת תומרה יתרה. לחוצאותיה המשפטיות של הפרת חובת תום הלב על ידי סער, שנעשתה תוך תיאום עם קליר, נתייחס בהמשך הדיון.

הסכם בעלי המניות – החלטות השעונות רוב מיוחד

11. בפסק הדין נשוא ע"א 8817/02 נדונה, כאמור, טענתו של עצמון כי בהתאם להסכם בעלי המניות, שהוראותיו הרלוונטיות לענייננו עוגנו בתקנון החברה, מהווה העברת מניות געש מסער לקליר "מיוזג", הדורש לשם ביצועו הסכמת רוב מיוחד של 83.33% מבעלי המניות בחברה. מפאת חשיבותו לענייננו נביא להלן את הוראות סעיף 6 להסכם בעלי המניות, עליו מבוססות טענות

הצדדים, כלשונן:

6. החלטות הדרושות רוב מיוחד

6.1 להלן החלטות הטענות הסכמת רוב מיוחד של בעלי המניות בחברה:

6.1.1 החלטה בדבר כניסה או יציאה או שינוי מתחומי עיסוקה במועד חתימת הסכם זה.

6.1.2 החלטה בדבר הקמת חברות בנות ו/או הקמת מיזמים משותפים, לרבות שותפויות ומיזוגים, לצורך מילוי מטרות החברה כפי שתהיינה מעת לעת, בכפוף לאמור בהסכם זה:

...

6.2 רוב מיוחד לעניין סעיף זה הוא קולותיהם של לפחות 83.33% מבעלי המניות בחברה.

--- סוף עמוד 12 ---

12. בכל הנוגע לפרשנות המונח "מיזוג" בהסכם בעלי המניות מקובלת עלינו קביעתו של בית המשפט המחוזי כי בהקשר החוזי יש לבחון את משמעות המונח בהתאם לכוונת הצדדים לחוזה הקונקרטי, ואין צורך להידרש בהכרח להגדרתו של המונח בדברי חקיקה שונים. בהתאם לדיני החוזים בשיטתנו המשפטית נתן בית המשפט קמא לביטוי "מיזוג" בהסכם בעלי המניות פרשנות העולה מאומד דעתם של הצדדים להסכם. אכן, על בית משפט הנדרש לפרש הנראה מסוימת בחוזה לעשות כל שביכולתו כדי להתחקות אחר כוונתם המשותפת של הצדדים לאותו חוזה ולשם כך עליו לנסות ולעמוד על התכלית הסובייקטיבית של ההתקשרות ביניהם, עליה ניתן ללמוד הן מלשון החוזה והן מהנסיבות האופפות את כריכתו (ראו: ע"א 4628/93 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון ויזום (1991) בע"מ, פ"ד מט(2) 265, 311-312 (1995); דנ"א 2045/05 ארגון מנדלי ירקות - אגודה הקלאית שיתופית בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקאות 11-12 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) א' ריבלין (מורסם נבחן, 11.5.06); א' ברק פרשנות במשפט - פרשנות החוזה (2001) 499-488 (להלן: ברק - פרשנות החוזה)).

כבואנו לבחון את טענות הצדדים כאשר לאומד דעתם בעת ההתקשרות בהסכם בעלי המניות עלינו ליתן משקל לטענתה של קליר כי סער ודאי לא התכוונה ליתן לעצמון בהסכם בעלי המניות זכות וטו על האפשרות להעביר את מניותיה בגעש לצד שלישי, שכן היא חתמה על ההסכם לאחר שכבר ניתנה על ידה לחברת הנאמנות אופציה לרכוש שליש ממניות החברה ועל רקע כוונתה להעביר לקליר שליש נוסף מהמניות. עם זאת, מקובלת עלינו גם טענת עצמון לפיה מבהינתו סעיף 6.1.2 להסכם נועד להבטיח שכל צעד, ובכלל זה העברת מניות, שתוצאתו המסתברת הינה מיזוג עסקיה של געש עם

עסקי חברה אחרת יחייב קבלת אישור של רוב מיוחד של בעלי המניות בחברה. טענות אלה כדבר כוונותיהם של הצדדים להסכם, שנראה לכאורה כי אינן עולות בקנה אחד, ניתנות ליישוב זו עם זו, ואת, במיוחד בהתחשב בניסיונות בהן נכרת הסכם בעלי המניות.

13. יש לזכור, כי הסכם בעלי מניות בא לעולם לאחר שנודע לעצמון על רכישת מניות גורר על-ידי סער, ידיעה שהעכירה את היחסים בחברה, ובמצב בו בעלי המניות בחברה איבדו את האמון ההדדי שאפיון את יחסיהם וביקשו להגן על האינטרסים שלהם. הסכם בעלי המניות נועד - מבחינת שני הצדדים לו - להתמודד עם מציאות חדשה זו על תכלית זו של הסכם בעלי המניות ניתן ללמוד מהוראות נוספות בהסכם המשקפות את מסדותיו.

--- סוף עמוד 13 ---

הפניה להוראות אלה במסגרת הניסיון לפרש את הוראת סעיף 6 להסכם מכוססת על תפיסתנו הפרשנית לפיה הוראה המופיעה בחוזה הינה חלק ממכלול אחד שנועד להגשים תכלית כלכלית מסוימת, ועל כן יש לפרשה במקביל לבחינת הוראות אחרות באותו חוזה (ראו למשל: ע"א 5559/91 ק.צ. תפסלי גז ואנדג'יה (1982) בע"מ נ' מקטימה המרכז להפרדת אויר בע"מ, פ"ד מז(2) 642, 649 (1993); ע"א 6276/95 מגדלי באך בע"מ נ' חוזה, פ"ד נ(1) 567, 562 (1996)). בענייננו ההוראות הנוספות האמורות מצויות בסעיפים 7 ו-8 להסכם בעלי המניות, שקובעים כדלקמן:

7. זכויות חתימה

את החברה תחייב לכל דבר ועניין, חותמת החברה או שמה המודפס בצירוף חתימות מנכ"ל החברה ויו"ר מועצת המנהלים של החברה, כפי שיהיו מעת לעת, ביחד בלבד.

8. מיוני מנכ"ל

8.1 למנכ"ל החברה ימונה עם חתימת הסכם זה רן עצמון [בנו של עצמון - ד.ב.].

...

8.3

8.3.1 היו בעלי המניות בחברה עצמון וסער בלבד, יתלקו ביניהם סער ועצמון את תפקיד מנכ"ל החברה ויו"ר מועצת המנהלים שלה, באופן שכאשר האחד ממנה לתפקיד מנכ"ל החברה מי מטעמו, משנהו ממנה לתפקיד יו"ר מועצת המנהלים של החברה מי מטעמו.

"...

עיון בהוראות אלה ובהוראות בסעיף 6 להסכם, שנוסחן הובא לעיל, מלמד כי לעצמון היה חשוב לקבוע בהסכם בעלי המניות מנגנונים שיבטיחו כי ענייני החברה יתנהלו באופן שיקנה לו

מעורבות מלאה, וכן שהיה לו יכולת לקחת חלק בקבלת החלטות מהותיות בחברה. לעצמון חשוב היה להגן על זכויותיו כבעל מניות המיעוט בחברה ולמנוע מצב בו החברה תשנה את פניה ללא הסכמתו. כוונתו זו של עצמון הייתה ידועה וברורה לסער. לפיכך, ובהתחשב ברקע להחמת הסכם בעלי המניות, מקובלת עלינו

--- סוף עמוד 14 ---

קביעתו של בית משפט המחוזי כי סעיף 6.1.2 להסכם נועד למנוע מצבים מן הסוג שלפנינו – מכירת השליטה בחברה לקליד באופן שיביא לשינוי השליטה בחברה עד כדי איבוד ישותה העסקית העצמאית. פרשנות זו נלמדת גם בשים לב ללשון שבה נקטו מנסחי הסעיף – הרוב המיוחד נדרש גם כאשר אין מדובר במיזוג, כהגדרתו של המונח בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 או בחוק החברות, אלא כאשר מתקבלת החלטה שבמהותה עשויה להביא להקמתו של מיזם משותף בין געש לבין חברה אחרת כלשהי "לרבות שותפויות ומיזוגים", כאשר המיזוג מצוין רק כאחת הדוגמאות למיזם משותף שכזה.

14. לאחר שבחנו את לשון הסכם בעלי המניות ואת הנסיבות שסביב כרייתו, שובנענו כי התכלית הסובייקטיבית המשותפת אותה ביקשו הצדדים להגשים באמצעות דרישת הרוב המיוחד, שנקבעה בסעיף 6 להסכם בעלי המניות, הייתה להבטיח את מצבו ומעמדו של עצמון על רקע המתחים שהתעוררו בין בעלי המניות בחברה בעקבות הפיכתה של סער לבעלת השליטה בחברה, ולהבטיח כי עצמון יותר שותף לניהול החברה ולקבלת ההחלטות העסקיות בה. על כך שכונה סובייקטיבית כללית זו הייתה משותפת לשני הצדדים אין, למעשה, חולק בערעור שלפנינו. השאלה הנשאלת היא האם התקיימה בין הצדדים כוונה סובייקטיבית משותפת להחיל את דרישת הרוב המיוחד גם ביחס לסיטואציה הקונקרטית של העברת מניות געש לחברה אחרת כצעד ראשון במהלך של מיזוג "דה פקטו" של פעילותה העסקית של געש עם פעילותה העסקית של החברה האחרת. סיטואציה זו לא נדונה במפורש במשא ומתן בין הצדדים, ומקובלת עלינו, כאמור, טענת קליד כי לסער לא הייתה כוונתה סובייקטיבית ליתן לעצמון זכות וטו בסיטואציה המתוארת. דא עקא, שסער הייתה מודעת לכך שכונתו הסובייקטיבית של עצמון בעת כריית הסכם בעלי המניות הייתה שכל מיזוג בפועל של פעילותה העסקית של געש עם פעילותה העסקית של חברה אחרת, לרבות מיזוג שיעשה בדרך של העברת מניות געש לאותה חברה, ייחשב ל"מיזוג" כמשמעותו בסעיף 6 להסכם בעלי המניות; ולפיכך, יידרש אישור רוב מיוחד של בעלי המניות על מנת להוציאו אל הפועל.

בנסיבות מעין אלה, שבהן אין לשני הצדדים לחוזה כוונה סובייקטיבית משותפת, אך צד א' מודע לכוונתו הסובייקטיבית של צד ב', בעוד צד ב' אינו מודע לכוונתו הסובייקטיבית של צד א', מן הראוי לייחס לשני הצדדים את כוונתו הסובייקטיבית של צד

--- סוף עמוד 15 ---

ב', שכן צד א' היה מודע לכוונתו זו בעת שהתקשר בהסכם. בספרו פרשנות החוזה מציין פרופ' א' ברק בהקשר זה כי:

"ידיעת צד אחד על דבר כוונתו של הצד השני – תוך המשך כריתת החוזה בלא להעמיד את הצד הטועה על דבר טעותו – שקולה כנגד כוונה משותפת של שני הצדדים... החוזה מתפרש על פי רצונו (הסובייקטיבי) של צד אחד לחוזה הידוע לצד השני" (ראו: ברק – פרשנות החוזה, בעמ' 421-422; כן ראו: ע"א 154/80 בורכרד ליינט לימיטד לונדון נ' הירוובסטון בע"מ, פ"ד לח(2) 213, 223 (1984); ע"א 539/86 קליר נ' אלעד, פ"ד מג(1) 602, 611 (1989); ד' פרידמן נ' כהן חוזים (כרך א', 1991) 169).

במקרה דוג הפרה סער, כמפורט בפסקה 10 לעיל, את חובת תום הלב כלפי עצמון בהסתירה מפניו בעת ניהול המשא ומתן עימו את דבר קיומה של הסכמה קונקרטית להעברת מניותיה לצד שלישי. בנסיבות אלה אין לאפשר לקליר (שהיא כזכור המערערת בערעור שלפנינו) לאהוז במקל משני קצותיו – מחד לטעון כי הסתרת המידע בדבר קיומה של הסכמה קונקרטית להעברת השליטה בגעש היא לגיטימית; ומאידך לטעון כי יש לפרש את ההסכם תוך התחשבות בהסכמה זו, שעצמון כלל לא היה מודע לה. אדרבא, הווקא בשל פערי המידע בין סער לעצמון בעת ניהול המשא ומתן, היה על סער הנטל לקבל את הסכמתו של עצמון לניסוח החוזה באופן שיבהיר כי העברת מניות געש לצד שלישי אינה נכנסת לגדר המצבים בהם נדרשת הסכמתו של רוב מיוחד של בעלי המניות. משסער לא עשתה כן, על אף שהיא הייתה מודעת לכך שמבחינתו של עצמון ההסכם מחיל את דרישת הרוב המיוחד על כל מיזוג בפועל של עסקי געש עם עסקיה של חברה אחרת, יש לפרש את כוונת הצדדים להסכם מתוך הנחה ששני הצדדים היו מודעים לכוונתו הסובייקטיבית של עצמון, ובהתאם לה. לפיכך, מתבקשות דחיית טענות קליר בנוגע לפרשנות המונח "מיזוגים" כסעיף 6.1.2 להסכם בעלי המניות וקבלת טענות עצמון בעניין זה.

15. שאלה נוספת המתעוררת בפרשה שלפנינו היא שאלת היחס בין הסכם בעלי המניות שנכרת בין סער לעצמון להסכם האופציה בין סער לחברת הנאמנות (עבור קליר), שנכרת במועד מוקדם יותר. בהקשר זה טוענת קליר כי אף אם סער הפרה את חובת תום הלב במשא ומתן עם עצמון, אין בכך כדי להביא לביטול החוזה שכבר נכרת קודם לכן בין
--- סוף עמוד 16 ---

סער לחברת הנאמנות בנוגע להעברת מניות געש. דין הטענה להידחות. בפרשה שלפנינו עסקינן למעשה בשתי התחייבויות חוזיות סותרות של סער, שאין ניתן לקיימן במקביל – מחד התחייבותה כלפי חברת הנאמנות למתן אופציה לרכישת מניות געש, ומאידך התחייבותה כלפי עצמון בהסכם בעלי המניות שלא למזג את עסקי געש עם עסקי חברה אחרת בלא קבלת אישור רוב מיוחד של בעלי המניות. במקרה דוג איננו רואים כל קושי בעמידה על דרישת הרוב המיוחד הקבועה בהסכם בעלי המניות, על אף שזו נקבעה במועד מאוחר להתקשרות בין סער לחברת הנאמנות. בהקשר זה יש להביא בהשבוך שקליר, שעבורה נחתם הסכם האופציה עם חברת הנאמנות, אינה צד שלישי תם לב, שיייתכן

כי מן הראוי להתחשב באינטרס ההסתמכות שלו ובזכויותיו החוזיות. יש לזכור כי סער תיאמה עם קליר את המשא ומתן מול עצמון, וכי קליר הייתה מודעת להתחייבויות שסער נטלה על עצמה כלפי עצמון ואף הייתה מוכנה לקבל על עצמה התחייבויות אלה. לפיכך, ניתן לראות את קליר כשותפה לחוסר תום הלב של סער (או למצער את עמידתה על זכויותיה בהתאם להסכם האופציה כנגועה בחוסר תום לב), ובנסיבות אלה יש להעדיף את הוראות הסכם בעלי המניות בין סער לעצמון על הוראות הסכם האופציה בין סער לחברת הנאמנות, על אף שהסכם בעלי המניות הוא המאוחר בין השניים (השוו ע"א 2643/97 גזו נ' בריטיש וקולוניאל חברה בע"מ, פ"ד נו(2) 385 (2003)). בשולי הדברים, נעיר כי איננו מקינים כל עמדה בנוגע לתוצאות המשפטיות הנובעות מהסכם האופציה שנכרת בין סער לחברת הנאמנות או מ"מזכר ההכנה" בין סער לקליר מיום 12.4.99.

16. עוד יוער, כי סעיף 7 לפסק דינו של בית המשפט קמא (נשוו ע"א 8817/02), שבו מצהיר בית המשפט כי "הענקת האופציה לרכישת שליט מהון המניות טעונה הסכמת רוב של 83.3% מבעלי המניות בחברה גורי עצמון שניג, בע"מ" עלול להתפרש כך שכל הענקת אופציה לרכישת שליט ממניות החברה מחייבת קבלת החלטה ברוב מיוחד, קרי כי לעצמון ניתנה זכות להגביל את זכותה של סער להעביר מניותיה לצד שלישי. בעניין זה מקובלת עלינו טענת קליר כי אין בסיס ליתן לעצמון זכות וטו גורפת ביחס להעברת מניות געש לצד שלישי. ודוק, אף עצמון מציין בסעיף 36 לסיכומי התשובה מטעמו כי: "מכירה אחרת של מניות שאינה עולה לכדי מיוזג ו/או שאין בה כוונה לבצע מיוזג, אינה טעונה לשיטת עצמון הסכמה מיוחדת ואותה רשאת סער לבצע ללא קבלת הרג"ב המיוחד". הפרשנות שניתנה לסעיף 6 להסכם בעלי המניות במקרה שלפנינו הינה, אפוא, הריגה ונובעת מהנסיבות המיוחדות של המקרה. ככלל על בעל מניות התפץ להבטיח כי תינתן לו --- סוף עמוד 17 ---

אפשרות למנוע מתברו למכור את מניותיו לאחר לעגן עניין זה בהסכם או בתקנון החברה על ידי קביעה של זכות סירוב ראשונה. עם זאת, מאחר שבמקרה דגן עסקין באופציה שאינה מסתכמת אך בהעברת מניות אלא מדובר, כמפורט לעיל, בהענקת אופציה שמאפשרת לשנות את פני החברה באופן מהותי כך שפעילותה העסקית המוזג עם זו של קליר, לא ראינו להתערב במסקנתו של בית המשפט המחוזי כי הענקת האופציה לקליר הייתה כפופה לדרישת הרוב המיוחד שעוגנה בתקנון החברה.

17. מצאנו, אפוא, כי העברת מניות געש מסער לקליר (או לחברת הנאמנות עבור קליר) בלא קבלת אישור רוב מיוחד של 83.33% מבעלי המניות מנוגדת להוראות הסכם בעלי המניות בין סער לעצמון, וכי בנסיבות המקרה דגן יש להעדיף את הוראות הסכם זה על הוראות הסכם האופציה שנכרת בין סער לחברת הנאמנות.

אשר על כן, החלטנו לדרות את הערעור שהוגש בע"א 8817/02 בכפוף לאמור בפסקה 16

לעיל כאשר למגבלות החלות לעניין העברת המניות בחברה. כאמור לעיל, משמצאנו כי העברת מניות געש מסער לקליד מנוגדת להוראות הסכם בעלי המניות (ולתקנון החברה), איננו נדרשים להכריע האם יש לדאוג גם כהפרת חובותיה של סער כבעלת השליטה בחברה, ולפיכך הערעור בע"א 1668/04 התייחד ואיננו נדרשים להכריע בו. נעיר עם זאת, בבחינת למעלה מן הדרוש, כי אין לשלול את האפשרות של החלת הלכת קוטזי גם במצבים שבהם מכירת השליטה בחברה מסוימת עלולה לגרום לפגיעה קשה באותה חברה, אף שאינה מגיעה כדי הפיכת החברה לחדלת פירעון. אולם בפרשה שלפנינו איננו נדרשים לקבוע מסמרות בעניין, ועל פני הדברים נראה כי לא הונחה על ידי עצמון חשאית עובדתית מספקת באשר לנזק שייגרם לגעש כתוצאה מרכישת השליטה בה על ידי קליד.

משהחלטנו לדחות את ע"א 8817/02, הישא קליד בשכר טרחת עורך דין בסך 50,000 ש"ח לטובת עצמון.

ה נ ש י א ה

--- סוף עמוד 18 ---

השופט א' רובינשטיין

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברלינר

אני מסכימה.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינה של הנשיאה ד' ביניש.

ניתן היום, כ' באדר ב' התשס"ח (27.03.2008).

א' רובינשטיין 54678313-8817/02

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ה נ ש י א ה

השתק כפף לשינוי עריכת היסוד. 02088170_N09.doc
 מרכז גמ"ח, טל' 02-6593666; אתר אינטרנט: www.sourt.gov.il
 נוסח מסמך זה כפף לשינויי גמ"ח העיבה
 נוסח מסמך זה כפף לשינויי גמ"ח העיבה

--- סוף עמוד 19 ---

עא 8817/02 קלוד כימיקלים שווק (1994) בע"מ נ' צבי עצמון ו"ל

www.nevo.co.il

<http://oid.nevo.co.il/serve/home/it/ShowFile.asp?FileName=/mark01/h0009225.htm>

23/05/2010

עש 1/95**בית הדין לחוזים אחרים בירושלים**

בפני כבוד השופט י. עזיאל - משנה לאב בית הדין
ד"ר שירלי רנר - חברה
מר שלום דורון - חבר

בעניין:**סלקום ישראל בע"מ**

מ. צלרמאיר ואח'

המבקשת

- נגד -

היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ עוה"ד פרקליטות המדינה

המשיב**פסק-דין**

1. בהמשך להחלטות הקודמות שניתנו בתיק זה, לאור תגובות הצדדים, ולאחר שעיינו בטיטת ההסכם לשירות רט"ן אשר צורף להודעה המוסכמת של הצדדים מיום 30.11.99, נחה דעתנו שניתן לאשר שאין בהסכם זה תנאים מקפחים במשמעם בחוק החוזים האחרים, התשמ"ג1982-, וזה בכפוף לאמור בהחלטה זו להלן.

2. כפי שנקבע בהחלטה הקודמת, בסעיף 9 לחוזה, שהוא הסעיף המעניק למבקשת בנסיבות ידועות פטור מאחריות, הוספו הצדדים בסעיפים 9.1 ו-9.3 להסכם פטור מאחריות גם בגין נזקים העשויים להיגרם ללקוחות עקב מתן "שירותים נלווים" (בנוסף על שירותי רט"ן). לאחר שעיינו בתגובות ב"כ הצדדים בנושא זה, מקובלת עלינו תוספת זו, ובלבד שיובהר, כהצעת נציגת היועץ המשפטי לממשלה, כי השירותים הנלווים בהם מדובר הם השירותים שאושרו למבקשת על פי תנאי הרשיון.

3. ועוד לעניין סעיף 9 להסכם. סעיף זה, העוסק כאמור בהגבלת האחריות של המבקשת לנזקים העשויים להיגרם ללקוחות, נדון בפירוט בהחלטתנו הראשונה בתיק זה, מיום 23.7.1998. באותה החלטה נקבע, כי בעקרון מקובלת עלינו הגבלת האחריות של המבקשת בגין נזקים העשויים להיגרם ללקוחותיה בקשר למתן השירות. כן נקבע באותה החלטה שמקובל עלינו גם שהגבלה זו תחול לא רק לגבי חבות נזיקת, אלא גם לגבי חבות חוזית.

עם זה, קבענו שיש לצמצם הפטור מאחריות שנקבע לפי סעיף זה, באופן שזה לא יחול על אחריות ילנוק הנובע מפעולה מכוונת או מרשלנות חמורה, בדומה לפטור הקבוע בסעיף 40 לחוק הבזק. אחרת, יהא בסעיף כדי לקפח את הלקוחות.

4. ואולם, בטיטת ההסכם המתוקנת שהגישו לנו הצדדים בעקבות אותה החלטה, מעשתה הבחנה בין הפטור מאחריות נזיקת, שלגביו נוסח החריג המצמצם את הפטור בדרך שנקבעה לעיל, היינו, על ידי שלילת תחולתו של הפטור על אחריות לנזק "הנובע מפעולה מכוונת שאינה מותרת על פי הסכם זה או כתוצאה מרשלנות חמורה". ואולם, הגבלת הפטור מאחריות החוזית, נוסחה באופן שהפטור ילא יחול על אחריות חוזית בגין פעולה בזדון או ברשלנות חמורה.

5. משמע, בעוד שהפטור מאחריות בנוזקין לא יחול על פעולה מכוונת (בנוסף על פעולה ברשלנות חמורה), הפטור מאחריות חוזית, יחול, לכאורה, גם על פעולה מכוונת, ובלבד שזו לא תעשה בזדון.

6.
7. בהחלטתנו מיום 17.10.99 הפנינו את הצדדים לתבדלים אלה בניסוח הפטור וציינו כי הבחנה זו עלולה לגרום לקשיים. זאת, הן משום שלא ברור מה ההבדל בין "פעולה מכוונת שאינה מותרת על פי ההסכם", לבין "פעולה בזדון", והן משום שלאור החבדל בניסוח, עשויה להתקבל פרשנות הדורשת, לגבי "פעולה בזדון", כוונה רעה, אשר תרחיב את הפטור מאחריות חוזית על פני הפטור מאחריות נזיקת. הבחנה כזו, ציינו בהחלטת האחרונה, גם איננה עולה מהחלטה מיום 23.7.98.

8. ב"כ הצדדים תמכו בתגובתם בהבחנה האמורה.

ב"כ המבקשת טען כי: "אחריות חוזית נגרמת כאשר החוזה מופר כתוצאה מפעולה מכוונת או רצונית. אם ייקבע בסעיף שהפטור מאחריות לא חל במקרה שהפעולה נגרמה להפריה אינה מותרת על פי ההסכם,

אין מטוס מהמסקנה כי הפטור מאחריות יחול רק כאשר נעשתה פעולה המותרת על פי החסכם, והרי אם נעשתה פעולה המותרת על פי החסכם, לא ניתן לומר שבוצעה הפרה של החסכם, ואם לא הופר החסכם אין כמובן כל צורך בפטור או הגבלה או אחריות להפרת החסכם". לאור כך, מוסיף ומסביר ב"כ המבקשת "החליטו הצדדים להפריד בין החלת הפטור מאחריות על פי דיני הניקין (אחריות ניקיית) לבין אחריות הנובעת מהפרת החסכם, כאשר בכל הקשור בהפרת החסכם והגבלה חלות הפטור אם החוזה הופר כתוצאה מפעולה בזדון או רשלנות חמורה. במקרה כזה סלקום תהיה אחראית לכל נזק, אולם, אם החוזה הופר כתוצאה מרשלנות רגילה, או כתוצאה מפעולה שאינה זדונית ואפילו מכוונת, יחול הפטור".

באת-כות היועץ המשפטי לממשלה תמכה אף היא בחבנה זו, והסבירה כי "לגבי הפטור מהאחריות החוזית ניסו הצדדים להגיע לנוסח אשר יבהיר כי קיים פטור, בדומה לפטור בנוגע לאחריות הניקית, לגבי רשלנות אשר איננה רשלנות חמורה. מאחר שמדובר במשטר אחריות שונה ממשטר האחריות הניקית, חששה המבקשת כי אי החלת הפטור על כל פעולה מכוונת במישור החוזי, יחשוף אותה לאחריות גם למעשים רשלניים שאינם בגדר רשלנות חמורה. לפיכך, נוסח הפטור בתחום החוזי כך שלא יחול על פעולות זדוניות ועל פעולות שהן בגדר רשלנות חמורה. יש להדגיש כי אין מדובר במתן פטור להפרות מכוונות (שאו מדובר, למעשה, בפעולה זדונית), אלא לפעולות מכוונות אשר אינן זדוניות ואינן בגדר רשלנות חמורה, גם אם הללו עולות כדי הפרה של החוזה".

9. טעמים אלה של הצדדים, שאיננו משוכנעים כי הם והים בתוכנם, אינם מקובלים עלינו. אשר לטענת ב"כ המבקשת, הפרת חסכם יכול שתגרוף אחריות חוזית לא רק, כפי שטוען ב"כ המבקשת, "כתוצאה מפעולה מכוונת או רצונית", אלא גם עקב פעולה רשלנית, שאיננה פעולה מכוונת. לגבי הפרה רשלנית כזאת שאינה עולה כדי רשלנות חמורה פטורה המבקשת מחבות. לאור כך, אין מקובלת עלינו הטענה שצמצום הפטור ואי החלתו לגבי פעולות מכוונות, מרוקן את הפטור מתוכנו, ככל שמדובר בחבות חוזית. ואולם, אפילו היינו מקבלים את השקפתו של ב"כ המבקשת, לפיה אין הפרת חוזה ללא כוונה, ועל כן אין בפטור כנוסחו זה כדי להפחית מהאחריות החוזית, החלה על המבקשת בכל מקרה על פי דין, גם אז לא היינו רואים מקום להגביל את חבותה של המבקשת, מהבחינה החוזית, רק להפרות בכוונת זדון.

איננו מקבלים גם את טענתה של ב"כ היועץ המשפטי לממשלה, לפיה "אין מדובר במתן פטור להפרות מכוונות (שאו מדובר, למעשה, בפעולה זדונית), אלא לפעולות מכוונות אשר אינן זדוניות, ואינן בגדר רשלנות חמורה". התבחנה בין פעולה מכוונת והפרה מכוונת היא קשה ביותר. כל פעולה מכוונת, גוררת, מתוך הנחה שאדם ער לתוצאות מעשיו, גם להפרה מכוונת. לשון אחר גם אם אדם ביצע את הפעולה המכוונת (שאינה מותרת על פי החוזה) שלא במטרה להפר את החוזה, אלא כדי להשיג מטרה אחרת, אך היה ער לכך שבמעשהו הוא מפר את החוזה, או שעצם את עיניו מפני אפשרות כזאת, יש לראותו כמי שהפר את החוזה בכוונה. בהתקיים כוונה כזאת, איננו רואים כל הצדקה לפטור מאחריות, בין חוזית ובין ניקיית.

ואולם זו בדיוק התוצאה העשויה לנבוע מהגבלת הפטור לכוונת זדון. דרישת הזדון עשויה להתפרש וסביר שתתפרש ככוונה שאינה מצטמצמת לנצם המודעות לתוצאה של הפרת החוזה (וודאי לא לגבי מצב נפשי של עצימת עיניים), והיא תחייב הוכחת כוונה רעה.

טול לדוגמה מקרה שבו נגרמה הפרת החוזה, למשל הפסקת מתן שירותים של החברה עקב תקלה באחד ממוקדי השידור של החברה. תקלה כזו, שאינה מעשה מכוון, יכולה ליפול בגדר מעשה או מחלל רשלני. לפיכך, אם אין מדובר ברשלנות חמורה, היא עשויה להקים פטור מאחריות. איננו רואים מקום להפחית מהפסקת מתן השירותים וניגודם באופן מכוון, למשל, עקב יציאת כל עובדי החברה לחופשה. מעשה מכוון כזה לא נגרם בכוונת זדון, שכן מטרתו המיידית והישירה לא הייתה לפגוע בלקוחות, הגם שהיה ברור שהדבר יביא לשינוק פעולות החברה ולפגיעה בלקוחות. במקרה כזה איננו רואים הצדקה לכך שהחברה תזכה לפטור מאחריות.

מכאן, שהנוסח המוצע על ידי הצדדים יביא להרחבת הפטור מאחריות חוזית מעבר לפטור הקבוע בחוק הבזק לגבי האחריות הניקית, תוצאה שאין לה, לדעתנו, כל הצדקה. שהרי הרחבת הפטור גם על אחריות חוזית הייתה למנוע מצב בו ירוקן הפטור הניקיי מתוכנו והיא לא נועדה להרחיב את היקף תחולתו של הפטור ולהחילו גם על מעשה זדוני.

אשר לחשש עליו הצביעה ב"כ היועץ המשפטי, לפיו אם יחול הפטור על כל פעולה מכוונת, ולא יוגבל לפעולה בזדון, יחשוף הדבר את המבקשת לאחריות גם למעשים רשלניים שאינם בגדר רשלנות חמורה, איננו רואים חשש פרשני כזה כמצלאתי. בכל מקרה, כדי להסיר כל ספק, ניתן לקבוע בחוזה הוראה נוספת הקובעת: "ובלבד שהחברה לא תחוב בכל מקרה, בין בחבות ניקיית ובין בחבות חוזית, בגין נזק שנגרם עקב רשלנות שאיננה רשלנות חמורה, אם אותו נזק לא בוצע בכוונה".

10. להסכם המקורי שהובא לאישור בית הדין צורף "תעריפון", שכלל את תעריפי השירות של המבקשת. תעריפון זה לא צורף, כפי שציטטו בהחלטה מיום 17.10.1999, לנוסח החוזה האחרון שהונג

לאישורו.

בתגובה לשאלתנו בנושא זה טענה המבקשת, כי "על סמך דיונים המתנהלים בינה לבין משרד התקשורת בעצם ימים אלה מסתמן, כי משטר הרגולציה תחתיו פעלה עד כה ועל פיו נקבעו תעריפי שירותי הרט"ן שהעניקת המבקשת למנוייה, יוסר. מגוון התעריפים של סלקום יהיה רחב, ויהיה ידוע לקהל הרחב. כמו כן תבטיח סלקום, שבכל נקודות הממשק עם הלקוח יועמדו לרשות הלקוח תעריפוני סלקום הרלוונטיים לו שיהיו נוהגים מעת לעת, וימסרו ללקוח בטרם יתקשר עם סלקום. לפיכך, מכאן ואילך (מסיפח המבקשת וטוענת), אין עוד מקום ללוח תעריפון אחיד לכל מנוייה של סלקום. נוכח הרחבת השירותים כאמור, ונוכח דרישות רגולטוריות משתנות, יותאם טופס הבקשה למתן שירותים לשינויים האמורים".

איננו מקבלים עמדה זו. אנו סבורים שעל החוזה לכלול גם את התעריפון, ומה גם שכפי שמציינת נציגת היועץ המשפטי לממשלה, נקבע ב"ע"פ 77.1 לרשיון כי "שיעור התעריפים בעד שירותי רט"ן ומועדי תשלומם יצוינו בכל הסכם התקשורת עם מנוי". לאור כך, מקובלת עלינו עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה "לא ניתן להסתפק בהעמדה לרשות הלקוח בכל נקודות הממשק את תעריפי סלקום הרלוונטיים...". וכי "גם אם קיימים תעריפונים שונים, עדיין יש חשיבות רבה לצירוף התעריפון הרלוונטי להסכם הספציפי, על מנת שחלקו ידע במדויק כמה הוא עומד לשלם, ואף יוכל לעקוב בתמשך אחר חיוביו". אנו מבינים מתגובת היועץ המשפטי לממשלה, שזו היא גם עמדת משרד התקשורת. לאור כך יש לקבוע בחוזת חודאה, על פיה לכל הסכם יצורף התעריפון הרלוונטי לו. בהעדר הוראה כזאת, אנו סבורים שחווה אשר אינו מולל את תעריפי השירות הניתנים ללקוח מכוחו, הוא חוזה מקפת.

11. על המבקשת להגיש לאישור בית הדין נוסח מתוקן של החוזה אשר יתאם את האמור בחלטתה זו ובהחלטות הקודמות.

ניתנה היום, י"ד בכסלו תש"ס (11 בדצמבר 2000), בהעדר הצדדים, המזכירות תמציא העתק החלטתה לב"כ הצדדים.

מר ש. דורון
חבר

ד"ר ש. רנר
חברה

י. עדיאל, שופט
משנה לאב בית הדין

00000195n.1/שרה

נוסח זה כפוף לשנויי עריכה וניסוח

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב

פתיחת הליך אזרחי

(סופס 1 לפי תקנה 7א(ב) לנתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984)

תאריך: 27.05.10

הליך: תובענה תביעה שכנגד בתיק ערעור הודעה לצד שלישי בתיק בש"א בתיק

סוג התיק:

א (אזרחי) ברע (בקשת רשות ערעור) (המרצה) המ (המרצה)
 הפ (המרצה פתיחה) מא (מעמד אישי) עא (ערעור אזרחי)
 עז (עזומת) עמה (ערעור מס הכנסה) (ערעור משפחות חילים)
 ענ (ערעור נכים) עש (ערעור שונה) פשר (פחקי חברות ופשיטת רגל)

סדר דין: ר (רגיל) מ (מקוצר) מהיר

נושא התובענה: (2) קוד: תיאור:

סכום התובענה: ש"ח

מגיש התובענה: (3) עמית כהן

נגד: חברת פרטנר תקשורת בע"מ

בעניין עזבון המנוחה: מספר זהות: תאריך פטירה:

הסעד	קוד	תאור
סעד עיקרי		
סעדים נוספים		

סמן X אם הוגשה בקשה לפטור מאגרה

סמן X אם כל מגישי התובענה פטורים מאגרה

סמן X אם מתבקשת המצאה ידנית לכל הצדדים

פרט המרצות בקשות אם נפתחו לפני פתיחת ההליך הנוכחי:

מספר תיק	שם תיק	מספר תיק	שם תיק

פרט באי כוח לפי סדר ההופעה בתובענה (במידה שמגיש התובענה מיוצג):

שם עורך-דין	מספר רשיון	מספר פקס	מספר טלפון
בכת 1	עו"ד יוחי גבע	30122	08-9102361
בכת 2			052-2420298
			08-9102344

השם: עו"ד יוחי גבע חתימה:

לוחית עובד מנייד

המבקש:

עמית כהן

ע"י ב"כ עוה"ד יוחי גבע
מדרך מאיר ויסגל, פארק המדע, רחובות, 76326
מגדל אמות השקעות (קומה 6)
טל': 08.9102344 ; פקס: 08.9102361

- נ ג ד -

המשיבה:

חברת פרטנר תקשורת בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד עמר רייטר ז'אן שגיא כהן ושות'
מרחי אבא הלל סילבר 14א, רמת גן 52506
טל': 074-7157777 ; פקס: 074-7157778

בקשה לאישור הסדר פשרה

נספח א'

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת על ידי הצדדים לאשר את הסדר הפשרה המצורף כנספח א' לבקשה זו, ואשר פרטיו יובאו להלן, בין המבקש, מר עמית כהן, לבין המשיבה חברת פרטנר תקשורת בע"מ (להלן: "פרטנר") במסגרת בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בש"א-44211-05-10 (להלן: "בקשת הייצוג").

בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את הסדר הפשרה ולהורות במסגרתו כדלקמן:

- 1.1. על משלוח העתק מבקשה זו ליועץ המשפטי לממשלה, למנהל בתי המשפט ולממונה על הגנת הצרכן.
- 1.2. על פרסום מודעה בדבר הגשת בקשה זו בשני עיתונים יומיים (נוסח מודעה יוגש לבית המשפט מיד עם אישור הסכם הפשרה);
- 1.3. כי אדם אשר יש לו זכות להתנגד להסכם הפשרה יגיש התנגדות מנומקת תוך 45 יום ממועד פרסום המודעה זו; וכן להורות כי היה ותוגש התנגדות כאמור, יהיו הצדדים להסכם הפשרה רשאים להגיש תגובה להתנגדות;
- 1.4. כי כל אדם שאינו מעוניין כי הסכם הפשרה יחול עליו, יבקש מבית המשפט הנכבד להתיר לו לצאת מהקבוצה, תוך 45 יום ממועד פרסום המודעה; ואם לא יעשה כן במועד האמור, יחשב כמי שהסכם הפשרה חל עליו;
- 1.5. כי אישור הסדר הפשרה אינו טעון מינוי בודק תיצוני;
- 1.6. בתום המועד להגשת הודעות התנגדות, לאשר את הסכם הפשרה וליתן לו תוקף של פסק דין בבקשת הייצוג וטיוטת התביעה;
- 1.7. להורות על אישור בקשת הייצוג, בכפוף למוסכם בהסכם הפשרה;
- 1.8. לקבוע את שכ"ט והגמול של המבקשים ובא כוחם, על פי המלצת הצדדים.

ואלו נימוקי הבקשה:

2. ביום 27.5.10 הגיש המבקש, מר עמית כהן (להלן: "המבקש") לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה בכתב לאישור תובענה כייצוגית ת.צ. 44211-05-10 (להלן: "בקשת הייצוג");
3. במסגרת בקשת הייצוג נתבקש בית המשפט הנכבד לאשר תביעה ייצוגית בשם לקוחות פרטנר, מהם נגבו סכומי כסף ביותר בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה, בניגוד לדין ובניגוד למוסכם, ואשר קיבלו מפרטנר החזר בגובה הקרן בלבד ללא הפרשי הצמדה וריבית כדין (להלן: "חברי הקבוצה"). הסעד הנתבע בבקשת הייצוג הועמד על סך של ₪15,260,000.
4. ביום 21.3.11 הגישה פרטנר את תגובתה לבקשת הייצוג ובמסגרתה דחתה את טענות המבקש וטענה, בין היתר, כדלקמן: כי המקש עצמו נעדר עילה אישית מאחר ופרטנר לא החזיקה בכספו שלא כדין, אלא העניקה לו מחווה שירותית לפנים משורת הדין; בניגוד לנטען בבקשת הייצוג אין בדין הישראלי קביעה גורפת בדבר קיומה של חובת השבה בערכים ריאליים ולעניין זה יש לבחון כל מקרה לגופו של עניין. יתרה מכך, בהתאם להלכה הפסוקה הסוגיה העוסקת בשערוך חיובים ובתשלומי הפרשה הצמדה וריבית כפופה לשקול דעתו של בית המשפט, תלויה בנסיבות כל מקרה ומחייבת ביצוע בדיקות פרטניות משכך היא אינה מתאימה לבירור במסגרת ההליך הייצוגי; כי פרטנר לא גבתה מלקוחותיה הפרשי הצמדה וריבית במקרים שבהם הם שילמו חשבונות באיחור או לא שילמו כלל. לכן, אם תתקבל תביעת המבקש ופרטנר תידרש להשיב בדיעבד הפרשי הצמדה וריבית בגין זיכויים שניתנו על ידה בעבר, הרי שעל פי אותו הגיון פרטנר תפעל לגביית הפרשי הצמדה והריבית שהלקוחות חבים לה. בהתאם לבדיקה שערכה פרטנר הסכומים שהלקוחות ידרשו להשיב לפרטנר הינם בסך של ₪14,295,251. בעוד שהסכום שפרטנר תידרש להשיב ללקוחות בגין הפרשי הצמדה וריבית, אם תתקבל בקשת הייצוג עומד (בהסתמך על הנחות מחמירות שביצעה פרטנר) על סך של כ 6.5 מיליון ₪. כך שמנקודת מבט של הקבוצה אין כל תועלת או טעם בבקשת הייצוג.
5. בעקבות מגעים שהתנהלו בין הצדדים ובהמלצת בית המשפט הנכבד, הצליחו הצדדים להגיע למתווה הפשרה המוסכמת המונחת עתה לפתחו של בית המשפט הנכבד, אשר מטרתה לסיים את ההליכים בתביעה ובבקשה לאישורה כייצוגית ולפצות את לקוחותיה של פרטנר.
6. ויוטעם, פרטנר מעריכה כי טענותיה בתיק מבוססות ובעלות משקל, וכך גם מבקש הייצוג. עם זאת, קשה מאוד להעריך את תוצאות ההליך והשלכותיו מבחינת הקבוצה המיוצגת. בשל הסיכויים והסיכונים שניצבים בפני מבקשי הייצוג ובפני פרטנר, הסכימו הצדדים לחסוך בהוצאותיהם המשפטיות ובזמן שיפוטי.
7. בחינת הסיכונים והסיכויים שבהמשך ניהול התובענה הייצוגית אל מול יתרונותיו של הסכם הפשרה מובילים למסקנה כי הסכם הפשרה שיפורט בהמשך בקשה זו הינו הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין, בין היתר, לנוכח הטעמים הבאים:
 - 7.1. מוסכם על הצדדים בבקשת הייצוג כי לקוחות שקיבלו זיכוי לפנים משורת הדין, אינם זכאים להחזרי הפרשי הצמדה וריבית. לפיכך, גם אם תתקבלנה טענותיו של המבקש בבקשת הייצוג, הרי שעל מנת לברר את התביעה כייצוגית יהיה צורך

בביצוע פרטני מורכב ביחס לכל לקוח ולקוח האם הזיכוי שקיבל מפרטנר בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה הינו זיכוי שניתן כדין או שמא מקורו במחווה שירותית לפני משורת הדין. אולם, רק במהלך שנת 2010 החלה פרטנר לסווג במערכות שלה את הזיכויים באופן שמאפשר לדעת האם מקורו של הזיכוי הינו במחווה שירותית לפני משורת הדין או שמא מדובר בזיכוי לפי הדין. מאחר ובקשת הייצוג עוסקת בזיכויים שניתנו בשבע השנים האחרונות יהיה קשה ואף בלתי אפשרי להתחקות אחר הנסיבות בגינן ניתן כל זיכוי וזיכוי (האם ניתן לפי הדין או לפני משורת הדין) ובהתאם יהיה קשה להוכיח את השתייכותם של הלקוחות לקבוצה ואת זכאותם לסעד. ממילא, הצורך בביצוע בדיקה פרטנית ביחס לכל לקוח ולקוח וכל זיכוי וזיכוי מלמד כי התובענה אינה מתאימה להתברר על דרך של תביעה ייצוגית.

7.2. במסגרת הסדר הפשרה פרטנר מוותרת על כל טענותיה כלפי חברי הקבוצה ביחס לגבייה בדיעבד של הפרשי ריבית והצמדה שהלקוחות חבים לה. בתגובת פרטנר לבקשת הייצוג הובהר כי פרטנר נמנעה מלגבות הפרשי הצמדה וריבית מלקוחותיה במקרים שבהם הם שילמו את חשבונותיהם באיחור. פרטנר הוסיפה וציינה כי אם יקבע שהיא נדרשת להשיב ללקוחותיה בדיעבד הפרשי הצמדה וריבית בגין זיכויים שניתנו על ידה בעבר, הרי שפרטנר תפעל גם לגבייה בדיעבד של הפרשי הריבית וההצמדה של לקוחותיה חבים לה, בדיוק לפי אותו הגיון. מבדיקה שערכה פרטנר עולה כי הסכום שכלל לקוחותיה חבים לה בגין הפרשי ריבית והצמדה, הינו בגובה 14,295,251 ₪ (ראה הפירוט בנספח טז' לתגובת פרטנר לבקשת הייצוג). סכום זה גבוה מהסעד שנתבע בבקשת הייצוג וכאמור במסגרת הסדר הפשרה פרטנר מוותרת על כל טענותיה בקשר אליו. עובדה זו תומכת אף היא במסקנה כי הסדר הפשרה הינו יעיל והוגן.

7.3. כפי שמובהר בגוף הסדר הפשרה כל החישובים אשר על בסיסם נקבעו החוזרים שיושבו ללקוחות במסגרת הסדר הפשרה, נעשו בפרטנר תוך הסתמכות על הנחות יסוד מחמירות מבחינת פרטנר אשר מובילות להגדלת היקף החוזרים הניתנים לחברי הקבוצה ומיטיבות עימם. הנחות יסוד אלו נועדו לצורכי פשרה בלבד והן משקללות את הסיכונים והסיכויים הטמונים בניהול הליך זה.

7.4. הסכם פשרה זה הינו הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת שבין הצדדים שכן הוא מעניק לחברי הקבוצה יתרון בכך שהם מקבלים בטווח זמנים קצר יחסית ובהוצאות נמוכות, פיצוי הולם וראוי בנסיבות העניין. הסדר הפשרה מונע את הצורך בניהול הליך זה משך שנים רבות. הדברים נכונים ביתר שאת לנוכח השלב המקדמי בו מצוי ההליך והשלב המקדמי בו החליטו הצדדים לפעול לקידום הסדר פשרה (במסגרת ישיבת קדם המשפט הראשונה).

8. כמובן, שהסדר פשרה זה נעשה מבלי שכל צד מודה בטענות רעהו. ככל שלא יאושר הסכם זה, מוסכם על הצדדים כי מסמך זה יחשב כבטל ומבוטל, ולא ניתן יהיה לעשות בו שימוש כלשהו.

I.א. הסדר הפרשה

9. לצורך ההסכם, מסכימים הצדדים, כי בבקשת הייצוג קיימות, לכאורה שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה בנסיבות העניין.

II.א. הגדרת הקבוצה

10. לצורך הסכם הפרשה, מוסכם על הצדדים כי הקבוצה נשוא ההסדר כולל את כל לקוחות פרטנר אשר בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת הייצוג, פרטנר השיבה להם סכומים שנגבו בניגוד לדין ובניגוד למוסכם, ואשר קיבלו מפרטנר החזר בגובה הקרן בלבד ללא הפרשי הצמדה וריבית כדין.

III.א. תוכן ההסדר

11. פרטנר תשיב ללקוחותיה מחצית מהריבית והפרשי ההצמדה בגין זיכויים שניתנו ללקוחותיה, על פי הדין, אך בהתאם להנחות המקלות עם לקוחותיה שיפורטו להלן, וללא ריבית והפרשי הצמדה נוספים (על הריבית והפרשי הצמדה). בנוסף, פרטנר מוותרת על כל טענותיה כלפי חברי הקבוצה ביחס לגבייה בדיעבד של הפרשי ריבית והצמדה שהלקוחות חבים לה.

מוסכם על הצדדים כי ההחזר לחברי הקבוצה יתבצע בחלוקה לשתי קבוצות:

11.1. הקבוצה הראשונה כוללת את הלקוחות שקיבלו זיכויים גורפים שניתנו על ידי פרטנר מחודש מאי 2003 ועד לחודש מאי 2010. בידי פרטנר נתונים אודות זיכויים גורפים אלה, אולם בחלוקה לשתי תתי קבוצות –

11.1.1. הלקוחות שקיבלו זיכויים גורפים מחודש מאי 2003 ועד לסוף שנת 2006 - בידי פרטנר נתונים כוללים מידע אודות זהות הלקוחות שניתן להם הזיכוי, חודש הזיכוי וסכום הזיכוי. לפרטנר אין נתון ביחס לפרק הזמן שעד למתן הזיכוי ולכן היא הניחה הנחה מחמירה לטובת הלקוחות ולפיה הזיכוי ניתן בחלוף שנה. בהסתמך על נתונים אלה חישה פרטנר את גובה הפרשי ההצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו. מדובר בסכום כולל של 1,520,732 ₪.

11.1.2. הלקוחות שקיבלו זיכויים גורפים מתחילת שנת 2007 ועד לחודש מאי 2010 - בידי פרטנר מלוא הנתונים ביחס לזיכויים הגורפים שניתנו בשנים אלה: זהות הלקוחות להם ניתן הזיכוי, חודש הזיכוי, סכום הזיכוי ופרק הזמן שעבר ממועד התקלה ועד למתן הזיכוי. בהסתמך על כך, פרטנר ביצעה חישוב מדוייק של הפרשי ההצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו. מדובר בסכום כולל של 1,817,254 ₪.

11.2. הקבוצה השניה כוללת את כלל הלקוחות שקיבלו זיכוי פרטני מפרטנר בשבע השנים האחרונות שקדמו להגשת התביעה, בין אם ניתן לפניהם משורת הדין ובין

אם ניתן כדין, וזאת על אף שמוסכם על הצדדים כי לקוחות שקיבלו זיכוי לפני משורת הדין, אינם זכאים להחזרי הפרשי הצמדה וריבית: -

בידי פרטנר נתונים אודות זיכויים פרטניים בגין סכומים שנגבו שלא כדין **עבור הרבעון השני של שנת 2010**. רק במהלך שנת 2010 החלה פרטנר לסווג במערכות שלה את הזיכויים באופן שמאפשר לדעת האם מקורו של הזיכוי הינו במחווה שירותית לפני משורת הדין או שמא מדובר בזיכוי לפי הדין.

בהסתמך על חישוב גובה הפרשי הצמדה והריבית ללקוחות פרטנר בגין זיכויים שניתנו לפי הדין ברבעון השני של שנת 2010 (סכום כולל של 44,910 ₪), חישוב פרטנר (לפי ערך משולש¹) את ההחזרים לחברי הקבוצה בגין זיכויים פרטניים שניתנו לפי דין בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה. פרטנר הניחה הנחה מתמירה לפיה כל הזיכויים הושבו ללקוחות באיחור של חצי שנה, על אף שברור שברוב המקרים הזיכוי ניתן ללקוח כבר בחלוף חודש עד שלושה חודשים בלבד. בדיקת פרטנר העלתה, כי הפרשי הצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו, במידה והיו זכאים לכך, הינם בסכום כולל של 2,610,070 ₪. חישוב זה נעשה מבלי להתחשב במצבים שבהם ניתן זיכוי כפול, הן פרטני והן גורף. לדוגמא, מנוי שהתלונן על תקלה, קיבל זיכוי פרטני מנציגי שירות לקוחות פרטנר, אולם בעת הזנת הזיכוי הגורף, המנוי קיבל זיכוי נוסף, שכן פרטנר לא ניכתה מההחזרים את הזיכויים הפרטניים. גם חישוב זה נעשה איפוא לטובת הלקוחות.

לפרטנר אין אפשרות לדעת מי מבין הלקוחות הנמנים על קטגוריה זו קיבל זיכוי לפי הדין, ומבי קיבל זיכוי לפני משורת הדין. אולם פרטנר כן יודעת לזהות מי הלקוחות שקיבלו זיכוי כלשהו, וכמתואר לעיל, פרטנר כן יודעת להעריך את גובה התשלומים המגיעים בגין זיכויים שניתנו כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה. משכך מוסכם כי הריבית והפרשי הצמדה על סכום הזיכויים שניתנו כדין (2,610,070 ₪) יינתנו לכלל הלקוחות שקיבלו זיכוי מכל סיבה שהיא.

חישוב המחלקה הכלכלית של פרטנר ביחס לסכומים הנזכרים לעיל מצורף **כנספת א' להסדר הפרשה**.

IV.א. אופן ביצוע ההחזר

12. חברי הקבוצה הראשונה יקבלו החזר כולל בגובה 1,668,992.5 ₪ (50% מהסכום שהיה משולם להם, אם היו זכאים לכך, בגין הפרשי הצמדה וריבית בהתאם לפירוט בסעיפים 11.1.1 ו- 11.1.2 לעיל -- 1,520,732 + 1,817,254 / 2). ההחזר לכל לקוח יעמוד על סכום אחיד² שיקבע בהתאם לגובה ההחזר הכולל (1,668,992.5) חלקי מספר הלקוחות הזכאים להחזר באופן הבא:

12.1. חברי הקבוצה הראשונה שעודם לקוחות פרטנר, במועד ביצוע הסכם הפרשה זה, יקבלו את ההחזר הכספי באמצעות הענקת דקות שיחה. הטבת דקות השיחה

¹בהתאם לכמות הלקוחות. יש מקום להניח שדרך חישוב זו פועלת לטובת הלקוחות, משום שיש מקום להניח שכמות השירותים ומורכבות החיוב בעבר הייתה קטנה יותר ולכן גם הזיכויים הפרטניים היו בהיקף נמוך יותר מאשר זה הנגזר מכמות הלקוחות בחישוב ערך משולש.
²הסיבה שהחזר יינתן כסכום אחיד לכל אחד מחברי הקבוצה היא שפרטנר אינה יכולה לבצע את הבדיקה הפרטנית ביחס לכל לקוח ולקוח וכל זיכוי וזיכוי. מדובר בעבודה סיועית הדורשת משאבים עצומים.

תינתן בחודש שיחול שלושה חודשים לאחר המועד בו תהפוך החלטת בית המשפט הנכבד המאשרת את הסכם הפשרה ונותנת לו תוקף של פסק דין להחלטה חלוטה שאינה ניתנת לערעור או לביטול או להתנגדות אחרת כלשהי על פי כל דין (להלן: "המועד הקובע"). יצויין כי מחירה הממוצע של דקות שיחה בפרטנר עומד על כ-32 אגורות. כמות הדקות שתינתן לחברי קבוצה זו, תחושב על בסיס נתון זה.

12.2. אשר לחברי הקבוצה הראשונה **שאינם לקוחות פרטנר** במועד ביצוע הסכם פשרה זה, ההטבה תבוצע על פי העקרונות הבאים:

12.2.1. מנוי שהתנתק מפרטנר, אך משויך ללקוח משלם, אשר יש לו קו טלפון או קווי טלפון פעילים אחרים בפרטנר אזי ההטבה למנוי תזקף לטובת אחד מקווי הטלפון הנוספים של אותו לקוח, לפי שיקול דעתה של פרטנר.

12.2.2. מנוי שהתנתק מפרטנר ואשר אין ללקוח המשלם אשר הוא שויך לו עוד מנויים פעילים אחרים בפרטנר, יהיה זכאי, לקבל את החזר הכספי באמצעות המחאה ערוכה לפקודתו, על פי פנייה יזומה מצדו אל פרטנר, תוך 45 יום מהמועד הקובע. סכום שלא נדרש תשלום, תוך המועד האמור, יועבר על ידי פרטנר כתרומה לתועלת הציבור לעמותה שאת שמה ימסרו הצדדים לבית המשפט.³

12.3. חברי הקבוצה השנייה יקבלו החזר בגובה של 1,305,035 ₪ (מחצית מהסכום שהיה משולם להם בגין ריבית והפרשי הצמדה - 2,610,070 ₪). החזר לכל לקוח יעמוד על סכום אחיד שיקבע בהתאם לגובה החזר כאמור חלקי מספר הלקוחות הזכאים להחזר. כאמור, החזר יינתן **לכל לקוח שקיבל זיכוי מפרטנר בשבע השנים האחרונות, בין אם מדובר בזיכוי שניתן לפניו משורת הדין ובין אם לפי הדין**. אופן ביצוע החזר יהיה בהתאם למנגנון המפורט בסעיפים 12.1 ו-12.2 לעיל.

13. סך כל החוזרים שיינתנו ללקוחות פרטנר כמפורט, הינו בגובה של 2,974,027 ₪. יוער בהקשר זה, כי בהתאם לחישוביה של פרטנר - הנסמכים על הנחות מחמירות מצד פרטנר שמיטיבות עם לקוחותיה - הסכום הכולל שיהיה על פרטנר להשיב ללקוחות, בהנחה ותתקבלנה הטענות שבבקשת הייצוג מוערך בכ- 6.5 מיליון ₪. יוצא אפוא, כי סכום הפיצוי במסגרת הסכם הפשרה עומד על כ- 50% מסך הנזק הנטען שנגרם לחברי הקבוצה. על כך יש להוסיף את העובדה כי פרטנר מוותרת על טענותיה בקשר לסכומים שלקוחותיה חבים לה בגין הפרשי הצמדה וריבית כמפורט להלן.

14. מוסכם על הצדדים, כי סכום החזר נקבע, בין היתר, בשים לב לעובדה ולפיה פרטנר מוותרת על כל טענותיה כלפי חברי הקבוצה ביתס לגבייה בדיעבד של הפרשי ריבית והצמדה שהלקוחות חבים לה. בתגובת פרטנר לבקשת הייצוג הובהר כי פרטנר נמנעה מלגבות הפרשי הצמדה וריבית מלקוחותיה במקרים שבהם הם שילמו את חשבונותיהם באיחור. פרטנר הוסיפה וציינה כי אם יקבע שהיא נדרשת להשיב ללקוחותיה בדיעבד הפרשי הצמדה וריבית בגין זיכויים שניתנו על ידה בעבר, הרי שפרטנר תפעל גם לגבייה בדיעבד של הפרשי הריבית וההצמדה שלקוחותיה חבים לה, בדיוק לפי אותו הגיון.

³ יצויין כי מנגנון זהה אושר על ידי בית המשפט המחוזי בעניין רוטשילד נ' פרטנר.

מבדיקה שערכה פרטנר עולה כי הסכום שכלל לקוחותיה חבים לה בגין הפרשי ריבית והצמדה, הינו בגובה 14,295,251 ₪ (ראה הפירוט בנספת טו' לתגובת פרטנר לבקשת הייצוג). בכפוף לאישור החלוט של הסכם הפשרה, פרטנר מוותרת על כל טענותיה ביחס לסכום זה.

V.א. גמול למבקשים ובא כוחם

15. המלצת הצדדים המוסכמת לעניין תשלום גמול לתובעים הייצוגיים ושכר טרחה לבא כוחם הינה כאמור בסעיף 10 להסדר הפשרה כדלקמן:

15.1. 50,000 ₪ בסך הכל ישולמו לתובע הייצוגי;

15.2. 406,000 ₪ (סכום כולל) כשכר טרחה לבא כוח התובע הייצוגי.

16. הגמול שישולם לתובע הייצוגי, כמו גם שכר הטרחה לבא כוחו, ישולמו בתוך 30 יום לאחר שתהפוך ההחלטה המאשרת את הסדר הפשרה לחלוטה. סכומים אלה נקבעו גם בשים לב לכך שבמסגרת הסדר הפשרה, מוותרת פרטנר על טענות כלפי חברי הקבוצה ביחס לגבייה בדיעבד של הפרשי ריבית והצמדה שהלקוחות חבים לה.

VI.א. תנאים נוספים בהסדר הפשרה

17. מובהר בזאת כי אם יודיעו 25 מחברי הקבוצה לבית המשפט על רצונם שלא יחול עליהם הסדר הפשרה ובית המשפט יתיר להם לצאת מן הקבוצה, או אם יודיעו 25 מחברי הקבוצה על רצונם שלא להיכלל בקבוצה, הכל לפי הוראות סעיפים 18(ו), 19(ד)(2), 19(ד)(3) ו-11(א) לחוק תובענות ייצוגיות התשס"ו - 2006 (להלן - "הודעת פרישה"), תהיה פרטנר זכאית לבטל הסדר זה תוך שלושים ימי עסקים (קרי ימי ראשון עד חמישי, שאינם כוללים ערבי חג, חג ו/או כל יום שבתון אחר) מתום המועד האחרון להגשת הודעת חברי הקבוצה, ויראו את הסדר הפשרה וכל ההסכמות, התוצאות והאישורים שנבעו ממנו - כאילו לא היו.

18. למען הסר ספק מובהר בזאת, כי במקרה של ביטול ההסדר או פקיעתו יהיה ההסדר חסר תוקף משפטי, כאילו לא נחתם מלכתחילה, וכאילו אין פסק דין. בין היתר, יראו בהסדר זה כאילו לא בא לעולם ולא ניתן יהא להגיש הסדר זה על נספחיו ו/או להסתמך עליו ו/או לעשות בו או בתוכנו שימוש כלשהו בין במסגרת הליך שיפוטי כלשהו, בין במסגרת הליך מעין שיפוטי בין במסגרת הליך מנהלי ובין בכל הליך אחר. האמור לעיל, חל גם על טיטות ומסמכים שהוחלפו לקראת הסדר הפשרה זה.

19. המבקש ובא כוחו לא יהיה זכאי לקבל תשלום כלשהו בהתאם להסדר זה, במידה והסדר זה בוטל ו/או פקע. אם שולמו סכומים כאמור, ישיב אותו המבקש ובא כוחו בתוך שבעה ימים בצירוף ריבית והפרשי הצמדה.

VII.א. ויתור ומעשה בית דין

20. עם אישור בית המשפט הנכבד לפשרה זו, יתגבש אוטומטית מעשה בית דין וויתור וסילוק של חברי הקבוצה, שלא נתנו הודעת פרישה כדין כאמור לעיל, ביחס לכל העילות והטענות המועלות בבקשת הייצוג.

21. מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 20 לעיל, עם אישור בית המשפט הנכבד לפשרה זו, מותרים בזאת המבקשים כלפי פרטנר ו/או מי מטעמה באופן סופי ומוחלט, על כל טענה ו/או דרישה ו/או זכות ו/או עילה בקשר עם בקשת הייצוג במהלך תקופת 7 השנים שקדמו למועד הגשת בקשת הייצוג ו/או בקשר עם איזו מהטענות או הדרישות הכלולות, במישרין ו/או בעקיפין, בבקשת הייצוג ו/או בתשובה לתגובה שהוגשה לבקשת הייצוג שהוגשו על ידם.

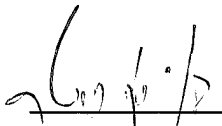
VIII.א. הצורך במינוי בודק בהתאם לסעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות

22. על מנת לסיים את הליכי התביעה באופן יעיל ומהיר וללא הוצאות מיותרות מן הקופה הציבורית, מבקשים הצדדים מבית המשפט הנכבד שיעשה שימוש בסמכותו לפי סעיף 19(ב) לחוק תובענות ייצוגיות ויורה על אישור הסכם פשרה זה מבלי להיזקק למינוי בודק חיצוני. זאת בין היתר, לנוכח העובדה כי מלוא הנתונים מוצגים בפני בית המשפט, לרבות חישוב מפורט של המחלקה הכלכלית של פרטנר אשר נתמך במכתב הסבר ממר מתי גלדסטיין מחטיבת הכספים בפרטנר, המצורף להסכם הפשרה כנספח א'. בנסיבות אלו, אין לבודק החיצוני כל יתרון על פני בית המשפט.

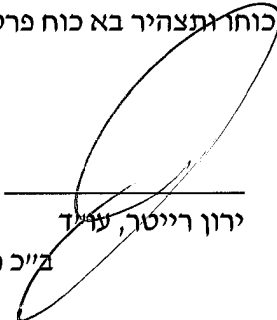
23. לנוכח כל האמור ולאור הערכת הסיכויים והסיכונים שבניהול הליך זה, הצדדים סבורים כי ההסדר הוא ראוי הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה וכי סיום ההליך בהסכם פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת.

24. לפיכך מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את הסדר הפשרה ולפעול כאמור בפתח בקשה זו.

25. לבקשה זו מצורפים תצהירי המבקש באכוח ותצהיר בא כוח פרטנר.

דנה אמור, עו"ד

ב"כ פרטנר

ירון רייטר, עו"ד

יוחי גבע, עו"ד
ב"כ המבקש

ואו בעקיפין, בבקשת הייצוג ו/או בתשובה לתגובה שהוגשה לבקשת הייצוג שהוגשו על ידם.

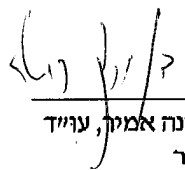
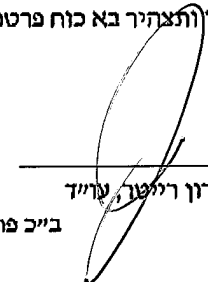

VIII.א. הצורך במינוי בודק בהתאם לסעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות

22. על מנת לסיים את הליכי התביעה באופן יעיל ומהיר וללא הוצאות מיותרות מן הקופה הציבורית, מבקשים הצדדים מבית המשפט הנכבד שיעשה שימוש בסמכותו לפי סעיף 19(ב) לחוק תובענות ייצוגיות ויורה על אישור הסכם פשרה זה מבלי להיזקק למינוי בודק חיצוני. זאת בין היתר, לנוכח העובדה כי מלוא הנתונים מוצגים בפני בית המשפט, לרבות חישוב מפורט של המחלקה הכלכלית של פרטנר אשר נתמך במכתב הסבר ממר מתי גלדיסטיין מחטיבת הכספים בפרטנר, המצורף להסכם הפשרה כנספח א'. בנסיבות אלו, אין לבדוק החיצוני כל יתרון על פני בית המשפט.

23. לנוכח כל האמור ולאור הערכת הסיכויים והסיכונים שבניהול הליך זה, הצדדים סבורים כי החסדר הוא ראוי הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה וכי סיום ההליך בהסכם פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת.

24. לפיכך מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את הסדר הפשרה ולפעול כאמור בפתח בקשה זו.

25. לבקשה זו מצורפים תצהירי המבקש בא כוחו ותצהיר בא כוח פרטנר.

 דנה אמית, עו"ד ב"כ פרטנר	 ירון רישון, עו"ד ב"כ המבקש	 חני גבע, עו"ד ב"כ המבקש
--	---	--

בבית המשפט המחוזי

בתל אביב

ת"צ 44211-05-10

קבוע לדיון קד"מ ביום 12.12.11

בפני כבוד השופט יצחק ענבר

המבקש:

עמית כהן

ע"י ב"כ עוה"ד יוחי גבע

מדרך מאיר ויסגל, פארק המדע, רחובות, 76326

מגדל אמות השקעות (קומה 6)

טל': 08.9102344 ; פקס: 08.9102361

- נ ג ד -

המשיבה:

חברת פרטנר תקשורת בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד עמר רייטר זיאן שגיא כהן ושות'

מרחה' אבא הלל סילבר 14א, רמת גן 52506

טל': 074-7157777 ; פקס: 074-7157778

כרד נספחים

<u>נספח א'</u>	הסדר הפשרה	עמוד 2
<u>נספח א' להסדר הפשרה</u>	תחשיב המחלקה הכלכלית של פרטנר	עמוד 11
<u>תצהיר בא כוח המבקש</u>		עמוד 23
<u>תצהיר המבקש</u>		עמוד 26
<u>תצהיר בא כוח המשיבה</u>		עמוד 28
<u>תצהיר המשיבה</u>		עמוד 30

נספח א' - הסדר פשרה

עמוד 2

בבית המשפט המחוזי

בתל אביב

ת"צ 44211-05-10

קבוע לדיון קד"מ ביום 9.11.11

בפני כבוד השופט יצחק ענבר

המבקש:

עמית כהן

ע"י ב"כ עוה"ד יוחי גבע

מדרך מאיר ויסגל, פארק המדע, רחובות, 76326

מגדל אמות השקעות (קומה 6)

טל': 08.9102344 ; פקס: 08.9102361

- נ ג ד -

המשיבה:

חברת פרטנר תקשורת בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד עמר רייטר ז'אן שגיא כהן ושות'

מרחה אבא הלל סילבר 14א, רמת גן 52506

טל': 074-7157777 ; פקס: 074-7157778

הסדר פשרה

הואיל:

וביום 27.5.10 הגיש המבקש, מר עמית כהן (להלן: "המבקש") לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה בכתב לאישור תובענה כייצוגית ת.צ. 44211-05-10 (להלן: "בקשת הייצוג");

והואיל

ובמסגרתה נתבקש בית המשפט הנכבד לאשר תביעה ייצוגית בשם לקוחות פרטנר, מהם נגבו סכומי כסף ביותר, בניגוד לדין ובניגוד למוסכם, ואשר קיבלו מפרטנר החזר בגובה הקרן בלבד ללא הפרשי הצמדה וריבית כדין (להלן: "חברי הקבוצה").

והואיל

ופרטנר בתגובתה הכחישה את הטענות שנטענו בבקשת הייצוג ;

והואיל

והצדדים הגיעו להסדר פשרה ביניהם, מבלי שצד יודה בטענות הצד האחר ו/או יודה בחבות כלשהי, אשר בכפוף לאישורו על ידי בית המשפט ולהוצאתו אל הפועל, יביא לדי גמר את ההליכים בבקשת הייצוג, והכל על פי תנאי הסכם זה להלן ;

והואיל

והצדדים מאמינים כי הסדר פשרה זה הינו הסדר פשרה ראוי והוגן כעולה מתוכנו וכי סיום ההליכים במסגרת הסדר פשרה זה יהא לטובת חברי הקבוצה ;

לפיכך, הוצעה, הותנה והוסכם בין הצדדים, כדלקמן:

הצהרות הצדדים

1. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, הצדדים מצהירים כי אין בהתקשרותם בהסדר זה משום הודאה מצד מי מהם ו/או מי מטעמם בטענה ו/או דרישה כלשהי של משנהו שנטענה

בכתבי בי-הדין שהוגשו במסגרת בקשת הייצוג, וכי פשרה זו נעשית לפני משורת הדין מבלי להודות בטענה כלשהי כנגד פרטנר ו/או מי מטעמה בכל הקשור לבקשת הייצוג.

2. לצורך הסכם זה בלבד, מסכימים הצדדים, כי בבקשת הייצוג קיימות, לכאורה שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה בנסיבות העניין.

הסכמות הצדדים

3. הצדדים יגישו לבית המשפט המחוזי בתל אביב, בקשה על פי סעיף 18 לחוק תובענות ייצוגיות התשס"ו 2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות"), על פיה מודיעים הצדדים לבית המשפט הנכבד אודות כריתתו של הסדר פשרה זה, ומבקשים מבית המשפט כדלקמן:

3.1. להורות על משלוח העתק מבקשה זו ליועץ המשפטי לממשלה ולמנהל בתי המשפט;

3.2. להורות על פרסום מודעה בדבר הגשת בקשה זו (נוסח מודעה יוגש לבית המשפט מיד עם אישור הסכם הפשרה);

3.3. להורות כי המודעה (נספח א') תפורסם בשני עיתונים יומיים;

3.4. להורות כי אדם אשר יש לו זכות להתנגד להסכם הפשרה יגיש התנגדות מנומקת תוך 45 יום ממועד פרסום המודעה זו; וכן להורות כי היה ותוגש התנגדות כאמור, יהיו הצדדים להסכם הפשרה רשאים להגיש תגובה להתנגדות;

3.5. להורות כי כל אדם שאינו מעוניין כי הסכם הפשרה יחול עליו, יבקש מבית המשפט הנכבד להתיר לו לצאת מהקבוצה, תוך 45 יום ממועד פרסום המודעה; ואם לא יעשה כן במועד האמור, יחשב כמי שהסכם הפשרה חל עליו;

3.6. להורות כי אישור הסדר הפשרה אינו טעון מינוי בודק חיצוני;

3.7. בתום המועד להגשת הודעות התנגדות, לאשר את הסכם הפשרה וליתן לו תוקף של פסק דין בבקשת הייצוג וטיוטת התביעה;

3.8. להורות על אישור בקשת הייצוג, בכפוף למוסכם בהסכם הפשרה;

3.9. לקבוע את שכ"ט והגמול של המבקשים ובא כוחם, על פי המלצת הצדדים.

4. בתוך 7 ימים מיום מתן החלטה לפי סעיף 18(ג) לחוק התובענות הייצוגיות, יפרסמו הצדדים את המודעה בשני עיתונים יומיים.

הגדרת הקבוצה

5. לצורך הסכם זה בלבד, מוסכם על הצדדים כי הקבוצה נשוא ההסדר כולל את כל לקוחות פרטנר אשר בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת הייצוג, פרטנר השיבה להם סכומים שנבנו בניגוד לדין ובניגוד למוסכם, ואשר קיבלו מפרטנר חוזר בגובה הקרן בלבד ללא הפרשי הצמדה וריבית כדון.

תוכן ההסדר

6. פרטנר תשיב ללקוחותיה מחצית מהריבית והפרשי ההצמדה בגין זיכויים שניתנו ללקוחותיה, על פי הדין, אך בהתאם להנחות המקילות עם לקוחותיה שיפורטו להלן, וללא ריבית והפרשי הצמדה נוספים (על הריבית והפרשי הצמדה). בנוסף, פרטנר מוותרת על כל טענותיה כלפי חברי הקבוצה ביחס לגבייה בדיעבד של הפרשי ריבית והצמדה שהלקוחות חבים לה.

מוסכם על הצדדים כי ההחזר לחברי הקבוצה יתבצע בחלוקה לשתי קבוצות:

6.1 הקבוצה הראשונה כוללת את הלקוחות שקיבלו זיכויים גורפים שניתנו על ידי פרטנר מחודש מאי 2003 ועד לחודש מאי 2010, בידי פרטנר נתונים אודות זיכויים גורפים אלה, אולם בחלוקה לשתי תתי קבוצות –

6.1.1 הלקוחות שקיבלו זיכויים גורפים מחודש מאי 2003 ועד לסוף שנת 2006 – בידי פרטנר נתונים כוללים מידע אודות זהות הלקוחות שניתן להם הזיכוי, חודש הזיכוי וסכום הזיכוי. לפרטנר אין נתון ביחס לפרק הזמן שעד למתן הזיכוי ולכן היא הניחה הנחה מחמירה לטובת הלקוחות ולפיה הזיכוי ניתן בחלוף שנה. בהסתמך על נתונים אלה חישה פרטנר את גובה הפרשי ההצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו. מדובר בסכום כולל של 1,520,732 ₪.

6.1.2 הלקוחות שקיבלו זיכויים גורפים מתחילת שנת 2007 ועד לחודש מאי 2010 – בידי פרטנר מלוא הנתונים ביחס לזיכויים הגורפים שניתנו בשנים אלה: זהות הלקוחות להם ניתן הזיכוי, חודש הזיכוי, סכום הזיכוי ופרק הזמן שעבר ממועד התקלה ועד למתן הזיכוי. בהסתמך על כך, פרטנר ביצעה חישוב מדויק של הפרשי ההצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו. מדובר בסכום כולל של 1,817,254 ₪.

6.2 הקבוצה השניה כוללת את כלל הלקוחות שקיבלו זיכוי פרטנר מפרטנר בשבע השנים האחרונות שקדמו להגשת התביעה, בין אם ניתן לפנים משורת הדין ובין אם ניתן כדין, וזאת על אף שמוסכם על הצדדים כי לקוחות שקיבלו זיכוי לפנים משורת הדין, אינם זכאים להחזרי הפרשי הצמדה וריבית: -

בידי פרטנר נתונים אודות זיכויים פרטניים בגין סכומים שנגבו שלא כדין עבור הרבעון השני של שנת 2010. רק במהלך שנת 2010 החלה פרטנר לסווג במערכות שלה את הזיכויים באופן שמאפשר לדעת האם מקורו של הזיכוי הינו במחווה שירותית לפנים משורת הדין או שמא מדובר בזיכוי לפי הדין.

בהסתמך על חישוב גובה הפרשי ההצמדה והריבית ללקוחות פרטנר בגין זיכויים שניתנו לפי הדין ברבעון השני של שנת 2010 (סכום כולל של 44,910 ₪), חישה פרטנר (לפי ערך משולש¹) את ההחזרים לחברי הקבוצה בגין זיכויים פרטניים שניתנו לפי דין בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה. פרטנר הניחה הנחה

¹ בהתאם לכמות הלקוחות. יש מקום להניח שדרך חישוב זו פועלת לטובת הלקוחות, משום שיש מקום להניח שכמות השירותים ומורכבות החיוב בעבר הייתה קטנה יותר ולכן גם הזיכויים הפרטניים היו בהיקף נמוך יותר מאשר זה הנגזר מכמות הלקוחות בחישוב ערך משולש.

מחמירה לפיה כל הזיכויים הושבו ללקוחות באיחור של חצי שנה, על אף שברור שברוב המקרים הזיכוי ניתן ללקוח כבר בחלוף חודש עד שלושה חודשים בלבד. בדיקת פרטנר העלתה, כי הפרשי הצמדה וריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו, במידה והיו זכאים לכך, הינם בסכום כולל של 2,610,070 ₪. חישוב זה נעשה מבלי להתחשב במצבים שבהם ניתן זיכוי כפול, הן פרטני והן גורף. לדוגמא, מנוי שהתלונן על תקלה, קיבל זיכוי פרטני מנציגי שירות לקוחות פרטנר, אולם בעת הזנת הזיכוי הגורף, המנוי קיבל זיכוי נוסף, שכן פרטנר לא ניכתה מהחוזרים את הזיכויים הפרטניים. גם חישוב זה נעשה איפוא לטובת הלקוחות.

לפרטנר אין אפשרות לדעת מי מבין הלקוחות הנמנים על קטגוריה זו קיבל זיכוי לפי הדין, ומבי קיבל זיכוי לפני משורת הדין. אולם פרטנר כן יודעת לזהות מי הלקוחות שקיבלו זיכוי כלשהו, וכמתואר לעיל, פרטנר כן יודעת להעריך את גובה התשלומים המגיעים בגין זיכויים שניתנו כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה. משכך מוטכם כי הריבית והפרשי הצמדה על סכום הזיכויים שניתנו כדין (2,610,070 ₪) יינתנו לכלל הלקוחות שקיבלו זיכוי מכל סיבה שהיא.

חישוב המחלקה הכלכלית של פרטנר ביחס לסכומים הנזכרים לעיל מצורף כנספח א.

נספח א'

אופן ביצוע החזר

7. חברי הקבוצה הראשונה יקבלו חזר כולל בגובה 1,668,992.5 ₪ (50% מהסכום שהיה משולם להם, אם היו זכאים לכך, בגין הפרשי הצמדה וריבית בהתאם לפירוט בסעיפים 6.1.1 ו- 6.1.2 לעיל -- 1,520,732 + 1,817,254 / 2). החזר לכל לקוח יעמוד על סכום אחיד² שיקבע בהתאם לגובה החזר הכולל (1,668,992.5) חלקי מספר הלקוחות הזכאים לחזר באופן הבא:

7.1. חברי הקבוצה הראשונה שעודם לקוחות פרטנר, במועד ביצוע הסכם פשרה זה, יקבלו את החזר הכספי באמצעות הענקת דקות שיחה. הטבת דקות השיחה תינתן בחודש שיחול שלושה חודשים לאחר המועד בו תהפוך החלטת בית המשפט הנכבד המאשרת את הסכם הפשרה ונותנת לו תוקף של פסק דין לתחלטה חלוטה שאינה ניתנת לערעור או לביטול או להתנגדות אחרת כלשהי על פי כל דין (להלן: "המועד הקובע"); יצויין כי מחירה הממוצע של דקות שיחה בפרטנר עומד על כ-32 אגורות. כמות הדקות שתינתן לחברי קבוצה זו, תחושב על בסיס נתון זה.

7.2. אשר לחברי הקבוצה הראשונה שאינם לקוחות פרטנר במועד ביצוע הסכם פשרה זה, ההטבה תבוצע על פי העקרונות הבאים:

7.2.1. מנוי שהתנתק מפרטנר, אך משויך ללקוח משלם, אשר יש לו קו טלפון או קווי טלפון פעילים אחרים בפרטנר אזי ההטבה למנוי תזקף לטובת אחד מקווי הטלפון הנוספים של אותו לקוח, לפי שיקול דעתה של פרטנר.

² הסיבה שהחזר יינתן כסכום אחיד לכל אחד מחברי הקבוצה היא שפרטנר אינה יכולה לבצע את הבדיקה הפרטנית ביחס לכל לקוח ולקוח וכל זיכוי וזיכוי. מדובר בעבודה סיוזיפית הדורשת משאבים עצומים.

7.2.2. מנוי שהתנתק מפרטנר ואשר אין ללקוח המשלם אשר הוא שויך לו עוד מנויים פעילים אחרים בפרטנר, יהיה זכאי, לקבל את ההחזר הכספי באמצעות המחאה ערוכה לפקודתו, על פי פמיה יזומה מצדו אל פרטנר, תוך 45 יום מהמועד הקובע. סכום שלא נדרש תשלומו, תוך המועד האמור, יועבר על ידי פרטנר כתרומה לתועלת הציבור לעמותה שאת שמה ימסרו הצדדים לבית המשפט.³

7.3. חברי הקבוצה השנייה יקבלו החזר בגובה של 1,305,035 ₪ (מחצית מהסכום שהיה משולם להם בגין ריבית והפרשי הצמדה - 2,610,070 ₪). ההחזר לכל לקוח יעמוד על סכום אחיד שיקבע בהתאם לגובה ההחזר כאמור חלקי מספר הלקוחות הזכאים להחזר. כאמור, ההחזר יינתן לכל לקוח שקיבל זיכוי מפרטנר בשבע השנים האחרונות, בין אם מדובר בזיכוי שניתן לפני משורת הדין ובין אם לפי הדין. אופן ביצוע ההחזר יהיה בהתאם למנגנון המפורט בסעיפים 7.1-7.2 לעיל.

8. סך כל ההחזרים שיינתנו ללקוחות פרטנר כמפורט, הינו בגובה של 2,974,027 ₪.

9. מוסכם על הצדדים, כי סכום ההחזר נקבע, בין היתר, בשים לב לעובדה ולפיה פרטנר מוותרת על כל טענותיה כלפי חברי הקבוצה ביחס לגבייה בדיעבד של הפרשי ריבית והצמדה שהלקוחות חבים לה. בתגובת פרטנר לבקשת הייצוג הובהר כי פרטנר נמנעה מלגבות הפרשי הצמדה וריבית חבים לה. באיחור. פרטנר הוסיפה וציינה כי אם יקבע שהיא נדרשת להשיב ללקוחותיה בדיעבד הפרשי הצמדה וריבית בגין זיכויים שניתנו על ידה בעבר, הרי שפרטנר תפעל גם לגבייה בדיעבד של הפרשי הריבית וההצמדה שלקוחותיה חבים לה, בדיוק לפי אותו הגיון.

מבדיקה שערכה פרטנר עולה כי הסכום שכלל לקוחותיה חבים לה בגין הפרשי ריבית והצמדה, הינו בגובה 14,295,251 ₪ (ראה הפירוט בנספח טז) לתגובת פרטנר לבקשת הייצוג). בכפוף לאישור החלט של הסכם הפשרה, פרטנר מוותרת על כל טענותיה ביחס לסכום זה.

גמול למבקשים ובא כוחם

10. המלצת הצדדים המוסכמת לעניין תשלום גמול לתובעים הייצוגיים ושכר טרחה לבא כוחם הינה כדלקמן:

10.1. 50,000 ₪ בסך הכל ישולמו לתובע הייצוג;

10.2. 406,000 ₪ (סכום כולל) כשכר טרחה לבא כוח התובעים הייצוגיים.

11. הגמול שישולם לתובעים הייצוגיים, כמו גם שכר הטרחה לבא כוחם, ישולמו בתוך 30 יום לאחר שתהפוך החלטה המאשרת את הסדר הפשרה לחלוטה. סכומים אלה נקבעו גם בשים לב לכך שבמסגרת הסדר הפשרה, מוותרת פרטנר על טענות כלפי חברי הקבוצה ביחס לגבייה בדיעבד של הפרשי ריבית והצמדה שהלקוחות חבים לה, ראה סעיף 9 לעיל.

³ יצויין כי מנגנון זהה אושר על ידי בית המשפט המחוזי בעניין רוטשילד נ' פרטנר.

תנאים נוספים

12. מובהר בזאת כי אם יודיעו 25 מחברי הקבוצה לבית המשפט על רצונם שלא יחול עליהם הסדר הפשרה ובית המשפט יתיר להם לצאת מן הקבוצה, או אם יודיעו 25 מחברי הקבוצה על רצונם שלא להיכלל בקבוצה, הכל לפי הוראות סעיפים 18(ו), 19(ד)(2), 19(ד)(3) ו-11(א) לחוק תובענות ייצוגיות התשס"ו - 2006 (להלן - "הודעת פרישה"), תהיה פרטנר זכאית לבטל הסדר זה תוך שלושים ימי עסקים (קרי ימי ראשון עד חמישי, שאינם כוללים ערבי חג, חג ו/או כל יום שבתון אחר) מתום המועד האחרון להגשת הודעת חברי הקבוצה, ויראו את הסדר הפשרה וכל ההסכמות, התוצאות והאישורים שנבעו ממנו - כאילו לא היו.
13. למען הסר ספק מובהר בזאת, כי במקרה של ביטול ההסדר או פקיעתו יהיה ההסדר חסר תוקף משפטי, כאילו לא נחתם מלכתחילה, וכאילו אין פסק דין. בין היתר, יראו בהסדר זה כאילו לא בא לעולם ולא ניתן יהא להגיש הסדר זה על נספחיו ו/או להסתמך עליו ו/או לעשות בו או בתוכו שימוש כלשהו בין במסגרת הליך שיפוטי כלשהו, בין במסגרת הליך מעין שיפוטי בין במסגרת הליך מנהלי ובין בכל הליך אחר. האמור לעיל, חל גם על טיטות ומסמכים שהוחלפו לקראת הסדר פשרה זה.
14. המבקשים ובא כוחם לא יהיו זכאים לקבל תשלום כלשהו בהתאם להסדר זה, במידה והסדר זה בוטל ו/או פקע. אם שולמו סכומים כאמור, ישיבו אותם המבקשים ובא כוחם בתוך שבעה ימים בצירוף ריבית והפרשי הצמדה.

ויתור ומעשה בית דין

15. עם אישור בית המשפט הנכבד לפשרה זו, יתגבש אוטומטית מעשה בית דין וויתור וסילוק של חברי הקבוצה, שלא נתנו הודעת פרישה כדין כאמור לעיל, ביחס לכל ענייני וכל הטענות המועלות בבקשת הייצוג.
16. מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 15 לעיל, עם אישור בית המשפט הנכבד לפשרה זו, מותרים בזאת המבקשים כלפי פרטנר ו/או מי מטעמה באופן סופי ומוחלט, על כל טענה ו/או דרישה ו/או זכות ו/או עילה בקשר עם בקשת הייצוג במהלך תקופת 7 השנים שקדמו למועד הגשת בקשת הייצוג ו/או בקשר עם איזו מהטענות או הדרישות הכלולות, במישרין ו/או בעקיפין, בבקשת הייצוג ו/או בתשובה לתגובה שהוגשה לבקשת הייצוג שהוגשו על ידם.

הצורך במינוי בודק בהתאם לסעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות

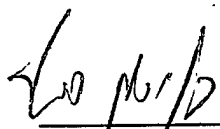
17. בד בבד עם הפניה לבית המשפט לאישור הסכם הפשרה, הצדדים יבקשו מבית המשפט להורות כי אישורו של הסדר פשרה זה אינו טעון קבלת אישור מבודק חיצוני, מהנימוקים המפורטים בבקשה לאישור הסדר פשרה.

שונות

18. שום דבר בהסדר זה לא יחשב כהודאה של צד באיזה מטענות הצד האחר להסדר, לרבות הטענות הנזכרות בבקשת הייצוג או בטיטות התביעה שנלווה לה או בתשובה לתגובה או כל מסמך ו/או כל טענה אחרת שהועלתה על ידי מי מהצדדים.

19. ההסדר כולל את כל ההסכמות שבין המבקשים ובא כוחם לבין פרטנר והוא מגבש וממצה באופן בלעדי וסופי את כל ההסכמות בקשר עם האמור בו.
20. לא יהיה כל תוקף לכל שינוי או תוספת להסדר, אלא אם נעשו בכתב ונחתמו על ידי כל באי כוח הצדדים להסדר. לא תישמע טענה של שינוי ההסדר בעל פה. כמו כן, לא יהיה תוקף לכל מצג ו/או מו"מ, ככל שנוהל בין הצדדים, קודם לחתימת ההסדר.
21. הצדדים מתחייבים לפעול בתום לב לקיומו של ההסדר ולבצע את כל הפעולות ולחתום על כל המסמכים, האישורים, הטפסים וההודעות, ככל שיידרש, ושיהיה מועיל לצורך ביצוען של הוראות ההסדר.
22. כתובות הצדדים בכל הקשור למסירת הודעות ובכל הקשור בביצועו וקיומו של הסדר זה, הן כמפורט במבוא להסדר. כל הודעה שתשלח בדואר רשום לפי הכתובת הנ"ל, תחשב כמי שנתקבלה תוך 72 שעות מעת מסירתה למשלוח בבית דואר בישראל. אם נשלחה בפקס ביום עסקים, תחשב כמי שהתקבלה ביום העסקים שלאחר מכן, ובלבד שעובדת שליחתה אושרה טלפונית על ידי נמענה או על ידי מי מטעמו. אם נמסרה ביד - בעת מסירתה.
23. פרטנר לבדה תישא בעלות פרסום המודעות בעיתונות.
24. פרטנר לבדה תישא בעלות שכר טרחתו של בודק - ככל שימונה כזה, הגם כי כאמור הצדדים סוברים כי אין מקום למנות בודק.

ולראיה באו הצדדים על החתום

 דנה אמיר, עו"ד

ב"כ פרטנר

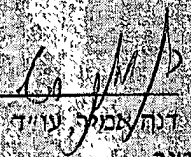

 ירון רייטוב, עו"ד

יוחי גבע, עו"ד
 ב"כ המבקש

שונות

- 18. שום זכר בחסדר זה לא יחשב כהודאה של צד באיזה מטענות הצד האחר להסדר, לרבות הטענות הנזכרות בבקשת הייצוג או בטיוטת התביעה שכלולה לה או בתשובת לתגובה או כל מסמך ואו כל טענה אחרת שהועלתה על ידי מי מהצדדים.
- 19. ההסדר כולל את כל ההסכמות שבין המבקשים ובא כוחם לבין פרטנר והוא מנובש וממצה באופן בלעדיו וסופי את כל ההסכמות בקשר עם האמור בו.
- 20. לא יהיה כל תוקף לכל שינוי או תוספת להסדר, אלא אם נעשו בכתב ונחתמו על ידי כל באי כוח הצדדים להסדר, לא תישמע טענה של שינוי ההסדר בעל פה, כמו כן לא יהיה תוקף לכל מצא ואו מודעה, ככל שנוהל בין הצדדים, קודם לחתימת ההסדר.
- 21. הצדדים מתחייבים לפעול בתום לב לקיומו של ההסדר ולבצע את כל הפעולות ולחתום על כל המסמכים האישיים, הטפסים והחודעות, ככל שיידרש, ושיהיה מועיל לצורך ביצועו של הוראות ההסדר.
- 22. כתובות הצדדים בכל הקשור למסירת הודעות ובכל הקשור בביצועו וקיומו של הסדר זה הן כמפורט במבוא להסדר. כל הודעה שתשלח בדואר רשום לפי הכתובת הנ"ל, תחשב כמי שתקבלה תוך 72 שעות מעת מסירתה למשלוח בניגוד דואר בישראל אם נשלחה בפקס ביום עסקים, תחשב כמי שהתקבלה ביום העסקים שלאחר מכן, ובלבד שעובדת שליחיה אושרה טלפונית על ידי נמענה או על ידי מי מטעמו, אם נמסרה ביד - בעת מסירתה.
- 23. פרטנר לבדה תישא בעלות פרסום המודעות בעיתונות.
- 24. פרטנר לבדה תישא בעלות שכר טרחתו של בודק - ככל שימוגד כזה, הגם כי כאמור הצדדים סוברים כי אין מקום למנות בודק.

ולראיה באו הצדדים על החתום

דנה אמיתאי עו"ד
ב"כ פרטנר

ירון רייס עו"ד
ב"כ המבקש

יהונתן בן-צבי עו"ד
ב"כ המבקש

נספח א' להסדר הפשרה
- תחשיב המחלקה
הכלכלית של פרטנר

עמוד 11

7 נובמבר 2011

לכבוד
הלשכה המשפטית
חברת פרטנר תקשורת בע"מ
כאן

שלום רב,

המנו: בקשה בכתב לאישור תובענה בייצוגית ת.צ. 10-05-44211 מיום 27.5.10

1. חטיבת הכספים התבקשה על-ידיכם לערוך חישוב בקשר עם גובה הפרשי הצמדה וריבית שהיו משולמים ללקוחות חברת פרטנר תקשורת בע"מ ("פרטנר") בגין זיכויים שניתנו לחם על-ידי פרטנר על פי חדין. מצורף בואת החישוב והסברים בקשר אליו.
2. חילקנו את החישוב לשתי קבוצות.
3. **הקבוצה הראשונה** כוללת את הלקוחות שקיבלו זיכויים גורפים שניתנו על ידי פרטנר מחודש מאי 2003 ועד לחודש מאי 2010 (מועד הגשת הבקשה שבנדון).
4. בידי פרטנר נתונים אודות זיכויים גורפים אלה, אולם בחלוקה לשתי תתי קבוצות:

4.1 לקוחות שקיבלו זיכויים גורפים מחודש מאי 2003 ועד לסוף שנת 2006:

- 4.1.1 בידי פרטנר נתונים אשר כוללים מידע אודות זהות חלקות שניתן להם הזיכוי, חודש הזיכוי וסכום הזיכוי.
- 4.1.2 לפרטנר אין נתון ביחס לפרק הזמן שעד למתן הזיכוי ולכן היא הניחה הנחה מחמירה יחסית לטובת הלקוחות ולפיה הזיכוי ניתן בחלוף שנה.
- 4.1.3 בהסתמך על נתונים אלה חישבה פרטנר את גובה הפרשי הצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו. מדובר בסכום כולל של 1,520,732 ₪.
- 4.1.4 החישוב מצ"ב **בנספח א'** למכתבי.

4.2 לקוחות שקיבלו זיכויים גורפים מתחילת שנת 2007 ועד לחודש מאי 2010:

- 4.2.1 בידי פרטנר מלוא הנתונים ביחס לזיכויים הגורפים שניתנו בשנים אלה: זהות הלקוחות להם ניתן הזיכוי, חודש הזיכוי, סכום הזיכוי ופרק הזמן שעבר ממועד חתקלה ועד למתן הזיכוי.
- 4.2.2 בהסתמך על כך, פרטנר ביצעה חישוב מדויק של הפרשי הצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו. מדובר בסכום כולל של 1,817,254 ₪.

1

4.2.3 החישוב מצי"ב בנספת ג' למכתבי.

5. הקבוצה השנייה כוללת את כלל הלקוחות שקיבלו זיכוי פרטני מפרטנר בשבע השנים שקדמו לחגשת התביעה, בין אם ניתן לפנים משורת הדין ובין אם ניתן כדן.¹

5.1 בידי פרטנר נתונים אודות זיכויים פרטניים בגין סכומים שנגבו שלא כדין עבור הרבעון השני של שנת 2010.²

5.1.1 גובה הפרשי ההצמדה והריבית שחושבו על-ידינו בגין זיכויים אלו עומד על סכום כולל של 44,916 ₪.

5.1.2 בהסתמך על החישוב שבסעיף 5.1.1 לעיל, חישוב פרטנר נלפי ערך משולש³ את ההחזרים לחברי הקבוצה בגין זיכויים פרטניים שניתנו לפי דין בשבע השנים שקדמו לחגשת התביעה.

5.1.3 פרטנר הניחה הנחה מחמירה לפיה כל הזיכויים הושבו ללקוחות באיחור של חצי שנה, על אף שברור שברוב המקרים הזיכוי ניתן ללקוח כבר בחלוף חודש עד שלושה חודשים בלבד.

5.1.4 הפרשי ההצמדה והריבית שהיו משולמים ללקוחות בתקופה זו, במידה והיו זכאים לכך, הינם בסכום כולל של 2,610,070 ₪.

5.1.5 החישוב מצי"ב בנספת ג' למכתבי.

6. סה"כ הפרשי הצמדה וריבית (סעיפים 4.1.3, 4.2.2, 5.1.4 לעיל) עומדים על 5,948,054 ₪. מחצית מסכום זה (לטובת פשרה, כפי שהוסבר לנו על-ידיכם) תעמוד על 2,974,027 ₪.

בכבוד רב ובברכה,

מתי ~~הלסקין~~, עוזר גזברית
חטיבת הפס"ח
חברת פרטנר תקשורת בע"מ

¹ זאת, על אף שעל-פי המידע שמסרתם לנו, מוסכם על הצדדים כי לקוחות שקיבלו זיכוי לפנים משורת הדין, אינם זכאים להחזרי הפרשי הצמדה וריבית.
² רק במהלך שנת 2010 החלח פרטנר לסווג במערכות שלה את הזיכויים באופן שמאפשר לדעת האם מקורו של הזיכוי הינו במחווה שירותית לפנים משורת הדין, או שמא מדובר בזיכוי לפי הדין.
³ בהתאם לכמות הלקוחות. יש מקום להניח שדרך חישוב זו פועלת לטובת הלקוחות, משום שיש מקום להניח שכמות השירותים ומורכבות החיוב בעבר הייתה קטנה יותר ולכן גם הזיכויים הפרטניים היו בהיקף נמוך יותר מאשר זה הנגזר מכמות הלקוחות בחישוב ערך משולש.

orange™

זיכויים גורפים - מאי 2003 עד דצמבר 2006

חודש הזיכוי	סה"כ זיכוי	תאריך התחלה לסי זמן טיפול מוערך של שנה	זיכוי בתוספת הצמדה וריבית	הפרש(הצמדה וריבית)
01/05/2003	-114,684.49	01/05/2002	125,282.49	10,598.00
01/06/2003	-138,134.44	01/06/2002	148,800.07	10,465.63
01/07/2003	-163,520.15	01/07/2002	173,717.92	10,197.77
01/08/2003	-310,160.65	01/08/2002	323,701.58	13,540.93
01/09/2003	-821,974.96	01/09/2002	847,447.07	25,472.11
01/10/2003	-133,022.94	01/10/2002	138,088.96	5,066.02
01/11/2003	-782,136.85	01/11/2002	805,684.88	23,548.03
01/12/2003	-169,071.38	01/12/2002	173,209.75	4,138.37
01/01/2004	-315,582.82	01/01/2003	325,651.21	10,068.39
01/02/2004	-170,297.38	01/02/2003	176,020.06	5,722.68
01/03/2004	-365,911.54	02/03/2003	377,095.05	11,183.51
01/04/2004	-2,197,009.77	02/04/2003	2,281,819.25	64,809.48
01/05/2004	-758,671.04	02/05/2003	777,705.85	19,034.81
01/06/2004	-225,345.85	02/06/2003	233,696.45	8,350.60
01/07/2004	-377,308.64	02/07/2003	394,282.47	16,953.83
01/08/2004	-367,903.90	02/08/2003	375,907.94	18,004.04
01/09/2004	-740,305.66	02/09/2003	780,798.03	40,492.37
01/10/2004	-316,463.39	02/10/2003	333,508.22	17,044.83
01/11/2004	-1,790,709.56	02/11/2003	1,891,316.33	100,606.77
01/12/2004	-259,303.81	02/12/2003	273,657.34	14,353.53
01/01/2005	-238,979.11	02/01/2004	252,258.02	13,278.91
01/02/2005	-769,003.22	02/02/2004	813,448.47	44,445.25
01/03/2005	-88,435.19	01/03/2004	93,088.25	4,653.06
01/04/2005	-331,916.29	01/04/2004	349,062.00	17,145.71
01/05/2005	-268,193.47	01/05/2004	281,434.99	13,241.52
01/06/2005	-84,494.40	01/06/2004	67,323.33	2,828.93
01/07/2005	-269,864.39	01/07/2004	281,086.18	11,221.79
01/08/2005	-466,919.06	01/08/2004	486,299.45	19,380.39
01/09/2005	-364,034.78	01/09/2004	383,623.61	19,588.83
01/10/2005	-458,381.61	01/10/2004	482,574.38	24,192.77
01/11/2005	-8,141,501.12	01/11/2004	6,477,911.76	338,410.64
01/12/2005	-1,174,215.14	01/12/2004	1,247,012.07	72,796.93
01/01/2006	-1,403,930.74	01/01/2005	1,489,380.68	85,449.92
01/02/2006	-617,455.21	01/02/2005	653,347.52	35,892.31
01/03/2006	-397,144.61	01/03/2005	421,614.33	24,469.72
01/04/2006	-525,432.36	01/04/2005	560,152.44	34,720.08
01/05/2006	-540,911.32	01/05/2005	580,056.98	39,147.66
01/06/2006	-124,689.77	01/06/2005	134,091.91	9,402.14
01/07/2006	-440,679.29	01/07/2005	472,978.94	32,399.66
01/08/2006	-1,656,486.54	01/08/2005	1,780,198.00	123,711.46
01/09/2006	-940,499.49	01/09/2005	1,002,043.43	61,543.94
01/10/2006	-218,464.21	01/10/2005	230,433.32	13,969.11
01/11/2006	-792,512.62	01/11/2005	836,880.76	44,368.14
01/12/2006	-161,599.90	01/12/2005	168,422.10	6,822.20
סכום כולל	-28,961,163.06		30,481,895.82	1,520,732.76

partner communications

orange™

זיכויים גורפים ינואר 2007 - מאי 2010

START DATE	END DATE	CREDIT DATE	YEAR	זיכוי גורף ללא הצמדה וריבית	הצמדה וריבית
19/01/2006	19/11/2008	05/01/2007	2007	2,615.53	112.83
01/09/2005	23/11/2006	08/01/2007	2007	4,571.71	298.05
01/02/2005	14/11/2006	13/01/2007	2007	13,183.03	1,360.78
30/11/2006	23/10/2008	13/01/2007	2007	25,075.30	94.52
28/06/2008	08/12/2006	18/01/2007	2007	2,132,059.90	22,901.39
01/12/2005	23/05/2006	22/01/2007	2007	17,447.12	823.30
01/01/2008	26/10/2006	22/01/2007	2007	2,189.44	89.59
03/12/2008	23/10/2006	23/01/2007	2007	22,655.68	104.98
01/07/2006	18/10/2006	23/01/2007	2007	2,324.00	25.58
01/02/2008	11/09/2006	25/01/2007	2007	38,000.36	1,576.77
07/11/2001	29/10/2006	06/02/2007	2007	17,219.22	5,834.38
28/08/2005	31/12/2006	07/02/2007	2007	2,859.51	183.74
16/11/2006	23/01/2007	10/02/2007	2007	241.13	2.20
01/01/2008	19/12/2008	18/02/2007	2007	124,332.65	5,889.08
03/11/2008	07/11/2006	22/02/2007	2007	40,559.60	169.10
22/09/2008	14/10/2006	25/02/2007	2007	65,053.00	84.91
22/10/2008	21/12/2006	03/03/2007	2007	14,189.47	97.12
10/12/2006	23/12/2006	03/03/2007	2007	3,726.16	27.08
01/12/2004	08/01/2007	10/03/2007	2007	83,668.12	9,804.33
19/01/2007	25/01/2007	12/03/2007	2007	1,596.08	8.31
14/01/2007	13/02/2007	19/03/2007	2007	9,205.00	33.72
31/10/2008	20/02/2007	19/03/2007	2007	1,156.49	5.35
21/02/2007	25/02/2007	20/03/2007	2007	25,236.58	8.14
18/10/2008	30/01/2007	25/03/2007	2007	111,397.47	786.36
01/08/2006	12/12/2006	28/03/2007	2007	26,044.12	243.86
14/03/2007	15/03/2007	27/03/2007	2007	5,544.00	-7.74
25/07/2004	25/12/2006	19/04/2007	2007	121,369.03	16,506.84
14/11/2008	27/03/2007	30/04/2007	2007	427.00	4.10
16/01/2007	29/03/2007	01/05/2007	2007	20,731.32	214.78
21/09/2003	22/03/2007	02/06/2007	2007	61,703.41	11,777.01
28/02/2007	01/03/2007	02/06/2007	2007	802.34	6.15
30/03/2007	16/04/2007	06/05/2007	2007	58,052.17	355.41
01/03/2007	17/03/2007	06/05/2007	2007	11,537.80	77.59
21/12/2006	17/04/2007	08/05/2007	2007	1,890.85	26.92
19/12/2006	19/03/2007	15/05/2007	2007	11,103.97	228.92
02/04/2007	04/04/2007	30/05/2007	2007	316.92	4.28
07/07/2005	25/04/2007	30/05/2007	2007	30.24	3.13
01/03/2007	30/03/2007	06/06/2007	2007	152,535.68	2,322.38
21/06/2005	17/05/2007	10/06/2007	2007	1,413.41	150.16
01/04/2007	28/04/2007	10/08/2007	2007	5,868.60	88.96
04/12/2008	18/05/2007	14/08/2007	2007	612.00	14.63
01/05/2007	03/05/2007	17/08/2007	2007	329.65	3.37
01/03/2007	18/05/2007	23/06/2007	2007	17,636.95	301.52
27/05/2007	10/08/2007	23/06/2007	2007	12,275.21	36.32
20/04/2007	01/05/2007	25/08/2007	2007	12,353.32	152.26
26/12/2006	07/05/2007	02/07/2007	2007	84,351.41	2,104.18
20/10/2006	18/03/2007	05/07/2007	2007	4,610.80	115.63
14/03/2007	12/04/2007	05/07/2007	2007	373.13	6.22
01/02/2007	30/04/2007	10/07/2007	2007	34,771.21	728.11
25/07/2004	19/04/2007	11/07/2007	2007	95,085.04	14,410.01
01/06/2004	08/05/2007	24/07/2007	2007	109,462.00	18,973.82
20/05/2007		25/07/2007	2007	3,442.80	47.50
07/11/2001	10/07/2007	31/07/2007	2007	80,211.29	30,785.00
19/07/2002	10/06/2007	01/08/2007	2007	86,188.44	16,818.77
07/06/2007	10/06/2007	01/08/2007	2007	388.31	4.83
30/05/2007	31/05/2007	05/08/2007	2007	6,360.00	86.90
25/05/2007	27/06/2007	07/08/2007	2007	24,141.78	347.46
25/07/2003	20/06/2007	09/08/2007	2007	100,657.75	22,270.89
05/02/2007	22/06/2007	09/08/2007	2007	46,036.13	1,393.82
19/03/2007	27/07/2007	13/08/2007	2007	246,379.18	7,338.01
01/08/2007	14/06/2007	13/08/2007	2007	2,574.00	36.42
25/07/2007	15/08/2007	15/08/2007	2007	90,668.00	1,166.11
01/03/2004	28/06/2007	22/08/2007	2007	41,767.53	9,101.53

partner communications

25/09/2004	02/07/2007	29/08/2007	2007	42,811.78	7,219.49
04/07/2007	04/07/2007	29/08/2007	2007	266.96	6.16
27/09/2006	10/07/2007	30/08/2007	2007	703.79	29.99
17/04/2007	13/07/2007	06/09/2007	2007	2,768.40	104.30
13/02/2008	11/07/2007	16/09/2007	2007	22,469.54	2,215.61
01/03/2007	02/08/2007	17/09/2007	2007	37,544.93	1,900.44
13/07/2006	19/09/2007	17/09/2007	2007	673.32	42.83
21/12/2006	29/07/2007	18/09/2007	2007	1,122.09	65.66
10/07/2007	07/08/2007	18/09/2007	2007	80.86	2.54
26/10/2008	26/05/2007	08/10/2007	2007	409,747.69	24,083.85
29/01/2007	27/02/2007	08/10/2007	2007	81,740.00	4,624.60
01/11/2000	01/08/2007	08/10/2007	2007	781.00	389.33
12/09/2007	18/09/2007	08/10/2007	2007	33,223.69	313.76
19/10/2007	21/10/2007	21/10/2007	2007	51,000.00	12.30
01/10/2007	31/10/2007	21/10/2007	2007	8,147,121.00	-20,430.07
25/05/2007	01/08/2007	22/10/2007	2007	4,101.70	143.84
09/07/2007	10/08/2007	31/10/2007	2007	792.89	24.84
06/11/2008	28/08/2007	05/11/2007	2007	58,793.89	3,265.29
30/10/2007	05/11/2007	05/11/2007	2007	153,884.00	111.30
04/09/2007	04/09/2007	07/11/2007	2007	15,813.00	137.86
20/09/2007	21/09/2007	12/11/2007	2007	845.26	0.92
14/10/2007	30/10/2007	12/11/2007	2007	501.96	-0.72
05/11/2004	07/02/2007	17/11/2007	2007	112,228.79	20,063.25
08/07/2007	01/08/2007	17/11/2007	2007	538.07	18.58
31/10/2006	27/05/2007	21/11/2007	2007	30,706.30	1,825.28
05/05/2007	30/09/2007	23/11/2007	2007	320,483.75	15,234.12
21/08/2007	17/09/2007	23/11/2007	2007	695.96	9.03
27/06/2007	01/10/2007	29/11/2007	2007	18,609.41	689.91
01/10/2007	01/11/2007	29/11/2007	2007	172,865.00	546.08
15/08/2002	18/10/2007	29/11/2007	2007	1,466.04	424.67
17/10/2007	17/10/2007	29/11/2007	2007	9,845.00	60.79
10/09/2007	25/09/2007	04/12/2007	2007	875.58	10.99
12/09/2007	20/11/2007	17/12/2007	2007	1,963.95	35.23
26/06/2007	12/11/2007	30/12/2007	2007	7,894.14	356.05
07/09/2007	25/10/2007	31/12/2007	2007	817.84	16.42
			2007		272,026.94
05/08/2007	01/11/2007	06/01/2008	2008	85,875.40	1,378.84
12/08/2007	12/11/2007	09/01/2008	2008	3,431.74	118.83
13/09/2002	26/11/2007	16/01/2008	2008	751.83	226.28
14/01/2008	14/01/2008	16/01/2008	2008	7,974.27	48.71
24/09/2007	14/01/2008	22/01/2008	2008	3,438.65	68.69
30/08/2007	11/12/2007	29/01/2008	2008	185,930.99	5,583.16
25/03/2004	19/10/2007	08/02/2008	2008	95,907.40	23,948.36
19/10/2007	16/01/2008	10/02/2008	2008	19,770.00	480.34
30/10/2007	01/01/2008	10/02/2008	2008	18,959.42	436.24
23/08/2007	24/10/2007	11/02/2008	2008	300,011.76	9,628.19
13/01/2008	18/01/2008	11/02/2008	2008	403,265.70	3,663.64
16/10/2008	24/12/2007	12/02/2008	2008	31,283.20	2,670.48
15/08/2007	27/12/2007	12/02/2008	2008	31,526.13	1,037.65
01/01/2008	08/02/2008	13/02/2008	2008	631,971.89	6,716.72
17/09/2007	25/12/2007	14/02/2008	2008	309,817.61	7,165.70
22/07/2007	25/11/2007	14/02/2008	2008	71,616.40	3,340.46
12/12/2007	14/01/2008	25/02/2008	2008	26,232.19	481.98
12/02/2008	13/02/2008	25/02/2008	2008	6,149.91	8.76
07/09/2007	13/12/2007	04/03/2008	2008	118,600.89	3,937.87
01/07/2007	29/01/2008	04/03/2008	2008	41,937.89	2,434.92
01/01/2008	06/02/2008	04/03/2008	2008	164,682.18	2,113.35
01/03/2007	19/01/2008	05/03/2008	2008	16,074.22	1,235.09
07/11/2007	17/11/2007	06/03/2008	2008	9,354.25	231.52
18/11/2007	13/12/2007	06/03/2008	2008	118.97	2.62
07/01/2007	12/11/2007	10/03/2008	2008	76,844.50	6,388.52
20/11/2007	29/02/2008	12/03/2008	2008	2,755.20	62.88
23/03/2005	28/01/2008	17/03/2008	2008	39,770.05	7,587.57
15/02/2008	29/02/2008	18/03/2008	2008	550,234.66	852.20
17/09/2007	15/10/2007	23/03/2008	2008	464,348.13	11,754.12
25/02/2008	26/02/2008	23/03/2008	2008	388,932.75	389.68

12/09/2007	13/09/2007	24/03/2008	2008	29,262.80	984.48
07/11/2005	01/02/2008	25/03/2008	2008	202.45	28.90
25/07/2006	02/01/2008	26/03/2008	2008	8,237.75	728.40
19/01/2008	25/01/2008	03/04/2008	2008	4,458.15	56.91
26/12/2006	11/01/2008	05/04/2008	2008	5,991.62	512.78
10/04/2006	21/02/2008	07/04/2008	2008	1,412.80	165.42
03/02/2008	31/03/2008	08/04/2008	2008	411.58	2.02
11/02/2008	28/02/2008	08/04/2008	2008	179.56	0.72
13/06/2006	18/10/2007	11/04/2008	2008	262.34	25.24
12/08/2007	06/01/2008	14/04/2008	2008	1,313.10	64.30
11/02/2008	04/03/2008	14/04/2008	2008	560.03	2.51
10/02/2008	18/02/2008	14/04/2008	2008	48.00	0.22
01/12/2007	02/03/2008	17/04/2008	2008	298,764.83	7,735.62
11/04/2008	20/04/2008	18/04/2008	2008	120,036.40	414.35
22/08/2007	25/12/2007	19/04/2008	2008	5,806.70	232.81
01/01/2007	06/03/2008	20/04/2008	2008	63,246.54	5,636.09
19/05/2005	23/11/2007	29/04/2008	2008	89,195.00	16,663.02
12/01/2008	31/01/2008	29/04/2008	2008	36,455.61	648.26
12/08/2007	10/03/2008	08/05/2008	2008	1,145.89	45.27
31/10/2007	13/02/2008	13/05/2008	2008	385,463.70	12,578.06
01/06/2007	02/04/2008	13/05/2008	2008	449.20	30.93
25/03/2008	02/04/2008	15/05/2008	2008	2,289.80	49.66
04/04/2008	06/04/2008	15/05/2008	2008	1,245.38	25.76
01/04/2008	02/04/2008	15/05/2008	2008	131.21	2.74
01/08/2005	02/04/2008	17/05/2008	2008	2,921.20	565.48
26/03/2008	02/04/2008	18/05/2008	2008	126.65	2.76
30/10/2007	01/04/2008	24/05/2008	2008	53,879.61	2,623.24
01/02/2008	28/03/2008	24/05/2008	2008	18,460.75	484.95
04/02/2008	14/02/2008	24/05/2008	2008	721.76	18.72
21/08/2007	17/04/2008	30/05/2008	2008	50,254.86	2,940.40
27/03/2008	02/04/2008	30/05/2008	2008	107,439.41	2,427.49
01/04/2008	09/04/2008	30/05/2008	2008	8,529.38	187.96
31/12/2007	08/02/2008	30/05/2008	2008	719.40	26.16
13/01/2007	30/01/2008	31/05/2008	2008	56,077.09	5,983.58
30/10/2007	06/03/2008	04/06/2008	2008	128,135.64	6,246.54
13/07/2004	14/01/2007	10/06/2008	2008	86,913.34	21,561.42
29/04/2008	01/05/2008	11/06/2008	2008	37.16	0.66
22/04/2008	01/05/2008	14/06/2008	2008	973.40	18.10
01/02/2008	02/04/2008	14/06/2008	2008	386.97	10.78
14/03/2007	17/12/2007	15/06/2008	2008	2,273.09	246.78
20/11/2007	28/05/2008	17/06/2008	2008	159,022.40	8,574.15
27/12/2007	18/02/2008	19/06/2008	2008	634.49	42.38
27/05/2003	29/12/2007	24/06/2008	2008	61,008.23	19,362.11
07/04/2008	14/04/2008	29/06/2008	2008	4,781.48	146.92
25/11/2006	15/06/2008	30/06/2008	2008	197,063.17	23,924.95
14/02/2008	27/05/2008	30/06/2008	2008	27,940.92	984.30
02/12/2007	18/03/2008	30/06/2008	2008	1,766.49	94.36
12/03/2008	17/04/2008	30/06/2008	2008	201.83	6.36
16/08/2007	14/05/2008	01/07/2008	2008	15,639.79	1,071.84
12/12/2007	01/06/2008	01/07/2008	2008	2,809.60	146.80
11/02/2008	12/05/2008	02/07/2008	2008	678.44	23.75
18/02/2008	12/05/2008	02/07/2008	2008	283.44	9.70
02/12/2007	08/01/2008	03/07/2008	2008	45.51	2.44
06/03/2008	27/05/2008	07/07/2008	2008	1,080.68	35.34
22/08/2005	02/01/2008	09/07/2008	2008	2,647.85	506.00
21/09/2003	01/01/2008	10/07/2008	2008	90,833.79	28,735.20
01/01/2004	27/03/2008	10/07/2008	2008	13,512.08	4,146.13
04/06/2007	19/03/2008	12/07/2008	2008	450,736.87	43,365.21
01/06/2006	01/01/2008	12/07/2008	2008	104,722.94	13,842.05
01/05/2007	09/10/2007	13/07/2008	2008	116,715.42	12,364.12
13/11/2007	28/05/2008	13/07/2008	2008	51,800.31	2,996.71
04/02/2008	10/04/2008	15/07/2008	2008	3,379.80	127.74
07/02/2008	23/05/2008	18/07/2008	2008	35,444.74	1,336.08
04/02/2008	07/04/2008	18/07/2008	2008	5,167.08	196.51
04/01/2005	17/12/2007	22/07/2008	2008	55,743.29	13,375.93
01/04/2008	10/04/2008	22/07/2008	2008	96,230.75	3,268.95

21/03/2008	19/06/2008	26/07/2008	2008	231,564.16	8,225.32
01/05/2008	12/06/2008	26/07/2008	2008	180,591.66	4,655.78
15/08/2007	28/05/2008	30/07/2008	2008	46,565.30	3,350.34
27/06/2005	26/12/2007	30/07/2008	2008	14,616.31	3,129.40
11/08/2008	12/06/2008	30/07/2008	2008	27.87	0.32
17/03/2008	24/08/2008	31/07/2008	2008	15,194.04	552.61
01/05/2008	01/06/2008	31/07/2008	2008	2,326.39	68.36
08/04/2008	09/04/2008	03/08/2008	2008	88.10	3.04
13/08/2007	21/02/2008	08/08/2008	2008	82,925.51	8,154.10
01/04/2008	14/05/2008	06/08/2008	2008	3,003.88	105.59
25/05/2006	09/07/2008	10/08/2008	2008	389,517.83	86,524.33
01/01/2007	04/02/2008	13/08/2008	2008	228,416.71	28,100.85
01/06/2008	01/07/2008	13/08/2008	2008	542.67	7.19
21/11/2007	08/07/2008	16/08/2008	2008	8,479.42	607.44
18/03/2008	16/07/2008	21/08/2008	2008	3,901.17	194.18
01/11/2007	17/07/2008	25/08/2008	2008	794.73	60.35
24/12/2007	18/07/2008	25/08/2008	2008	739.73	47.35
15/11/2006	19/02/2008	26/08/2008	2008	42,230.75	5,981.46
25/03/2007	21/08/2008	27/08/2008	2008	4,660.00	607.63
09/08/2000	12/03/2008	04/09/2008	2008	22,689.08	14,180.76
01/05/2008	27/08/2008	14/09/2008	2008	110,022.58	4,921.20
28/12/2007	19/06/2008	17/09/2008	2008	7,833.61	582.65
02/01/2008	04/08/2008	22/09/2008	2008	845.47	62.70
09/07/2008	14/09/2008	25/09/2008	2008	552,907.20	14,984.63
01/04/2008	14/08/2008	25/09/2008	2008	11.39	0.68
01/04/2008	20/06/2008	26/09/2008	2008	12,577.88	754.23
11/10/2007	11/08/2008	28/09/2008	2008	350.62	29.85
05/05/2008	18/09/2008	06/10/2008	2008	13,616.87	751.65
01/01/2008	14/08/2008	06/10/2008	2008	3,500.09	264.47
13/08/2005	23/09/2008	07/10/2008	2008	92,530.91	22,105.53
01/02/2008	05/02/2008	29/10/2008	2008	110,895.88	22,224.40
20/11/2006	08/09/2008	30/10/2008	2008	116,998.80	18,387.10
23/04/2006	10/09/2008	30/10/2008	2008	72,530.27	13,225.90
01/09/2005	11/09/2008	30/10/2008	2008	2,661.29	600.63
25/08/2008	06/10/2008	30/10/2008	2008	17,890.28	258.87
07/10/2008	01/11/2008	11/11/2008	2008	612.78	2.29
01/11/2008	04/11/2008	11/11/2008	2008	229.09	0.24
01/11/2008	07/11/2008	11/11/2008	2008	215.63	0.23
21/09/2003	10/11/2008	12/11/2008	2008	28,291.94	10,139.69
01/11/2008	13/11/2008	22/11/2008	2008	15,204.60	48.36
01/11/2008	19/11/2008	22/11/2008	2008	577.80	1.84
01/11/2008	16/11/2008	22/11/2008	2008	178.68	0.57
01/11/2008	22/11/2008	23/11/2008	2008	131.17	0.43
25/12/2007	21/02/2008	30/11/2008	2008	14,760.52	1,234.42
13/08/2002	17/11/2008	30/11/2008	2008	785.53	357.46
17/07/2008	17/11/2008	07/12/2008	2008	17,399.85	595.66
01/06/2008	16/10/2008	09/12/2008	2008	24,612.44	1,130.88
12/11/2008	04/12/2008	10/12/2008	2008	216.60	0.86
25/11/2007	19/08/2008	14/12/2008	2008	28,956.00	2,703.46
08/02/2008	09/03/2008	22/12/2008	2008	6,321.89	432.99
07/02/2008	12/05/2008	23/12/2008	2008	136,966.96	9,411.67
01/06/2008	21/09/2008	29/12/2008	2008	229,082.86	9,684.29
17/10/2008	03/11/2008	29/12/2008	2008	27,556.73	85.17
07/09/2008	19/11/2008	30/12/2008	2008	133,283.08	2,035.33
01/11/2008	26/11/2008	30/12/2008	2008	25,313.91	40.55
01/09/2005	03/09/2008	31/12/2008	2008	2,028.04	464.12
01/06/2008	02/11/2008	31/12/2008	2008	768.61	32.66
			2008 ס"ה		674,651.61
15/01/2007	09/11/2008	04/01/2009	2009	63,679.00	9,787.65
01/11/2008	09/01/2009	08/01/2009	2009	908.22	2.27
19/07/2008	13/01/2009	11/01/2009	2009	6,650.41	212.80
20/11/2007	28/05/2008	12/01/2009	2009	370.39	33.76
23/12/2008	11/01/2008	13/01/2009	2009	528.09	1.13
13/07/2008	28/01/2009	20/01/2009	2009	179,745.34	6,000.02
26/09/2008	18/11/2008	27/01/2009	2009	291,379.45	2,068.49
04/06/2007	17/07/2008	27/01/2009	2009	23.96	3.20

22/09/2008	22/12/2008	28/01/2009	2009	5,023.47	37.69
20/10/2008	09/01/2009	02/02/2009	2009	1,215.15	6.42
14/11/2008	16/12/2008	05/02/2009	2009	136,945.59	21,279.45
07/02/2008	21/04/2008	05/02/2009	2009	41,593.15	3,006.89
13/07/2008	10/11/2008	08/02/2009	2009	1,580.98	65.78
18/11/2008	21/12/2008	08/02/2009	2009	701.30	1.30
07/11/2008	08/11/2008	09/02/2009	2009	11,725.71	47.62
19/11/2008	02/02/2009	09/02/2009	2009	1,462.04	2.70
01/01/2009	14/01/2009	11/02/2009	2009	7,536.90	23.37
01/11/2008	02/02/2009	15/02/2009	2009	1,862.21	-0.08
16/12/2008	19/01/2009	15/02/2009	2009	1,078.81	-0.14
01/01/2003	03/08/2008	18/02/2009	2009	321,406.17	121,193.44
23/10/2008	05/01/2009	18/02/2009	2009	114,161.68	136.94
17/11/2008	07/02/2009	22/02/2009	2009	2,952.38	-5.86
18/08/2008	04/02/2009	24/02/2009	2009	189,558.58	6,309.84
01/11/2007	16/11/2008	26/02/2009	2009	195,953.10	18,160.64
01/11/2008	26/11/2008	26/02/2009	2009	1,661.97	1.71
01/06/2004	29/01/2009	05/03/2009	2009	524.78	163.73
18/11/2008	05/03/2009	05/03/2009	2009	27,583.68	-28.10
01/03/2009	02/03/2009	16/03/2009	2009	682.57	0.33
12/09/2007	24/02/2009	17/03/2009	2009	1,913.10	194.36
01/02/2009	23/02/2009	16/03/2009	2009	6,057.60	-11.39
01/04/2008	25/03/2009	25/03/2009	2009	125,516.49	8,335.14
13/07/2006	18/01/2009	06/04/2009	2009	78,034.66	12,542.36
10/07/2008	02/04/2009	21/04/2009	2009	37,683.91	1,518.28
01/11/2008	03/03/2009	21/04/2009	2009	6,604.58	61.52
03/11/2006	06/08/2008	23/04/2009	2009	468,075.26	76,258.46
01/01/2008	01/01/2009	03/05/2009	2009	235,663.55	20,984.54
01/11/2008	28/04/2009	03/05/2009	2009	3,361.04	33.28
01/05/2009	01/05/2009	04/05/2009	2009	51,981.40	7.69
19/02/2008	08/04/2009	05/05/2009	2009	8,174.25	629.72
19/08/2008	19/11/2008	05/05/2009	2009	9,401.91	236.82
07/04/2009	23/04/2009	05/05/2009	2009	6,340.96	40.31
07/11/2008	21/04/2009	08/05/2009	2009	99,225.18	933.96
05/04/2009	08/04/2009	08/05/2009	2009	7,277.85	47.35
01/11/2008	11/03/2009	10/05/2009	2009	10,148.72	103.97
31/12/2008	01/04/2009	10/05/2009	2009	2,667.03	22.91
01/07/2006	23/12/2008	11/05/2009	2009	15,706.44	2,740.33
28/07/2003	16/02/2009	11/05/2009	2009	3,209.43	1,203.10
19/07/2003	15/07/2008	12/05/2009	2009	183,545.05	69,147.07
02/03/2009	09/05/2009	12/05/2009	2009	59,914.83	537.60
01/11/2008	11/05/2009	13/05/2009	2009	5,800.00	58.20
01/08/2007	05/12/2008	17/05/2009	2009	109,882.27	15,224.82
01/11/2008	10/12/2008	17/05/2009	2009	9,510.36	195.92
01/11/2008	19/03/2009	18/05/2009	2009	5,613.24	115.82
01/11/2007	04/05/2009	19/05/2009	2009	774.68	88.42
01/03/2005	20/11/2008	20/05/2009	2009	87,741.60	26,371.84
01/02/2008	18/02/2009	20/05/2009	2009	4,779.50	433.11
01/01/2003	24/02/2009	24/05/2009	2009	80,346.22	24,476.80
06/04/2009	04/05/2009	24/05/2009	2009	119,388.73	2,066.97
	30/04/2009	25/05/2009	2009		0.00
24/03/2009	22/05/2009	26/05/2009	2009	1,038.96	19.18
24/10/2007	03/02/2009	28/05/2009	2009	23,400.68	2,706.79
03/08/2008	20/05/2009	01/06/2009	2009	29,109.10	1,449.34
01/01/2005	11/08/2008	03/06/2009	2009	121,877.88	36,903.21
19/12/2008	12/03/2009	07/06/2009	2009	2,304.68	48.98
01/11/2008	11/01/2009	09/06/2009	2009	76,330.79	1,658.00
23/08/2007	17/03/2009	18/06/2009	2009	7,913.88	1,030.45
25/05/2009	26/05/2009	21/06/2009	2009	590,580.27	3,103.18
04/04/2008	22/04/2009	21/08/2009	2009	2,287.35	209.02
05/03/2008	01/06/2009	24/06/2009	2009	52,045.20	4,832.46
01/11/2008	29/11/2008	24/08/2009	2009	74,776.90	1,979.26
01/03/2009	05/06/2009	25/08/2009	2009	10,350.00	261.38
09/11/2008	11/05/2009	25/08/2009	2009	2,147.16	55.09
15/07/2008	12/12/2008	01/07/2009	2009	382,167.61	21,752.52
12/06/2009	01/07/2009	06/07/2009	2009	135.59	0.68

28/05/2009	31/05/2009	07/07/2009	2009	4,145.41	23.90
02/07/2009	02/07/2009	23/07/2009	2009	33,527.80	313.85
08/03/2009	01/07/2009	31/07/2009	2009	74,106.96	2,671.13
25/06/2009	25/08/2009	31/07/2009	2009	39,108.51	387.49
01/07/2009	15/07/2009	31/07/2009	2009	3,016.60	28.99
09/06/2009	30/06/2009	31/07/2009	2009	1,158.16	16.98
10/05/2009	10/06/2009	05/08/2009	2009	2.11	0.06
	09/02/2009	10/08/2009	2009		0.00
10/06/2009	22/07/2009	13/08/2009	2009	3,131.88	46.90
30/07/2009	14/08/2009	19/08/2009	2009	161,342.92	1,805.76
02/03/2009	02/07/2009	19/08/2009	2009	6,570.97	307.89
09/11/2008	27/07/2009	24/08/2009	2009	2,583.25	122.69
01/05/2009	01/08/2009	31/08/2009	2009	32,396.49	1,246.19
07/04/2009	15/07/2009	01/09/2009	2009	14,900.29	668.82
08/06/2009	02/08/2009	01/09/2009	2009	363.18	9.57
13/02/2009	13/02/2009	09/09/2009	2009	32,180.15	1,403.99
01/05/2009	30/07/2009	13/09/2009	2009	1,873.63	72.76
20/11/2008	25/08/2009	15/09/2009	2009	8,348.53	425.21
17/03/2009	01/08/2009	16/09/2009	2009	2,353.63	122.78
09/06/2009	17/09/2009	21/09/2009	2009	369,279.52	11,754.04
25/02/2009	26/02/2009	24/09/2009	2009	50,728.08	2,709.29
16/02/2009	05/08/2009	24/09/2009	2009	8,955.09	486.56
		18/10/2009	2009		0.00
	15/10/2009	18/10/2009	2009		0.00
01/09/2009	25/09/2009	20/10/2009	2009	22,342.71	80.97
08/06/2009	05/08/2009	22/10/2009	2009	694,912.84	20,997.54
		26/10/2009	2009		0.00
11/05/2009	01/09/2009	28/10/2009	2009	11,083.85	466.91
		28/10/2009	2009		0.00
12/08/2009	13/08/2009	29/10/2009	2009	61,079.89	933.31
24/09/2008	17/09/2009	29/10/2009	2009	8,493.99	482.35
24/06/2008	01/09/2009	29/10/2009	2009	4,466.19	114.88
		29/10/2009	2009		0.00
09/06/2009	23/09/2009	03/11/2009	2009	55,769.71	1,714.29
17/09/2009	26/09/2009	09/11/2009	2009	6,972.95	-4.63
01/11/2008	01/06/2009	11/11/2009	2009	40,426.87	2,159.72
25/03/2003	20/10/2009	12/11/2009	2009	59,195.28	26,377.07
09/06/2009	01/11/2009	18/11/2009	2009	12,414.13	414.95
08/06/2009	29/10/2009	22/11/2009	2009	183.31	6.51
01/07/2009	13/10/2009	22/11/2009	2009	85.56	2.46
	19/11/2009	24/11/2009	2009		0.00
09/06/2009	14/09/2009	29/11/2009	2009	20,137.66	683.71
18/03/2008	29/11/2009	03/12/2009	2009	4,780.00	599.89
27/04/2009	09/12/2009	09/12/2009	2009	2,394.34	112.20
02/04/2009	21/10/2009	10/12/2009	2009	243.58	13.01
		10/12/2009	2009		0.00
20/09/2009	13/11/2009	20/12/2009	2009	1,194.88	7.10
19/09/2009	04/11/2009	30/12/2009	2009	33,800.58	217.47
			2009 2010		609,017.45
19/12/2009	29/12/2009	03/01/2010	2010	204.40	0.14
20/12/2009	24/12/2009	06/01/2010	2010	791.33	0.63
09/06/2009	17/11/2009	09/01/2010	2010	41,943.29	1,630.60
10/04/2008	26/11/2009	11/01/2010	2010	8,940.74	1,147.09
25/12/2009	27/12/2009	13/01/2010	2010	596,604.35	527.95
11/03/2009	03/01/2010	13/01/2010	2010	164.89	9.77
09/06/2009	17/09/2009	20/01/2010	2010	31,752.97	1,251.20
10/05/2009	23/11/2009	20/01/2010	2010	19,566.34	1,002.28
01/11/2009	10/01/2010	20/01/2010	2010	6,919.77	58.95
	01/11/2009	20/01/2010	2010		0.00
25/02/2009	14/01/2010	24/01/2010	2010	5,660.00	346.45
19/12/2009	24/12/2009	24/01/2010	2010	8,144.37	13.66
01/07/2009	27/01/2010	28/01/2010	2010	1,500.36	51.94
08/08/2009	06/01/2010	28/01/2010	2010	1,878.35	41.30
	23/12/2009	28/01/2010	2010		0.00
19/12/2009	19/01/2010	31/01/2010	2010	3,604.14	7.22
12/06/2009	14/07/2009	03/02/2010	2010	12,213.30	487.60

19/12/2009	19/01/2010	04/02/2010	2010	130,892.43	286.53
19/12/2009	09/01/2010	08/02/2010	2010	196.73	0.47
19/12/2009	29/12/2009	15/02/2010	2010	63.24	-0.25
15/12/2009	01/02/2010	17/02/2010	2010	253.17	-0.93
01/12/2009	27/01/2010	23/02/2010	2010	5,754.67	0.48
05/01/2010	21/02/2010	23/02/2010	2010	2,979.90	-13.07
19/12/2009	04/02/2010	24/02/2010	2010	805,020.00	-2,861.36
02/04/2009	11/01/2010	25/02/2010	2010	1,235.00	65.59
01/09/2009	13/01/2010	25/02/2010	2010	4,367.95	33.49
19/12/2009	19/01/2010	28/02/2010	2010	277.23	-0.93
01/01/2010	13/01/2010	28/02/2010	2010	74,777.70	-296.93
14/02/2006	22/01/2010	01/03/2010	2010	608.91	162.51
02/12/2009	28/01/2010	03/03/2010	2010	672,213.28	274.84
01/01/2009	24/02/2010	04/03/2010	2010	29,583.99	1,630.11
	07/03/2010	07/03/2010	2010		0.00
29/05/2008	22/10/2009	09/03/2010	2010	11,488.77	1,153.26
14/10/2009	30/01/2010	10/03/2010	2010	41,782.98	85.73
01/01/2009	17/02/2010	11/03/2010	2010	20,607.07	1,142.54
13/05/2008	29/12/2009	17/03/2010	2010	79,130.52	3,463.36
05/11/2009	26/01/2010	18/03/2010	2010	124.63	0.17
19/12/2009	13/01/2010	18/03/2010	2010	10,121.80	-54.66
17/12/2009	10/06/2010	18/03/2010	2010	13,634.80	-72.37
19/12/2009	08/03/2010	18/03/2010	2010	131,859.87	-712.03
15/12/2002	19/11/2009	22/03/2010	2010	95,842.61	43,341.67
08/03/2010	20/03/2010	22/03/2010	2010	6,970.71	-15.48
25/09/2007	12/03/2010	23/03/2010	2010	9,094.91	1,369.35
01/01/2010	24/03/2010	14/04/2010	2010	34.48	-0.17
12/08/2009	01/07/2009	18/04/2010	2010	406,777.51	13,875.83
16/02/2010	16/02/2010	18/04/2010	2010	5,082.66	3.74
07/01/2010	07/02/2010	22/04/2010	2010	42,535.39	-167.37
04/02/2010	22/04/2010	28/04/2010	2010	15,282.94	-77.74
29/10/2009	15/04/2010	27/04/2010	2010	9,799.32	41.62
02/12/2007	27/01/2010	28/04/2010	2010	7,894.57	1,174.20
19/12/2009	09/01/2010	28/04/2010	2010	1,846.14	-4.68
05/02/2010	25/04/2010	03/05/2010	2010	150.75	-0.74
01/01/2010	25/04/2010	03/05/2010	2010	6,412.40	-20.98
01/11/2009	19/04/2010	04/05/2010	2010	11,573.16	50.42
19/04/2010	05/05/2010	04/05/2010	2010	1,260.00	0.87
17/09/2009	02/03/2010	05/05/2010	2010	2,235.04	7.46
13/11/2009	25/04/2010	06/05/2010	2010	20,505.95	79.37
18/03/2010	30/04/2010	12/05/2010	2010	120,067.87	369.09
19/01/2006	18/03/2010	16/05/2010	2010	196,254.80	56,261.11
22/02/2009	16/12/2009	17/05/2010	2010	171,018.53	11,381.84
01/09/2009	09/02/2010	23/05/2010	2010	15,762.78	262.53
06/01/2004	08/03/2010	24/05/2010	2010	59,584.05	26,017.03
25/06/2007	18/04/2010	24/05/2010	2010	16,495.84	3,350.94
19/12/2009	18/05/2010	24/05/2010	2010	380.37	2.54
01/10/2008	03/01/2010	25/05/2010	2010	2,058.88	146.00
07/04/2010	30/04/2010	26/05/2010	2010	115,379.69	1,310.58
25/04/2006	01/03/2010	31/05/2010	2010	353,388.79	92,620.23
01/11/2009	01/04/2010	31/05/2010	2010	12,583.96	176.04
			סה"כ 2010		261,558.47
			סכום כולל		1,817,254.47

λ

זיכויים פרטניים רבעון שני 2003 - רבעון שני 2010				
הפרש	סכום החזרה + ריבית והצמדה	סכום החזר רבעוני משוער	כמות מנייים	
59,077.30	2,577,101.94	2,518,024.64	1,948,941	30/06/2003
34,801.15	2,660,197.15	2,625,396.00	2,032,046	30/09/2003
23,368.34	2,740,714.42	2,717,346.08	2,103,215	31/12/2003
46,083.16	2,842,618.28	2,796,535.12	2,164,507	31/03/2004
103,551.55	2,948,720.00	2,845,168.45	2,202,149	30/06/2004
127,795.43	3,059,959.16	2,932,163.73	2,269,483	30/09/2004
66,754.77	3,080,033.96	3,023,279.19	2,340,006	31/12/2004
43,717.31	3,108,098.78	3,064,381.47	2,371,819	31/03/2005
70,249.60	3,182,898.76	3,112,649.16	2,409,178	30/06/2005
121,798.44	3,326,362.80	3,204,564.36	2,480,320	30/09/2005
123,091.59	3,391,068.43	3,267,976.84	2,529,401	31/12/2005
88,891.18	3,396,419.90	3,307,528.72	2,660,014	31/03/2006
115,450.02	3,455,161.08	3,339,711.06	2,584,923	30/06/2006
24,867.05	3,417,937.56	3,393,070.51	2,626,223	30/09/2006
28,053.67	3,475,262.70	3,447,209.03	2,688,128	31/12/2006
4,644.47	3,496,937.71	3,492,293.24	2,703,021	31/03/2007
84,606.10	3,616,263.89	3,531,657.79	2,733,489	30/06/2007
184,040.11	3,795,916.68	3,611,876.55	2,795,578	30/09/2007
165,056.97	3,860,476.58	3,695,419.81	2,860,240	31/12/2007
91,040.73	3,738,346.40	3,647,305.67	2,823,000	31/03/2008
167,524.70	3,844,320.19	3,676,795.49	2,845,825	30/06/2008
224,487.53	3,948,219.95	3,723,732.42	2,882,154	30/09/2008
124,579.97	3,868,598.03	3,744,018.06	2,897,855	31/12/2008
24,471.96	3,775,692.12	3,751,120.16	2,903,352	31/03/2009
95,082.80	3,899,253.62	3,804,170.82	2,944,413	30/06/2009
198,311.31	4,084,960.60	3,886,649.29	3,008,251	30/09/2009
130,801.54	4,081,324.44	3,930,522.90	3,042,209	31/12/2009
2,960.67	3,967,121.98	3,964,161.31	3,068,245	31/03/2010
44,910.67	4,044,910.67	4,000,000.00	3,095,984	30/06/2010
2,610,070.09				

תצהיר בא כוח המבקש

עמוד 23

תצהיר מטעם ב"כ המבקש

אני הח"מ טהר גבעתי, נושא ת"פ 024159063, לאחר שהוזהרתי כי על להצהיר את האמת וכאמיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן מצהיר בזה בהתאם לסעיף 18(ב) לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו - 2006 (ייחודי) פ"ד לקמ"ו.

1 אני ב"כ של מר עמית כהן (המוגש) בתובענה שהגיש ג' חברות פרטנר תקשורת בע"מ, במסגרתה הצדדים מגישים בקשה לאישור הסדר השלם הסכם פשרה לבית המשפט (ה"סכם הפשרה").

2 העובדות המפורטות בתצהיר זה ידועות לי כב"כ המבקש.

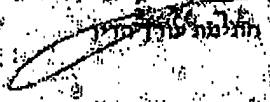
3 הסכם הפשרה המצוין לבקשה זו מגלם את מלוא החבונות שהושגו בין הצדדים, (מלבד החמלנות הכרוכות בו בדבר השלום נמול ושמיט, לא ניהלו מטעם פרטנר טובות הנאה למבקש, מר עמית כהן, או לייצבא כהן, ולא חויבה לנו כי נקבל ממנה טובת הנאה כלשהי למעט חזכות לקבל אמול כתובע ייצוגי ולשם אגרות עורך חזיר כמנ שיפסק על ידי בית המשפט המוכה).

זהו שמי זו חתימתי הנזכר בפתיח אמת.

חתימת המצדד

אישור עורך הדיון

אני החתום מטה, יאקי אלכונסקי, עו"ד מאשר כי ביום 11.11.07 הופיע בפניי עו"ד יוחי גבע, ת.ז. 024159063, ולפני שתיחתמו לי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי הוא צפוי לעובשים הקבועים בתוק אס"א יעשה כן, אישר את נכונות התצהיר ולעול נהגם עליו בפניי.

~~חתימת המצדד~~

חתימת עורך הדיון

תצהיר המבקש

עמוד 26

תצהיר

אני הח"מ, עמית כהן, ת.ז. 024227910 לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר רק את האמת וכי אחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק באם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:

תצהירי זה ניתן בתמיכה לבקשה לאישור הסדר פשרה, אשר הוגש לבית המשפט ביום 7.11.11 בעניין פרטנר, אשר אותו קראתי ולו הסכמותי, ואשר אותו מגישים הצדדים שוב בעניין ת"צ - 44211-11, כנגד חברת פרטנר תקשורת בע"מ.

1. הנני לאשר האמור בהסדר הפשרה, אשר הוגש לביהמ"ש ביום 7.11.11, (אותו הצדדים מגישים בשנית).
2. הנני להצהיר, כי אני לא מקבל כל תמורה /או טובת הנאה אחרת, חוץ מהגמול לתובע המייצג אשר תומלץ ע"י הצדדים בסעיף 10.1 לחסדר הפשרה.

זהו שמי זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

חתימת המצהיר

אישור עורך הדין

אני החתום מטה, יוחי גבע, עו"ד מאשר כי ביום 23.11.11 הופיע בפניי מר עמית כהן, ת.ז. 024227910, ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהא צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות התצהיר דלעיל וחתם עליו בפניי.

יוחי גבע, עו"ד
חתימת עורך הדין

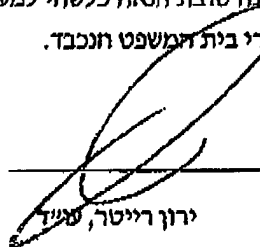
תצהיר בא כוח המשיבה

עמוד 28

תצהיר מטעם ב"כ המשיבה

אני הח"מ, ירון רייטר, עו"ד, נושא ת"ז 2514359, לאחר שהוזהרתי כי עלו לתצהיר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן מצהיר בזה בהתאם לסעיף 18(ב) לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו - 2006 ("החוק"), כדלקמן:

1. אני ב"כ של חברת פרטנר תקשורת ("המשיבה") בתובענה שהגיש גדה מר עמית כהן, במסגרתה הצודים מגישים בקשה לאישור הסדר פשרה לבית המשפט ("הסכם הפשרה").
2. העובדות המפורטות בתצהיר זה ידועות לי כב"כ המבקש.
3. הסכם הפשרה המצורף לבקשה זו מגלם את מלוא ההבנות שהושגו בין הצדדים, ומלבד ההמלצות הכלולות בו בדבר תשלום גמול ושכ"ט, לא ניתנו מטעם פרטנר טובות הנאה למבקש, מר עמית כהן, או לבא-כוחו, עו"ד יוחי גבע, ולא הובטח להם כי יקבלו ממנה טובת הנאה כלשהי למעט הזכות לקבל גמול כתובע ייצוגי ושכר טרחת עורך הדין כפי שייפסק על ידי בית המשפט הנכבד.

ירון רייטר, עו"ד

הנני מאשר בזאת כי ביום 7.11.11 הופיע בפני, עו"ד יעל אפל, מר ירון רייטר, עו"ד, נושא ת.ז. מספר 2514359 ואחרי שהוזהרתי כי עלו לתצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק באם לא יעשה כן אישר נכונות הצהרתו הנ"ל וחתם עליה בפני.

יעל אפל, עורכת דין
רח' אבן חלל סניגור
בית עו"ד רמת-גן
מ.ל. 54981
יעל אפל, עו"ד

תצהיר המשיבה

עמוד 30

תצהיר מטעם המשיבה

אני הח"מ, אפרת הבר, נושאת ת"ז 25171067, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן מצהירה בזאת, כדלקמן:

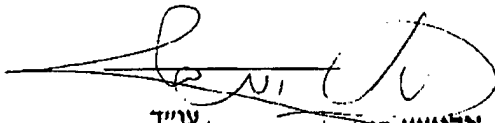
1. אני עושה תצהיר זה מטעם המשיבה, חברת פרטנר תקשורת בע"מ (להלן: "פרטנר") בתמיכה לבקשה לאישור הסדר פשרה, אשר הוגש לבית המשפט ביום 7.11.11, במסגרת תובענה שהגיש נגדה מר עמית כהן, בהליך שמספרו ת"צ 44211-05-11 ("הסכם הפשרה").
2. הנני לאשר את האמור בהסדר הפשרה, אשר הוגש ביום 7.11.11 ואותו הצדדים מגישים בשנית.
3. הנני להצהיר, כי הסכם הפשרה המצורף לבקשה זו מגלם את מלוא ההבנות שהושגו בין הצדדים, ומלבד ההמלצות הכלולות בו בדבר תשלום גמול ושכ"ט, לא ניתנו מטעם פרטנר טובות הנאה למבקש, מר עמית כהן, או לבא-כוחו, עו"ד יוחי גבע, ולא הובטח להם כי יקבלו ממנה טובת הנאה כלשהי למעט חזכות לקבל גמול כתובע ייצוגי ושכר טרחת עורך הדין כפי שייפסק על ידי בית המשפט הנכבד.
4. זהו שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אפרת חבר

אישור עורך הדין

הנני מאשר בזאת כי ביום 8/14/11 הופיע בפני, עו"ד אלישע בומבלט, הגברת אפר הבר, נושאת ת.ז. מספר 25171067 ואחרי שהוזהרתי כי עליה להצהיר את האמת וכי תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן אישרה נכונות הצהרתה חנייל וחתמה עליה בפניי.

אלישע בומבלט, עו"ד
Elisha Bomblat, Adv.
מ.ר. 25098. lic.

DOCN-13-17